

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

رسالہ
احکام بانوان

مصحح عالیہ

حضرت آیت اللہ العظمیٰ صاحب کلمہ پیکانی

بیت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رساله احكام بانوان

نويسنده:

آيت الله العظمي لطف الله صافي گلپايگاني^س

ناشر چاپي:

دفتر آيت الله لطف الله صافي گلپايگاني

ناشر ديجيتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۲۱	رساله احکام بانوان حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی
۲۱	مشخصات کتاب
۲۱	اشاره
۲۵	فهرست مطالب
۵۱	سخن ناشر
۵۷	احکام تقلید
۵۷	اشاره
۶۰	راه های شناخت مجتهد اعلم
۶۱	راه های به دست آوردن فتوا
۶۳	احکام طهارت
۶۳	اشاره
۶۵	احکام جنابت
۶۵	معیار تشخیص جنابت زن
۶۵	لذت شهوانی بدون قصد خروج منی
۶۶	تخیل همسر یا نامحرم به قصد برانگیختن شهوت
۶۶	خودارضایی زن در حین مقاربت همسر
۶۶	سست شدن بدن بدون آمیزش و دخول
۶۶	ترشحات خارج شده از بدن بعد از غسل جنابت
۶۷	رطوبت خارج شده از رحم که بعضی نشانه های منی را دارد
۶۸	نماز زنی که غسل جنابت بر عهده او بوده، ولی ملتفت مسأله نبوده و غسل نکرده
۶۸	نماز خواندن با غسل جنابت احتیاطی
۶۸	موارد جواز تیمم به جای غسل
۶۹	نماز میت در حال جنابت یا عادت ماهیانه

۶۹	آبی که موقع دیدن تصاویر محرک از انسان خارج می شود
۶۹	حکم خروج مایعی که نمی داند منی است یا نه
۷۰	حکم نماز و روزه با غسل نادرست
۷۰	شک در انجام غسل
۷۰	چگونگی غسل
۷۱	اسراف در آب هنگام غسل کردن
۷۱	وضو و غسل افراد دارای بدن چرب
۷۱	کاشتن مو، مزه و ابرو برای وضو و غسل
۷۲	نزدیکی در دبر
۷۲	نگاه کردن زن و شوهر به فیلم های مستهجن به منظور تحریک جنسی
۷۳	جنابت به وسیله اشیای خارجی
۷۴	احکام استحاضه
۷۴	اشاره
۷۶	تبدیل استحاضه قلیله به متوسطه و متوسطه به کثیره
۷۷	نزدیکی در ایام استحاضه
۷۸	حکم شک بین خون استحاضه و خون بکارت یا زخم
۸۰	احکام حیض
۸۰	اشاره
۸۱	حکم خون بعد از پنجاه سالگی
۸۲	مراد از روز در محاسبه حیض
۸۲	وظیفه زنی که در حیض اختیار نکرده
۸۲	شرایط حائض بودن زن
۸۶	وظیفه حائض در به جا آوردن نماز آیات
۸۷	خونی که زن مبتلا به کیست رحم می بیند
۸۷	خون بعد از برداشتن رحم
۸۷	رفتن زن در ایام عادت به حرم ائمه (علیهم السلام) و زیارت اهل قبور

۸۸	احکام یائسگی
۸۹	احکام نفاس
۸۹	اشاره
۹۱	خون ریزی ایام بارداری
۹۲	لکه بینی زن حامله
۹۲	غسل بچه متولدشده
۹۲	کارهای حرام بر نساء
۹۲	زمان خون نفاس
۹۳	خون دیدن نزدیک ایام زایمان
۹۳	خون بعد از زایمان
۹۳	خون نفاس در خانم هایی که دوقلو به دنیا می آورند
۹۴	خون بعد از سقط یا کورتاژ
۹۴	خون بعد از زایمان تا یک ماه
۹۵	آب خارج شده از کیسه جنین بر اثر پاره شدن، قبل از زایمان
۹۵	خون خارج شده از مجرای طبیعی بعد از عمل سزارین
۹۵	دست زدن به جنین سقط شده
۹۵	غسل مس میت برای مادرانی که بچه شان مرده به دنیا آمده
۹۷	احکام روزه
۹۷	اشاره
۹۹	برخی از مبطلات روزه
۱۰۳	قضا و کفاره روزه
۱۰۶	کفاره روزه مریض
۱۰۷	کفاره روزه زن حامله
۱۰۸	حکم روزه زنانی که برای جلوگیری از عادت از قرص استفاده می کنند
۱۰۹	احکام خمس
۱۰۹	اشاره

- ۱۱۱ خمس مهریه و ارث
- ۱۱۲ خمس درآمد زن
- ۱۱۴ خمس طلا
- ۱۱۵ خمس پارچه
- ۱۱۵ خمس هدیه
- ۱۱۷ احکام عقد و ازدواج
- ۱۱۷ اشاره
- ۱۱۹ دستور خواندن عقد دائم
- ۱۲۰ دستور خواندن عقد غیردائم
- ۱۲۰ احکام عقد دائم
- ۱۲۱ اجازه پدر در ازدواج
- ۱۲۲ عده طلاق
- ۱۲۲ عده متعه
- ۱۲۲ عده زنی که شوهرش مرده
- ۱۲۵ پوشش و حجاب بانوان
- ۱۲۵ اشاره
- ۱۲۷ حجاب از ضروریات اسلام
- ۱۳۰ حرمت بی حجایی و بدحجایی
- ۱۳۰ سن رعایت حجاب
- ۱۳۰ میزان پوشش
- ۱۳۳ پوشش در نماز
- ۱۳۴ پوشش در مقابل بچه ممیز
- ۱۳۵ پوشش در مقابل پسر بچه غیر ممیز
- ۱۳۵ پوشش زن در حیاط خانه
- ۱۳۵ بیرون گذاشتن مو
- ۱۳۶ پوشاندن موی مصنوعی از نامحرم

- پوشش در مقابل فرد نابینا ۱۳۷
- پوشش در مقابل شوهرخواهر و برادرشوهر ۱۳۷
- آستین بالا زدن زن در حین کار ۱۳۸
- حجاب سالخورده ۱۳۸
- چادر ۱۳۸
- چادر مشکی ۱۴۳
- پوشیدن مانتو با مقنعه ۱۴۳
- نقاب زدن ۱۴۴
- کلاه گیس ۱۴۵
- لباس نازک ۱۴۵
- پوشیدن لباس های رنگی ۱۴۶
- پوشیدن لباس و کفش مرد ۱۴۷
- بیرون آوردن دختران کوچک با سر و پای برهنه ۱۴۸
- ازدواج با زن بدحجاب ۱۴۹
- الزام همسر به حجاب ۱۴۹
- رفت و آمد با فامیل بی حجاب و بدحجاب ۱۵۰
- تظاهر به گناه ۱۵۱
- لباس بانوان ۱۵۳
- اشاره ۱۵۳
- الگوی مناسب برای لباس ۱۵۵
- لباس مارک دار - شلوار لی ۱۵۵
- پوشیدن لباس تنگ و بدن نما ۱۵۵
- پوشیدن کاپشن و شلوار ۱۵۶
- پوشیدن لباس های غربی ۱۵۶
- پوشیدن بلوز و شلوار و زیرپوش رکابی در خانه ۱۵۷
- عرضه و تولید لباس با تصویر مبتذل ۱۵۷

- حلقه نامزدی ۱۵۸
- خرید و فروش حلقه های نامزدی (طلا) ۱۵۸
- پوشیدن طلا ۱۵۸
- پلاک طلا ۱۵۸
- عینک و ساعت ۱۵۹
- زینت آلات گران قیمت ۱۵۹
- دندان طلا برای زن ۱۵۹
- استفاده نقره توسط زن ۱۵۹
- پوشیدن کفش های غیرمعمول ۱۶۰
- پوشیدن لباس محلی شهری در شهرهای دیگر ۱۶۰
- خرید کفش و لباس چرمی خارجی ۱۶۱
- لباس تهیه شده از پوست پلنگ ۱۶۲
- لوازم پوستی تهیه شده از پوست مار و تمساح ۱۶۲
- پارچه وارداتی ۱۶۲
- رنگ لباس ۱۶۳
- پوشیدن لباس سیاه ۱۶۳
- پوشیدن لباس سیاه در غیر نماز ۱۶۳
- پوشیدن پیراهن سفید در ماه محرم ۱۶۴
- آرایش بانوان ۱۶۵
- اشاره ۱۶۵
- زینت و آرایش زنان و مردان ۱۶۷
- آرایش در بیرون خانه (محل کار، کلاس درس و...) ۱۶۷
- آرایش زن برای شوهر ۱۶۸
- آرایش به سبک غربی در خانه ۱۶۹
- حد آرایش زن برای محارم ۱۶۹
- آرایش کردن هنگام خواستگاری ۱۶۹

- استفاده از عطر و کرم بودار ۱۷۰
- استعمال ادکلن ۱۷۰
- دوخت لباس و آرایش به سبک خارجی ها ۱۷۰
- رنگ کردن مو ۱۷۱
- گره زدن مو ۱۷۱
- آرایش ابرو ۱۷۱
- کاشت مو در ابرو، خط لب، پیوند مژه و تاتو ۱۷۲
- کاشت خال ۱۷۳
- لنز چشم ۱۷۳
- از بین بردن موی دست و پا ۱۷۴
- رنگ زدن ناخن ۱۷۴
- بلند گذاشتن ناخن ۱۷۴
- سرمه کشیدن ۱۷۵
- سوراخ کردن گوش دختران و بانوان ۱۷۵
- دفن مو و ناخن چیده شده ۱۷۵
- انجام عمل زیبایی ۱۷۵
- آرایشگری و آرایشگاه زنانه ۱۷۷
- تهاجم فرهنگی، بدحجابی و پوشش نامناسب ۱۷۷
- وظیفه مسلمانان نسبت به حجاب در غرب ۱۷۹
- برخورد با بی حجابی ۱۷۹
- نگاه زن به مرد ۱۸۱
- اشاره ۱۸۱
- نگاه کردن زن به مرد نامحرم ۱۸۳
- نگاه کردن زن به بازو و آرنج مردان نامحرم ۱۸۴
- نگاه کردن زن به مردان شناگر در استخر و ساحل دریا ۱۸۴
- نگاه کردن زن به بازیگر مرد در تئاتر ۱۸۴

- ۱۸۴ ----- بازیگری زن و مرد و نگاه به آنان
- ۱۸۵ ----- نگاه کردن زن به چهره علما
- ۱۸۵ ----- نگاه کردن دانش آموز و دانشجوی دختر به استاد مرد
- ۱۸۵ ----- نگاه کردن زن به عکس شوهر مرحومش
- ۱۸۶ ----- نگاه کردن زن به عکس مرد نامحرم
- ۱۸۷ ----- عکس برداری زن از مرد نامحرم
- ۱۸۷ ----- وضو گرفتن مرد و نگاه زن
- ۱۸۷ ----- نگاه کردن زن به مردان در تلویزیون
- ۱۸۷ ----- نگاه کردن زن به فیلم عزاداران سیدالشهدا(عَلَيْهِ السَّلَام)
- ۱۸۸ ----- نگاه کردن بانوان به فوتبال و کشتی مردان
- ۱۸۸ ----- نگاه کردن زنان به رقص در تلویزیون
- ۱۸۸ ----- استحمام کردن عقب افتاده ذهنی
- ۱۸۹ ----- نگاه کردن زن به عورت خود
- ۱۹۱ ----- حضور زن در مجالس و میهمانی ها
- ۱۹۱ ----- اشاره
- ۱۹۳ ----- حضور زنان در شب نشینی و میهمانی
- ۱۹۴ ----- رفت و آمد زن با اقوام
- ۱۹۴ ----- شنیدن و شنوندن صدای زن
- ۱۹۴ ----- تواشیح
- ۱۹۴ ----- استماع صدای زن در همخوانی
- ۱۹۵ ----- همخوانی زن و مرد
- ۱۹۵ ----- آوازه خوانی زن برای شوهر
- ۱۹۵ ----- کل (هلله) زن در عروسی
- ۱۹۶ ----- سرود خواندن بانوان
- ۱۹۷ ----- سرود خواندن دختران در حضور معلمان مرد
- ۱۹۸ ----- همخوانی دختران در حضور نامحرم

- ۱۹۸ آوازه خوانی زن
- ۱۹۸ خوانندگی زن برای زنان
- ۱۹۹ سرودخوانی زن برای زنان در مجلس عروسی
- ۱۹۹ خوانندگی زن برای مردان
- ۲۰۰ تدریس یا سخنرانی بانوان در برابر نامحرم
- ۲۰۰ قرائت قرآن توسط خواهران
- ۲۰۱ شعرخوانی بانوان در برنامه شب شعر
- ۲۰۲ گریه کردن بانوان با صدای بلند در عزاداری
- ۲۰۲ نوارهای آموزشی زبان با صدای بانوان
- ۲۰۲ شرکت کردن در مجالس عروسی خویشاوندان بدون رعایت موازین شرعی
- ۲۰۳ شرکت کردن در مجالس عروسی مختلط
- ۲۰۴ شنیدن صدای بانوان از بلندگوی بیمارستان
- ۲۰۴ شنیدن صدای زن غیرمسلمان
- ۲۰۵ شنیدن صدای زیورآلات زنان
- ۲۰۵ دایره زدن در مجالس شادی
- ۲۰۵ شرکت کردن در مجلسی که آلات لهو در آن نواخته می شود
- ۲۰۶ شرکت کردن در مراسم عروسی همراه با موسیقی و آلات لهو
- ۲۰۷ استفاده از آلات لهو در مجلس عقد و عروسی
- ۲۰۸ گوش دادن به نوار موسیقی
- ۲۰۹ ساخت، آموزش و فروش ابزارآلات موسیقی
- ۲۰۹ رقص
- ۲۰۹ حکم انواع رقص
- ۲۱۱ آموزش رقص
- ۲۱۲ رقص در مجالس عقد و عروسی
- ۲۱۲ موسیقی سنتی در مجالس عروسی
- ۲۱۴ موسیقی سنتی

- ۲۱۴ رقص مادر برای فرزند
- ۲۱۴ نگاه کردن به رقص
- ۲۱۵ کف زدن در مجالس یا برای تشویق
- ۲۱۷ صحبت کردن با نامحرم
- ۲۱۷ اشاره
- ۲۱۹ حد و مرز صحبت کردن محرم با نامحرم
- ۲۱۹ تماس تلفنی مرد با زن نامحرم
- ۲۲۰ صحبت کردن دختر و پسر نامحرم
- ۲۲۱ صحبت کردن از طریق تلفن
- ۲۲۱ صحبت کردن با مشتری زن
- ۲۲۲ صحبت کردن با زن همکار در محل کار
- ۲۲۲ گفت و گو با زنان فامیل
- ۲۲۲ شوخی کردن با زنان فامیل
- ۲۲۳ شوخی کردن با زن نامحرم
- ۲۲۳ صحبت کردن زن با تلفن همراه
- ۲۲۴ صحبت کردن و خندیدن زن با زن دیگر در مجامع عمومی
- ۲۲۵ خرید بانوان از فروشنده مرد
- ۲۲۵ فروش لوازم آرایش و لباس زیر زنانه توسط فروشنده مرد
- ۲۲۶ لطافت بخشیدن زن به صدایش
- ۲۲۷ مجری گری زن برای زنان
- ۲۲۷ روضه خوانی و مداحی زنان برای زنان
- ۲۲۸ اذان گفتن زن
- ۲۲۸ اذان گفتن دختران در مدارس
- ۲۲۹ تکبیر گفتن زن
- ۲۲۹ چت کردن
- ۲۲۹ عقد کردن از طریق چت

- گفت وگو و چت کردن با زنان غیرمسلمان ----- ۲۳۰
- ارتباط دختر و پسر ----- ۲۳۱
- اشاره ----- ۲۳۱
- سن پوشش دختر و پسر از یکدیگر ----- ۲۳۳
- ارتباط دختر و پسر نامحرم با یکدیگر ----- ۲۳۳
- ارتباط پسر و دختر بدون اطلاع والدین ----- ۲۳۴
- صحبت کردن با دختر نامحرم از طریق تلفن ----- ۲۳۴
- مکالمه دختر و پسر از طریق voice ----- ۲۳۴
- ارتباط دختر و پسر در محیط دانشگاه ----- ۲۳۴
- هدیه دادن دختر و پسر نامحرم ----- ۲۳۵
- حد شرعی و مجاز رابطه با نامحرم ----- ۲۳۵
- صحبت با دختر جهت شناخت بیشتر برای ازدواج ----- ۲۳۷
- رابطه نامشروع مرد مجرد با زن مجرد یا شوهردار ----- ۲۳۷
- میزان آزادی دختر در جامعه (تا چه وقت روز - تا چه وقت شب) ----- ۲۳۸
- حضور زنان در کوچه و بازار ----- ۲۳۸
- سلام کردن به زنان نامحرم ----- ۲۳۸
- صحبت کردن دختر و پسر ----- ۲۳۹
- صحبت زنی که در عده وفات است ----- ۲۳۹
- صحبت کردن تلفنی دختر و پسر درباره ازدواج ----- ۲۴۰
- دوست یابی از طریق نامه نگاری و تماس تلفنی ----- ۲۴۰
- نشستن دختر و پسر در یک خودرو ----- ۲۴۰
- نشستن دختر و پسر در کنار یا روبه روی هم ----- ۲۴۱
- بازی کردن دختر و پسر با یکدیگر ----- ۲۴۱
- غذا خوردن دختر و پسر نامحرم سر یک سفره ----- ۲۴۱
- سوگند یا صیغه خواهر و برادری ----- ۲۴۲
- امر به معروف و نهی از منکر در مورد ارتباط پسر و دختر ----- ۲۴۲

- ۲۴۳ علاقه شدید به فرد بدون لذت
- ۲۴۵ مشاغل اجتماعی بانوان
- ۲۴۵ اشاره
- ۲۴۷ خروج زن از خانه
- ۲۴۷ رفتن زنان به مساجد و کلاس های مذهبی
- ۲۴۷ حضور زوجه در فعالیت های اجتماعی بدون اذن زوج
- ۲۴۸ حقوق شرعی مرد نسبت به زن
- ۲۴۹ اختلاط زن و مرد و فعالیت زنان در خارج خانه
- ۲۵۱ اشتغال زن خارج از منزل
- ۲۵۲ کار کردن زنان روستایی بیرون از خانه
- ۲۵۲ اشتغال زن بدون اجازه شوهر
- ۲۵۴ حقوق دریافتی زن
- ۲۵۵ اشتغال زن و سفر مأموریتی
- ۲۵۵ مسافرت طولانی زن با راننده نامحرم
- ۲۵۶ شرکت زن در کلاس های آموزش تزئینات
- ۲۵۶ تعلیم آلات موسیقی توسط خواهران
- ۲۵۶ اشتغال زن در امور اداری
- ۲۵۶ اشتغال زن در ارگان ها و نهادها
- ۲۵۷ به کارگیری منشی خانم در ادارات و سازمان ها
- ۲۵۸ دفترداری زن در مدرسه پسرانه
- ۲۵۸ کار کردن زن و مرد در یک اتاق
- ۲۵۹ نگاه کردن به زن همکار در محیط کار
- ۲۵۹ عقد موقت بین همکار زن و مرد در محیط های مختلط
- ۲۶۱ انتخاب یا استمرار شغلی مستلزم ارتباط زن و مرد
- ۲۶۱ کسب و درآمد زن در محیط کاری با حضور نامحرم
- ۲۶۱ فروشندگی زن

- ۲۶۲ فروشندگی زن برای بانوان
- ۲۶۲ خرید از فروشنده زن بی حجاب
- ۲۶۲ رساندن خانم بدحجاب به محل کارش
- ۲۶۵ فعالیت های اجتماعی بانوان
- ۲۶۵ اشاره
- ۲۶۷ فعالیت های فرهنگی و اجتماعی زنان در مسجد
- ۲۶۷ شرکت زنان در مراسم استقبال
- ۲۶۸ پیوستن به الحاقیه کنوانسیون زنان
- ۲۶۸ تفاوت زن و مرد و حضور در فعالیت های اجتماعی
- ۲۶۸ رفتن زن به نماز جمعه و جماعت
- ۲۶۹ شرکت کردن زن در تشییع جنازه
- ۲۷۰ حرکت کردن بانوان در انتهای دسته عزاداری
- ۲۷۰ شرکت کردن بانوان در رأی گیری
- ۲۷۱ رأی دادن به زنان برای احراز پست دولتی
- ۲۷۱ حضور زنان در پست های قضایی و سیاسی
- ۲۷۱ استفاده زنان از عکس رنگی در تبلیغات انتخاباتی
- ۲۷۱ رانندگی بانوان با حجاب اسلامی
- ۲۷۲ دوچرخه سواری و موتورسواری بانوان در مجامع عمومی
- ۲۷۲ اسب سواری زنان
- ۲۷۲ بازیگری زن در حضور مرد
- ۲۷۳ نوازندگی زن
- ۲۷۳ آموزش رانندگی و آموزش نظامی بانوان
- ۲۷۵ زن و محیط آموزشی
- ۲۷۵ اشاره
- ۲۷۷ تحصیل زن
- ۲۷۸ تحصیل علوم اسلامی توسط زنان

- ۲۷۸ کار در خانه یا تحصیل از منظر اسلام
- ۲۷۹ برگزاری کلاس های مختلط خانم ها و آقایان
- ۲۸۱ ادامه تحصیل در دانشگاه یا حوزه برای دختر
- ۲۸۲ اختلاط دانشجویان پسر و دختر در سرویس ها و راهرو دانشگاه ها
- ۲۸۲ مباحثات علمی دانشجوی دختر و پسر
- ۲۸۲ دست دادن دانشجویان پسر و دختر در کشورهای غیراسلامی
- ۲۸۳ اردوهای مختلط علمی و تفریحی
- ۲۸۴ فعالیت های فرهنگی هنری هم زمان مردان و زنان
- ۲۸۴ برداشتن حجاب در مرکز فرهنگی تفریحی ویژه زنان
- ۲۸۵ استفاده از مربی مرد برای زنان
- ۲۸۵ اشاره
- ۲۸۶ استفاده از استاد زن برای آقایان
- ۲۸۶ گوش دادن به سؤال دختران در کلاس مختلط
- ۲۸۹ اختلاط زن و مرد
- ۲۸۹ اشاره
- ۲۹۱ حضور اجباری امدادگر مرد و زن در مکان خلوت
- ۲۹۱ اختلاط زن و مرد در مراسم شبیه خوانی
- ۲۹۱ عزاداری خواهران در صفوف برادران
- ۲۹۲ نصب پرده یا دیوار بین زنان و مردان هنگام نماز و سخنرانی
- ۲۹۲ محل مشترک (اسکراب کردن) آقایان و خانم ها در اتاق عمل
- ۲۹۳ رفتن به باشگاه های مختلط در کشور غیراسلامی
- ۲۹۴ نشستن زنان در کنار مردان داخل تاکسی
- ۲۹۴ استفاده زنان و مردان از آسانسور مشترک
- ۲۹۴ برخورد بدنی زن و مرد از روی لباس
- ۲۹۵ دست دادن زن و مرد نامحرم با یکدیگر
- ۲۹۵ دست دادن زن به مرد سالخورده و مرد به زن سالخورده

- دست دادن با زنان اهل کتاب ۲۹۵
- دست دادن زن و مرد از زیر چادر ۲۹۶
- مجازات دست دادن دو نامحرم ۲۹۶
- خیاط مردانه برای زنان ۲۹۶
- ارسال عکس زن نامحرم برای دیگران ۲۹۷
- ارسال شکلک های نشان دهنده محبت به نامحرم ۲۹۹
- آرایشگاه زنانه برای مردان ۲۹۹
- ورزش بانوان ۳۰۱
- اشاره ۳۰۱
- ورزش بانوان در محافل زنانه و در محافل مردانه با حفظ حجاب ۳۰۳
- وجه ممیزه ورزش های مردان و زنان ۳۰۳
- نظر اسلام درباره ورزش بانوان ۳۰۳
- استفاده از وسایل ورزشی برای زنان ۳۰۷
- حرکات ورزشی زنان ۳۰۷
- حضور بانوان در مسابقات کشوری و بین المللی ۳۰۸
- فوتبال بانوان ۳۱۰
- حضور بانوان در ورزشگاه ۳۱۰
- تماشای ورزش بانوان ۳۱۱
- پخش ورزش بانوان ۳۱۱
- فیلمبرداری مرد از ورزش زن ۳۱۲
- حضور مردان در میادین ورزشی بانوان ۳۱۲
- حضور زنان در باشگاه های ورزشی برای یادگیری ۳۱۳
- مربی گری مرد برای بانوان ۳۱۳
- ورزش کردن دو نفر نامحرم با یکدیگر ۳۱۳
- ورزش کردن زن با محارم ۳۱۴
- ورزش دختران مدارس ابتدایی بدون حجاب ۳۱۴

۳۱۴ ----- بازی کردن دختران و پسران خردسال

۳۱۵ ----- آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

۳۲۱ ----- درباره مرکز

رساله احکام بانوان حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی

مشخصات کتاب

سرشناسه: صافی گلپایگانی، لطف الله، 1298 -

Safi Gulpaygan, Lutfullah

عنوان و نام پدیدآور: رساله احکام بانوان/صافی گلپایگانی.

مشخصات نشر: قم: دفتر تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی، 1398.

مشخصات ظاهری: 282ص.؛ 21/5×14/5 س.م.

شابک: 2000000 ریال: 3-69-7854-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: فقه جعفری -- رساله عملیه

موضوع: *Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc.

موضوع: فتواهای شیعه -- قرن 14

موضوع: Fatwas, Shiites -- 20th century

موضوع: زنان -- وضع حقوقی و قوانین

موضوع: Women -- Legal status, laws, etc.

رده بندی کنگره: BP189

رده بندی دیویی: 297/36

شماره کتابشناسی ملی: 5741272

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

ص: 1

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: 2

رساله احكام بانوان

مرجع عاليقدر

حضرت آيه الله العظمى صافى گلپايگانى (مدظله الشريفه)

ص: 4

فهرست مطالب

سخن ناشر. 19

احکام تقلید/25

راه های شناخت مجتهد اعلم.. 28

راه های به دست آوردن فتوا 29

احکام طهارت/31

احکام جنابت... 33

معیار تشخیص جنابت زن.. 33

لذت شهوانی بدون قصد خروج منی.. 33

تخیل همسر یا نامحرم به قصد برانگیختن شهوت... 34

خودارضایی زن در حین مقاربت همسر. 34

سست شدن بدن بدون آمیزش و دخول.. 34

ترشحات خارج شده از بدن بعد از غسل جنابت... 34

رطوبت خارج شده از رحم که بعضی نشانه های منی را دارد. 35

نماز زنی که غسل جنابت بر عهده او بوده، ولی ملتفت مسأله نبوده و... 36

نماز خواندن با غسل جنابت احتیاطی.. 36

موارد جواز تیمم به جای غسل.. 36

نماز میت در حال جنابت یا عادت ماهیانه. 37

آبی که موقع دیدن تصاویر محرک از انسان خارج می شود. 37

حکم خروج مایعی که نمی داند منی است یا نه. 37

حکم نماز و روزه با غسل نادرست... 38

شک در انجام غسل .. 38

چگونگی غسل .. 38

ص: 5

- اسراف در آب هنگام غسل کردن.. 39
- وضو و غسل افراد دارای بدن چرب... 39
- کاشتن مو، مژه و ابرو برای وضو و غسل.. 39
- نزدیکی در دبر. 40
- نگاه کردن زن و شوهر به فیلم های مستهجن به منظور تحریک جنسی 40
- جنابت به وسیله اشیای خارجی.. 41
- احکام استحاضه. 42
- تبدیل استحاضه قلیله به متوسطه و متوسطه به کثیره. 44
- نزدیکی در ایام استحاضه. 45
- حکم شک بین خون استحاضه و خون بکارت یا زخم.. 46
- احکام حیض..... 48
- حکم خون بعد از پنجاه سالگی.. 49
- مراد از روز در محاسبه حیض..... 50
- وظیفه زنی که در حیض اختبار نکرده. 50
- شرایط حائض بودن زن.. 50
- وظیفه حائض در به جا آوردن نماز آیات... 54
- خونی که زن مبتلا به کیست رحم می بیند... 55
- خون بعد از برداشتن رحم.. 55
- رفتن زن در ایام عادت به حرم ائمه(علیهم السلام) و زیارت اهل قبور. 55
- احکام یائسگی.. 56
- احکام نفاس..... 57

خون ریزی ایام بارداری.. 59

لکه بینی زن حامله. 60

غسل بچه متولدشده. 60

کارهای حرام بر نفساء. 60

زمان خون نفاس.... 60

خون دیدن نزدیک ایام زایمان.. 61

خون بعد از زایمان.. 61

خون نفاس در خانم هایی که دوقلو به دنیا می آورند.. 61

خون بعد از سقط یا کورتاژ. 62

ص: 6

خون بعد از زایمان تا یک ماه. 62

آب خارج شده از کیسه جنین بر اثر پاره شدن، قبل از زایمان.. 63

خون خارج شده از مجرای طبیعی بعد از عمل سزارین.. 63

دست زدن به جنین سقط شده. 63

غسل مس میت برای مادرانی که بچه شان مرده به دنیا آمده. 63

احکام روزه.. 65

برخی از مبطلات روزه. 67

قضا و كفاره روزه. 71

كفاره روزه مريض..... 74

كفاره روزه زن حامله. 75

حكم روزه زنانی كه برای جلوگیری از عادت از قرص استفاده می کنند 76

احكام خمس/ 77

خمس مهریه و ارث... 79

خمس درآمد زن.. 80

خمس طلا... 82

خمس پارچه. 83

خمس هدیه. 83

احكام عقد و ازدواج/ 85

دستور خواندن عقد دائم.. 87

دستور خواندن عقد غیردائم.. 88

احكام عقد دائم.. 88

اجازه پدر در ازدواج.. 89

عده طلاق.. 90

عده متعه. 90

عده زنی که شوهرش مرده. 90

پوشش و حجاب بانوان/93

حجاب از ضروریات اسلام. 95

ص: 7

حرمت بی حجابی و بدحجابی .. 98

سن رعایت حجاب... 98

میزان پوشش.... 98

پوشش در نماز. 101

پوشش در مقابل بچه ممیز. 102

پوشش در مقابل پسر بچه غیر ممیز. 103

پوشش زن در حیاط خانه. 103

بیرون گذاشتن مو. 103

پوشاندن موی مصنوعی از نامحرم. 104

پوشش در مقابل فرد نابینا 105

پوشش در مقابل شوهر خواهر و برادر شوهر. 105

آستین بالا زدن زن در حین کار. 106

حجاب سالخورده. 106

چادر. 106

چادر مشکی.. 111

پوشیدن مانتو با مقنعه. 111

تقاب زدن.. 112

کلاه گیس.... 113

لباس نازک.. 113

پوشیدن لباس های رنگی.. 114

پوشیدن لباس و کفش مرد. 115

بیرون آوردن دختران کوچک با سر و پای برهنه. 116

ازدواج با زن بدحجاب... 117

الزام همسر به حجاب... 117

رفت و آمد با فامیل بی حجاب و بدحجاب... 118

تظاهر به گناه. 119

لباس بانوان/121

الگوی مناسب برای لباس... 123

لباس مارک دار - شلوار لی.. 123

پوشیدن لباس تنگ و بدن نما 123

ص: 8

پوشیدن کاپشن و شلوار. 124

پوشیدن لباس های غربی .. 124

پوشیدن بلوز و شلوار و زیرپوش رکابی در خانه. 125

عرضه و تولید لباس با تصویر مبتذل .. 125

حلقه نامزدی .. 126

خرید و فروش حلقه های نامزدی (طلا). 126

پوشیدن طلا... 126

پلاک طلا... 126

عینک و ساعت... 127

زینت آلات گران قیمت... 127

دندان طلا برای زن.. 127

استفاده نقره توسط زن.. 127

پوشیدن کفش های غیر معمول.. 128

پوشیدن لباس محلی شهری در شهرهای دیگر. 128

خرید کفش و لباس چرمی خارجی .. 129

لباس تهیه شده از پوست پلنگ... 130

لوازم پوستی تهیه شده از پوست مار و تمساح.. 130

پارچه وارداتی .. 130

رنگ لباس.... 131

پوشیدن لباس سیاه. 131

پوشیدن لباس سیاه در غیر نماز. 131

پوشیدن پیراهن سفید در ماه محرم. 132

آرایش بانوان/133

زینت و آرایش زنان و مردان.. 135

آرایش در بیرون خانه (محل کار، کلاس درس و...). 135

آرایش زن برای شوهر. 136

آرایش به سبک غربی در خانه. 137

حد آرایش زن برای محارم. 137

آرایش کردن هنگام خواستگاری.. 137

استفاده از عطر و کرم بودار. 138

ص: 9

استعمال ادکلن.. 138

دوخت لباس و آرایش به سبک خارجی ها 138

رنگ کردن مو. 139

گره زدن مو. 139

آرایش ابرو. 139

کاشت مو در ابرو، خط لب، پیوند مژه و تاتو. 140

کاشت خال.. 141

لنز چشم.. 141

از بین بردن موی دست و پا 142

رنگ زدن ناخن.. 142

بلند گذاشتن ناخن.. 142

سرمه کشیدن.. 143

سوراخ کردن گوش دختران و بانوان.. 143

دفن مو و ناخن چیده شده. 143

انجام عمل زیبایی.. 143

آرایشگری و آرایشگاه زنانه. 145

تهاجم فرهنگی، بدحجابی و پوشش نامناسب... 145

وظیفه مسلمانان نسبت به حجاب در غرب... 147

برخورد با بی حجابی.. 147

نگاه زن به مرد/149

نگاه کردن زن به مرد نامحرم. 151

نگاه کردن زن به بازو و آرنج مردان نامحرم. 152

نگاه کردن زن به مردان شناگر در استخر و ساحل دریا 152

نگاه کردن زن به بازیگر مرد در تئاتر. 152

بازیگری زن و مرد و نگاه به آنان.. 152

نگاه کردن زن به چهره علما 153

نگاه کردن دانش آموز و دانشجوی دختر به استاد مرد. 153

نگاه کردن زن به عکس شوهر مرحومش.... 153

نگاه کردن زن به عکس مرد نامحرم. 154

عکس برداری زن از مرد نامحرم. 155

ص: 10

وضو گرفتن مرد و نگاه زن.. 155

نگاه کردن زن به مردان در تلویزیون.. 155

نگاه کردن زن به فیلم عزاداران سیدالشهدا(عَلَيْهِ السَّلَامُ). 155

نگاه کردن بانوان به فوتبال و کشتی مردان.. 156

نگاه کردن زنان به رقص در تلویزیون.. 156

استحمام کردن عقب افتاده ذهنی.. 156

نگاه کردن زن به عورت خود.. 157

حضور زن در مجالس و میهمانی ها/159

حضور زنان در شب نشینی و میهمانی.. 161

رفت و آمد زن با اقوام. 162

شنیدن و شنواندن صدای زن.. 162

تواشیح.. 162

استماع صدای زن در همخوانی.. 162

همخوانی زن و مرد. 163

آوازه خوانی زن برای شوهر. 163

کل (هلهله) زن در عروسی.. 163

سرود خواندن بانوان.. 164

سرود خواندن دختران در حضور معلمان مرد. 165

همخوانی دختران در حضور نامحرم. 166

آوازه خوانی زن.. 166

خوانندگی زن برای زنان.. 166

سرودخوانی زن برای زنان در مجلس عروسی .. 167

خوانندگی زن برای مردان .. 167

تدریس یا سخنرانی بانوان در برابر نامحرم. 168

قرائت قرآن توسط خواهران .. 168

شعرخوانی بانوان در برنامه شب شعر. 169

گریه کردن بانوان با صدای بلند در عزاداری .. 170

نوارهای آموزشی زبان با صدای بانوان .. 170

شرکت کردن در مجالس عروسی خویشاوندان بدون رعایت موازین شرعی 170

شرکت کردن در مجالس عروسی مختلط .. 171

ص: 11

شنیدن صدای بانوان از بلندگوی بیمارستان.. 172

شنیدن صدای زن غیرمسلمان.. 172

شنیدن صدای زیورآلات زنان.. 173

دایره زدن در مجالس شادی.. 173

شرکت کردن در مجلسی که آلات لهو در آن نواخته می شود. 173

شرکت کردن در مراسم عروسی همراه با موسیقی و آلات لهو. 174

استفاده از آلات لهو در مجلس عقد و عروسی.. 175

گوش دادن به نوار موسیقی.. 176

ساخت، آموزش و فروش ابزارآلات موسیقی.. 177

رقص..... 177

حکم انواع رقص..... 177

آموزش رقص..... 179

رقص در مجالس عقد و عروسی.. 180

موسیقی سنتی در مجالس عروسی.. 180

موسیقی سنتی.. 182

رقص مادر برای فرزند... 182

نگاه کردن به رقص..... 182

کف زدن در مجالس یا برای تشویق.. 183

صحبت کردن با نامحرم/ 185

حد و مرز صحبت کردن محرم با نامحرم. 187

تماس تلفنی مرد با زن نامحرم. 187

صحبت کردن دختر و پسر نامحرم. 188

صحبت کردن از طریق تلفن.. 189

صحبت کردن با مشتری زن.. 189

صحبت کردن با زن همکار در محل کار. 190

گفت وگو با زنان فامیل.. 190

شوخی کردن با زنان فامیل.. 190

شوخی کردن با زن نامحرم. 191

صحبت کردن زن با تلفن همراه. 191

صحبت کردن و خندیدن زن با زن دیگر در مجامع عمومی.. 192

ص: 12

- خرید بانوان از فروشنده مرد. 193
- فروش لوازم آرایش و لباس زیر زنانه توسط فروشنده مرد. 193
- لطافت بخشیدن زن به صدایش.... 194
- مجری گری زن برای زنان.. 195
- روضه خوانی و مداحی زنان برای زنان.. 195
- اذان گفتن زن.. 196
- اذان گفتن دختران در مدارس.... 196
- تکبیر گفتن زن.. 197
- چت کردن.. 197
- عقد کردن از طریق چت... 197
- گفت وگو و چت کردن با زنان غیرمسلمان.. 198
- ارتباط دختر و پسر/ 199
- سن پوشش دختر و پسر از یکدیگر. 201
- ارتباط دختر و پسر نامحرم با یکدیگر. 201
- ارتباط پسر و دختر بدون اطلاع والدین.. 202
- صحبت کردن با دختر نامحرم از طریق تلفن.. 202
- مکالمه دختر و پسر از طریق voice. 202
- ارتباط دختر و پسر در محیط دانشگاه. 202
- هدیه دادن دختر و پسر نامحرم. 203
- حد شرعی و مجاز رابطه با نامحرم. 203
- صحبت با دختر جهت شناخت بیشتر برای ازدواج.. 205

رابطه نامشروع مرد مجرد با زن مجرد یا شوهر دار. 205

میزان آزادی دختر در جامعه (تا چه وقت روز - تا چه وقت شب). 206

حضور زنان در کوچه و بازار. 206

سلام کردن به زنان نامحرم. 206

صحبت کردن دختر و پسر. 207

صحبت زنی که در عده وفات است... 207

صحبت کردن تلفنی دختر و پسر درباره ازدواج.. 208

دوست یابی از طریق نامه نگاری و تماس تلفنی.. 208

نشستن دختر و پسر در یک خودرو. 208

ص: 13

نشستن دختر و پسر در کنار یا روبه روی هم.. 209

بازی کردن دختر و پسر با یکدیگر. 209

غذا خوردن دختر و پسر نامحرم سر یک سفره. 209

سوگند یا صیغه خواهر و برادری.. 210

امر به معروف و نهی از منکر در مورد ارتباط پسر و دختر. 210

علاقه شدید به فرد بدون لذت... 211

مشاغل اجتماعی بانوان/213

خروج زن از خانه. 215

رفتن زنان به مساجد و کلاس های مذهبی.. 215

حضور زوجه در فعالیت های اجتماعی بدون اذن زوج.. 215

حقوق شرعی مرد نسبت به زن.. 216

اختلاط زن و مرد و فعالیت زنان در خارج خانه. 217

اشتغال زن خارج از منزل.. 219

کار کردن زنان روستایی بیرون از خانه. 220

اشتغال زن بدون اجازه شوهر. 220

حقوق دریافتی زن.. 222

اشتغال زن و سفر مأموریتی.. 223

مسافرت طولانی زن با راننده نامحرم. 223

شرکت زن در کلاس های آموزش تزئینات... 224

تعلیم آلات موسیقی توسط خواهران.. 224

اشتغال زن در امور اداری.. 224

اشتغال زن در ارگان ها و نهادها 224

به کارگیری منشی خانم در ادارات و سازمان ها 225

دفترداری زن در مدرسه پسرانه. 226

کار کردن زن و مرد در یک اتاق.. 226

نگاه کردن به زن همکار در محیط کار. 227

عقد موقت بین همکار زن و مرد در محیط های مختلط.. 227

انتخاب یا استمرار شغلی مستلزم ارتباط زن و مرد. 229

کسب و درآمد زن در محیط کاری با حضور نامحرم. 229

فروشندهی زن.. 229

ص: 14

- فروشنده‌گی زن برای بانوان.. 230
- خرید از فروشنده زن بی حجاب... 230
- رساندن خانم بدحجاب به محل کارش... 230
- فعالیت های اجتماعی بانوان/233
- فعالیت های فرهنگی و اجتماعی زنان در مسجد... 235
- شرکت زنان در مراسم استقبال.. 235
- پیوستن به الحاقیه کنوانسیون زنان.. 236
- تفاوت زن و مرد و حضور در فعالیت های اجتماعی.. 236
- رفتن زن به نماز جمعه و جماعت... 236
- شرکت کردن زن در تشییع جنازه. 237
- حرکت کردن بانوان در انتهای دسته عزاداری.. 238
- شرکت کردن بانوان در رأی گیری.. 238
- رأی دادن به زنان برای احراز پست دولتی.. 239
- حضور زنان در پست های قضایی و سیاسی.. 239
- استفاده زنان از عکس رنگی در تبلیغات انتخاباتی.. 239
- رانندگی بانوان با حجاب اسلامی.. 239
- دوچرخه سواری و موتورسواری بانوان در مجامع عمومی.. 240
- اسب سواری زنان.. 240
- بازیگری زن در حضور مرد. 240
- نوازندگی زن.. 241
- آموزش رانندگی و آموزش نظامی بانوان.. 241

زن و محیط آموزشی/243

تحصیل زن.. 245

تحصیل علوم اسلامی توسط زنان.. 246

کار در خانه یا تحصیل از منظر اسلام. 246

برگزاری کلاس های مختلط خانم ها و آقایان.. 247

ادامه تحصیل در دانشگاه یا حوزه برای دختر. 249

اختلاط دانشجویان پسر و دختر در سرویس ها و راهرو دانشگاه ها 250

مباحثات علمی دانشجوی دختر و پسر. 250

ص: 15

دست دادن دانشجویان پسر و دختر در کشورهای غیراسلامی.. 250

اردوهای مختلط علمی و تفریحی.. 251

فعالیت های فرهنگی هنری هم زمان مردان و زنان.. 252

برداشتن حجاب در مرکز فرهنگی تفریحی ویژه زنان.. 252

استفاده از استاد زن برای آقایان.. 253

استفاده از مربی مرد برای زنان.. 253

گوش دادن به سؤال دختران در کلاس مختلط... 254

اختلاط زن و مرد/257

حضور اجباری امدادگر مرد و زن در مکان خلوت... 259

اختلاط زن و مرد در مراسم شبیه خوانی.. 259

عزاداری خواهران در صفوف برادران.. 259

نصب پرده یا دیوار بین زنان و مردان هنگام نماز و سخنرانی.. 260

محلّ مشترک (اسکراب کردن) آقایان و خانم ها در اتاق عمل.. 260

رفتن به باشگاه های مختلط در کشور غیراسلامی.. 261

نشستن زنان در کنار مردان داخل تاکسی.. 262

استفاده زنان و مردان از آسانسور مشترک.. 262

برخورد بدنی زن و مرد از روی لباس.... 262

دست دادن زن و مرد نامحرم با یکدیگر. 263

دست دادن زن به مرد سالخورده و مرد به زن سالخورده. 263

دست دادن با زنان اهل کتاب... 263

دست دادن زن و مرد از زیر چادر. 264

مجازات دست دادن دو نامحرم. 264

خیاط مردانه برای زنان.. 264

ارسال عکس زن نامحرم برای دیگران.. 265

ارسال شکلک های نشان دهنده محبت به نامحرم. 267

آرایشگاه زنانه برای مردان.. 267

ورزش بانوان/269

ورزش بانوان در محافل زنانه و در محافل مردانه با حفظ حجاب... 271

وجه ممیزه ورزش های مردان و زنان.. 271

ص: 16

نظر اسلام درباره ورزش بانوان.. 271

استفاده از وسایل ورزشی برای زنان.. 275

حرکات ورزشی زنان.. 275

حضور بانوان در مسابقات کشوری و بین المللی.. 276

فوتبال بانوان.. 278

حضور بانوان در ورزشگاه. 278

تماشای ورزش بانوان.. 279

پخش ورزش بانوان.. 279

فیلمبرداری مرد از ورزش زن.. 280

حضور مردان در میادین ورزشی بانوان.. 280

حضور زنان در باشگاه های ورزشی برای یادگیری.. 281

مری گیری مرد برای بانوان.. 281

ورزش کردن دو نفر نامحرم با یکدیگر. 281

ورزش کردن زن با محارم. 282

ورزش دختران مدارس ابتدایی بدون حجاب... 282

آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الشریف در یک نگاه آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله

الشریف در یک نگاه 283

ص: 17

بسم الله الرحمن الرحيم

در طول تاریخ پیامبران الهی هر کدام با آوردن مکتبی از سوی خداوند متعال، جهت رشد و تعالی بشر فرستاده شدند تا با هدایت ها و رهنمودهای خویش انسان خاکی را به خلیفها للهی برسانند و از فرشته برتر نمایند؛ همچنان که در شب معراج رسول خاتم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، فرشته مقرب الهی، جناب جبرئیل (عَلَيْهِ السَّلَامُ)، تا حدودی همراه پیامبر ختمی مرتبت (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) بالا رفت و سپس توقف نمود و عرض کرد: اگر بالاتر بیایم، پر و بالم می سوزد.

رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند

بنگر که تا چه حد است مکان آدمی -ت

دین مبین اسلام در زمان و مکانی ظهور کرد که مردم جاهل آن روز و آن سرزمین دختران را مایه ننگ و عار خویش می پنداشتند؛ و به همین خاطر آنها را زنده به گور می کردند و حسب نقل قرآن کریم زمانی که به آنها خبر می دادند که نوزاد همسرت دختر است، می گفتند: (أَيْمَسِكُهُ عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ) (1) آیا این دختر را با ننگ و ذلت ننگه دارم یا اینکه او را زنده به گور کنم.

ص: 19

و یا دختران و زنان را به عنوان کنیز دادوستد می کردند و هر مردی برحسب توان مالی خود می توانست چندین کنیز را خریداری نماید و حرم سرا تشکیل دهد؛ و یا آنچه در غرب در عصر کنونی رایج است که زن را وسیله و ابزار معرفی اجناس لوکس و عرضه کالاها قرار داده و با برچسب تصاویر زنان نیمه عریان، زن را وسیله جذب مشتریان بیشتر قرار داده اند و با به کارگیری دختران جوان زیباروی به عنوان منشی، سبب و انگیزه جذب بیشتر مشتریان را فراهم آورده اند.

اسلام عزیز از آغازین روزهای بروز و ظهورش با زنده به گور نمودن دختران مخالفت ورزید و با بیان اینکه زن و مرد در بسیاری از عرصه ها مانند هم و مکمل حیات و زندگی یکدیگرند، به زن ها هویت بخشید و با ندای: (إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى)؛ (1) زن ها را در کنار مردان مطرح نمود و بر آن باور است که آنچه از انسان ها قابل رشد و تکامل است، روح انسان است و اعضا و جوارح ابزاری بیش نیستند و روح مذکر و مؤنث ندارد؛ بنابراین بانوان هم می توانند تمام مراتب کمال و سیر و سلوک الی الله را طی نموده به جایگاه والای انسانیت برسند؛ چراکه معیار سنجش تقوای الهی است، (إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ)؛ (2)

زنان و دختران مسلمان می توانند با الگو گرفتن از زهرای مرضیه (عَلَيْهَا السَّلَامُ)، به جایگاه رفیع انسانیت و عبودیت صعود کنند. مگر نه اینکه حضرت زهرا (عَلَيْهَا السَّلَامُ) یک بانوی مسلمان از جنس همین انسان ها بود، ولی اول شخص

ص: 20

1- . حجرات، 13. «ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم».

2- . حجرات، 13. «گرامی ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست».

عالم هستی، یعنی پیامبر عظیم الشان اسلام (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) او را مادر خودش «أم ابیها» خطاب می فرماید، و رضایت و غضب الهی را با غضب و رضایت فاطمه پیوند می زند: «أَنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا» (1).

قطعاً این تعبیر بلند پیامبر (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) به سبب جایگاهی است که خداوند به حضرت زهرا (عَلَيْهَا السَّلَامُ) عنایت فرموده است، نه رابطه خویشاوندی پدر و دختری.

اسلام برای رساندن بانوان به این مراتب کمال، تکالیف و وظایفی مقرر نموده است و در واقع به آنان آموخته که برای دینمداری و رشد و تعالی لازم است از این مسیرها حرکت نمایند تا زحمات و اعمالشان در درگاه باری تعالی پذیرفته شود، که یکی از آن موارد قابل یادآوری در این مقال، بحث حجاب است. قرآن در سوره نور آیه 31 با صراحت فرمان می دهد که ای پیامبر به زنان مؤمنه بگو دامان خویش را حفظ کنند و زینت خود را - جز آن مقدار که نمایان است - آشکار نمایند و (اطراف) روسری های خود را بر سینه خود افکنند (تا گردن و سینه با آن پوشانده شود)، و زینت خود را آشکار ن سازند. (2)

ولی متأسفانه امروزه برخی از زنان و دختران جوامع اسلامی، به جای پیروی از حضرت زهرا (عَلَيْهَا السَّلَامُ) که خود را از مرد نابینا می پوشاند، (3) بر خلاف

ص: 21

1- . صدوق، عیون اخبار الرضا (عَلَيْهِ السَّلَامُ)، ج 2، ص 46-47.

2- . (وَذُلُّ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضَبُ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ....

3- . مغربی، دعائم الاسلام، ج 2، ص 214؛ راوندی، النوادر، ص 13 - 14؛ مجلسی، بحار الانوار، ج 43، ص 91. «قَالَ عَلِيُّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): إِنَّهُ تَأَذَّنَ أَعْمَى عَلَى فَاطِمَةَ (عَلَيْهَا السَّلَامُ) فَحَجَّتُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) لَهَا: لَمْ حَجَّتِيهِ وَهُوَ لَا يَرَاكِ؟ فَقَالَتْ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): إِنْ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَإِنِّي أَرَاهُ وَهُوَ يَسْمُ الرِّيحَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): إِنَّهُ هَدَىٰ أُنْكَبَ بَضْعَهُ مِنِّي»؛ «حضرت علی (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فرمود: روزی مرد نابینایی اجازه خواست تا وارد خانه شود. حضرت فاطمه (عَلَيْهَا السَّلَامُ) ابتدا خود را پوشاند (و سپس اجازه داد). رسول خدا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) فرمود: این مرد نابیناست، چرا خود را پوشاندی؟ فاطمه (عَلَيْهَا السَّلَامُ) فرمود: اگر او، مرا نمی بیند، من او را می بینم، وانگهی، او بو را استشمام می کند. رسول خدا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) (پاسخ آن حضرت را پسندید، و به نشانه تصدیق او) فرمود: گواهی می دهم که تو پاره تن من هستی».

سیره حضرت، با الگوگرفتن از غرب و فضاهای مجازی با پوشش های نامناسب در اجتماع ظاهر می شوند و علاوه بر اینکه خود معصیت خداوند را مرتکب می شوند، فضای عمومی جامعه را آلوده می نمایند که صد البته خود از عوارض و برخوردهای قلب های بیمار مصون و محفوظ نمی مانند و هر روزه شاهد فجایعی هستیم که نتیجه همین بی موالاتی هاست.

اینجاست که دین و بزرگان پوشش و حجاب را بر بانوان واجب می شمردند و توصیه اکید دارند که خودنمایی در اجتماع نامحرمان ممنوع است. بارها از محضر حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی (دام ظلّه الشریف) در دیدار با بانوان شنیدم که ضمن توصیه به حفظ حجاب، فرمودند: چادر شماها از عبای من مهم تر است؛ چراکه با پوشیدن چادر در حال جهاد و عبادت هستید و چادر از شما و دینتان صیانت می کند.

لذا بر آن شدیم تا از بین هزاران استفتایی که به دفتر معظم له واصل و پاسخ داده شده است گزیده ای از مسائل مورد ابتلا و فراگیر را در این مجموعه - که زحمت گردآوری آن را سرکار خانم م. صافی متقبل شدند

- ارائه نماییم تا به راحتی در دسترس بانوان مسلمان مشتاق آموزه های دینی به خصوص مقلدین معظم له قرار گیرد، بدان امید که مورد استفاده قرار گرفته و موجبات رضایت حضرت حجت. را فراهم آورده باشیم.

اللّٰهُمَّ وَفَّقْنَا لِمَا تَحَبَّبَ وَتَرْضَى

وَلَا تَجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يَحْسِنُونَ صِنْعًا

وَاهْدِنَا إِلَى السَّدَادِ فَإِنَّكَ خَيْرُ مُوفِّقٍ وَهَادٍ

اول ذی الحجّه الحرام 1440

ص: 23

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ وَأَشَدِّ رَفِّ بَرِيَّتِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ، لَا سِيَّمًا بَقِيَهُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِينَ، وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ إِلَى قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ.

خدا را هیچ گاه فراموش نکنید و از یاد خدا و دعا و عبادت، به خصوص نماز و توسل به ائمه هدی (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) و از زیارت مشاهد مشرفه، نیرو بگیرید، به سوی سعادت و کمال پیش بروید و به لطف و کمک و مدد خداوند امیدوار باشید.

سعی کنید برای خداوند متعال، بنده ای صالح و برای پیامبر اکرم (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ)، پیروی راستین و برای ائمه طاهرین - صلوات الله عليهم اجمعین - به خصوص صاحب الامر و ولی عصر، حضرت مهدی حجت بن الحسن - ارواح العالمین له الفداء - شیعه مخلص و سربازی حقیقی، برای اسلام و قرآن پاسداری امین و برای همه مؤمنین و مؤمنات برادر یا خواهری غمخوار و مهربان باشید؛ حقوق همگان مخصوصاً حق پدر و مادر، اساتید و علما را رعایت کنید و کوتاه سخن آنکه خود را به اخلاق کریمه اسلامی آراسته سازید و در نیکی به خلق و قضای حوایج مردم اهتمام نمایید.

لطف الله صافی

احكام تقليد

اشاره

ص: 25

مسأله 1. عقیده مسلمان به اصول دین باید از روی دلیل باشد، و نمیتواند در اصول دین تقلید نماید؛ یعنی بدون دلیل، گفته کسی را قبول کند، ولی اگر از گفته غیر به عقاید دینی یقین پیدا کند، در حکم به مسلمان بودن او کافی است، و در احکام دین باید یا مجتهد باشد که بتواند احکام را از روی دلیل به دست آورد، یا از مجتهد تقلید کند؛ یعنی به دستور او رفتار نماید یا از راه احتیاط طوری به وظیفه خود عمل نماید که یقین کند تکلیف خود را انجام داده است؛ مثلاً اگر عده‌ای از مجتهدین عملی را حرام میدانند؛ و عده ای دیگر میگویند حرام نیست، آن عمل را انجام ندهد، و اگر عملی را بعضی واجب و بعضی مستحب میدانند، آن را به جا آورد. پس کسانی که مجتهد نیستند و نمیتوانند به احتیاط عمل کنند، واجب است از مجتهد تقلید نمایند.

مسأله 2. تقلید در احکام، یاد گرفتن فتوای مجتهد است با التزام به عمل به آن، و از مجتهدی باید تقلید کرد که مرد، بالغ، عاقل، شیعه دوازده امامی، حلالزاده، زنده و عادل باشد؛ و عادل کسی است که با ملکه عدالت کارهایی را که بر او واجب است، به جا آورد و کارهایی را که حرام است، ترک کند؛ و ملکه عدالت عبارت است از: حالتی که انسان را

به اطاعت و ترک معصیت وادار کند، و نشانه آن این است که اگر از اهل محل یا همسایگان او یا کسانی که با او معاشرت دارند حال او را پرسند، خوبی او را تصدیق نمایند، و مجتهدی که انسان از او تقلید میکند - در صورت علم به مخالفت فتوای او با فتوای غیر - بنا بر احتیاط واجب باید غیر، اعلم از او نباشد مگر آنکه فتوای غیراعلم موافق با احتیاط باشد یا فتوای اعلم، شاذ و نادر باشد که در این صورت باید به قولی که احوط است عمل نماید، و اعلم یعنی کسی که در فهمیدن حکم خدا از تمام مجتهدهای زمان خود استادتر باشد.

راه های شناخت مجتهد اعلم

مسأله 3. مجتهد و اعلم را از سه راه میتوان شناخت:

اول: آنکه خود انسان یقین کند، مثل آنکه از اهل علم باشد و بتواند مجتهد و اعلم را بشناسد.

دوم: آنکه دو نفر عالم عادل که میتوانند مجتهد و اعلم را تشخیص دهند، مجتهد بودن یا اعلم بودن کسی را تصدیق کنند به شرط آنکه دو نفر عالم عادل دیگر با گفته آنان مخالفت ننمایند.

سوم: آنکه عدهای از اهل علم که میتوانند مجتهد و اعلم را تشخیص دهند، و از گفته آنان اطمینان پیدا میشود، مجتهد بودن یا اعلم بودن کسی را تصدیق کنند.

مسأله 4. اگر شناختن اعلم مشکل باشد، میتواند از کسی تقلید کند که یقین به اعلم بودن دیگران از او نداشته باشد یا مخالفت فتوای او با فتوای اعلم معلوم نباشد؛ و اگر چند نفر در نظر او اعلم از دیگران و با

یکدیگر مساوی باشند، باید از یکی از آنان تقلید کند، ولی چنانچه یکی پرهیزکارتر باشد، بهتر آن است که از او تقلید کند.

راه های به دست آوردن فتوا

مسأله 5. به دست آوردن فتوا یعنی دستور مجتهد، چهار راه دارد:

اول: شنیدن از خود مجتهد.

دوم: شنیدن از دو نفر عادل.

سوم: شنیدن از کسی که انسان به گفته او اطمینان دارد. چهارم: دیدن در رساله مجتهد، در صورتی که انسان به درستی آن رساله اطمینان داشته باشد.

مسأله 6. مسائلی را که انسان غالباً به آنها احتیاج دارد، واجب است یاد بگیرد.

ص: 29

معیار تشخیص جنابت زن

س 1. الف) آیا از زن منی خارج می شود؟

ب) به جز عمل آمیزش، چه ملاک و معیاری برای تشخیص جنابت زن مطرح است؟ آیا این مطلب صحیح است: چنانچه از زن با حالات شهوانی که زن به اوج لذت می رسد، رطوبتی خارج شود، حکم منی را دارد و زن جنب می شود؟ (اوج لذت زمانی است که آتش شهوت فروکش می کند).

ج (الف). بلی.

ج (ب). خروج رطوبت با حالت مفروضه، منی محسوب می شود.

لذت شهوانی بدون قصد خروج منی

س 2. اگر انسان با خود کاری کند که از آن لذت شهوانی ببرد، ولی یقین داشته باشد که منی خارج نمی شود و قصد خروج منی را هم ندارد، حکم این عمل چیست؟ ج. حرمت آن معلوم نیست؛ اگرچه ترک، احوط است.

ص: 33

تخیل همسر یا نامحرم به قصد برانگیختن شهوت

س3. آیا تخیل صحنه‌هایی از همسر یا نامحرم به قصد برانگیختن شهوت با یقین به عدم خروج منی حرام است؟

ج. در فرض سؤال، حرمتش معلوم نیست.

خودارضایی زن در حین مقاربت همسر

س4. اگر زنی در حین مقاربت همسر (در وقت دخول) خودارضایی کند، حکم استمنای او را دارد؟

ج. در فرض سؤال، اگر به واسطه اعضای مرد باشد، حکم استمنای او ندارد.

سست شدن بدن بدون آمیزش و دخول

س5. اگر هنگام معاشقه، زن و مرد بدون اینکه آمیزش و دخول انجام گیرد، با تحریکات جسمی و روانی زن به اوج لذت برسد و همان حالتی که بعد از آمیزش معمولاً در زنان روی می‌دهد، مانند سستی بدن و... آیا زن در این حالت جنب است و غسل برای عبادات بر او واجب است؟

ج. چنانچه در حالت مذکور منی از او خارج شود، جنبشده و غسل جنابت بر او لازم است.

ترشحات خارج شده از بدن بعد از غسل جنابت

س6. بعد از نزدیکی با شوهرم و انجام غسل، در موقع نماز صبح ترشحاتی

از من خارج می شود که فکر می کنم مربوط به خودم نباشد، آیا مجدداً باید غسل انجام دهم؟ و آیا این ترشحات نجس است؟

ج. اگر می دانید ترشحات مذکور بول نیست و یقین به منی بودن آن هم ندارید، محکوم به طهارت است و غسل ندارد و اگر یقین به منی بودن آن دارید، ولی مردد بین منی خود و شوهرتان هستید، نجس است، ولی غسل واجب نیست.

رطوبت خارج شده از رحم که بعضی نشانه های منی را دارد

س7. اگر طی ماه رطوبتی از رحم خارج شود، درحالی که بعضی از نشانه های منی را داشته باشد، با این حال، بدون غسل روزه گرفته و نماز خوانده است، آیا نماز و روزه او صحیح است؟

ج. اگر یقین داشته که رطوبت خارج شده منی است، باید غسل کند و نمازهایی را که با آن حال خوانده، قضا کند و نسبت به روزه اگر غسل نکرده و روزه گرفته، باید قضای روزه ها را نیز بگیرد و کفاره هم دارد؛ ولی اگر شک دارد که رطوبت خارج شده منی است یا رطوبتی دیگر، نم-ازها و روزه ها صحیح است-ت و نسبت به تشخیص منی در صورت شک، به مسأله 352 توضیح المسائل مراجعه کند.

ص: 35

نماز زنی که غسل جنابت بر عهده او بوده، ولی ملتفت مسأله نبوده و غسل نکرده

س8. دختری غسل جنابت از استمنا بر عهده داشته، ولی به دلیل آنکه اصلاً ملتفت مسأله نبوده که جنب شده، غسل نکرده است و مدتی در همان حال نماز خوانده، تکلیف چیست؟

ج. طهارت، شرط واقعی برای نماز است و باید تمام نمازهایی که بدون غسل جنابت خوانده، قضا کند.

نماز خواندن با غسل جنابت احتیاطی

س9. آیا با غسل جنابت احتیاطی می شود نماز خواند؟

ج. زمانی با غسل جنابت می شود نماز خواند که شخص واقعاً جنب بوده و غسل کند و با غسل احتیاطی نماز نمی شود خواند و باید وضو بگیرد.

موارد جواز تیمم به جای غسل

س10. در چه صورتی می توان به جای غسل تیمم کرد؟ آیا خجالت هم می تواند مجوز تیمم باشد؟ ج. خجالت کشیدن مجوز تیمم نیست و در احکام الهی، خجالت کشیدن معنا ندارد؛ چنان که در روایت است «لا حیاء فی الدین». جواز تیمم فقط هفت مورد است که در توضیح المسائل ذکر شده است.

ص: 36

س 11. موقع شستن طرف راست بدن در غسل، آب به طرف چپ هم می رسد، آیا اشکال دارد؟

ج. اشکال ندارد.

س 12. اگر با تیمم بدل از غسل نماز خواندیم، آیا باید برای نمازهای بعدی غسل کرد؟

ج. هرگاه عذر برطرف شد، باید برای نمازهای بعدی غسل کرد.

نماز میت در حال جنابت یا عادت ماهیانه

س 13. در حال جنابت یا عادت ماهیانه می توان نماز میت خواند؟

ج. بلی، می توان نماز میت خواند و صحیح است؛ اگرچه احتیاط مستحب آن است تمام چیزهایی که در نمازهای دیگر لازم است، در نماز میت باید رعایت شود.

آبی که موقع دیدن تصاویر محرک از انسان خارج می شود

س 14. آبی که هنگام خواندن مطالب مهیج، دیدن تصاویر محرک و یا تکلم با جنس مخالف از انسان خارج می شود، چه حکمی دارد؟

ج. اگر نشانه های منی را نداشته باشد، مذی است و غسل واجب نمی شود.

حکم خروج مایعی که نمی داند منی است یا نه

س 15. اگر در خواب مایعی از انسان خارج شود که نمی داند منی است یا نه، حکمش چیست؟

ص: 37

ج. اگر نشانه های منی را داشته باشد، غسل واجب می شود و در صورت شک، غسل واجب نیست.

حکم نماز و روزه با غسل نادرست

س16. مدتی غسل های خود را نادرست انجام می دادم و با آن روزه می گرفتم و نماز می خواندم، آیا باید روزه ها و نمازها را قضا کنم؟

ج. در صورت جهل قصوری، روزه ها قضا ندارد، ولی نمازها را باید قضا کرد، چون طهارت نسبت به نماز، شرط واقعی است.

س17. کسی که نمی دانسته شستن کف پا در غسل لازم است مدتی به این ترتیب غسل نموده، نسبت به نماز و روزه های گذشته چه تکلیفی دارد؟ ج. اگر می داند که آب به کف پا نمی رسیده، باید نمازهای خود را قضا کند.

شک در انجام غسل

س18. به قصد غسل به حمام رفتم، ولی وقت بیرون آمدن شک کردم که غسل انجام دادم یا نه، تکلیف چیست؟

ج. بنا را بر انجام ندادن بگذارید و غسلتان را به جا آورید.

چگونگی غسل

س19. آیا در غسل از بالا به پایین شستن و دست کشیدن و جاری شدن آب واجب است؟

ص: 38

ج. خیر، اگر بدون دست کشیدن، آب به پوست برسد و مقداری جاری گردد، کافی است.

س20. آیا در غسل شستن موهای بلند واجب است؟

ج. شستن موها لازم نیست، ولی بیخ موها باید شسته شود.

اسراف در آب هنگام غسل کردن

س21. آیا اسراف در آب موجب بطلان غسل می شود؟

ج. هرچند اسراف جایز نیست، ولی موجب بطلان غسل نمی شود.

وضو و غسل افراد دارای بدن چرب

س22. کسانی که بدنی چرب دارند و بدنشان چربی زیادی ترشح می کند، آیا وجود این نوع چربی مانع وضو و غسل می شود؟

ج. اگر چربی بدن به طور متعارف باشد و مانع رسیدن آب به پوست نشود، وضو و غسل صحیح است.

کاشتن مو، مژه و ابرو برای وضو و غسل

س23. کاشتن مو و مژه و ابرو چه حکمی دارد؟

ج. اگر کاشتن مو و مژه به نحوی باشد که مو به بدن متصل شود و رشد کند، مانند موی طبیعی، در این صورت غسل و وضو صحیح است،

ولی چنانچه مو (مژه) روی حاجبی باشد و یا آن را

به وسیله چسب و غیرذلک به سر (پلک) بچسبانند، جایز نیست و در صورت چسباندن، اگر قابل کندن نباشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره ای، تیمم بدل از غسل یا وضو نیز بنماید.

نزدیکی در دبر

س24. نزدیکی در دبر در حال پاکی و یا حیض با رضایت و یا عدم رضایت زن چه حکمی دارد؟ ج. نزدیکی در دبر (پشت) در حالت پاکی و حیض تفاوت ندارد و کراهت شدید دارد و در صورت عدم رضایت زن، جایز نیست.

س25. حقوق واجب و شرعی زن نسبت به مرد چیست؟

ج. حقوق واجب زن نسبت به مرد عبارت است از: نفقه، شامل تهیه غذا، تهیه پوشاک، تهیه مسکن و لوازم زندگی، حق آمیزش و هم خوابی و نفقه باید در حدّ متعارف و مناسب با شأن زن باشد.

نگاه کردن زن و شوهر به فیلم های مستهجن به منظور تحریک جنسی

س26. آیا زن و شوهر می توانند فیلم های مستهجن جنسی ببینند تا تحریک شده و عمل زناشویی را انجام دهند؟

ج. مشاهده این گونه فیلم ها جایز نیست.

ص: 40

جنابت به وسیله اشیای خارجی

س 27. آیا مردی که عنین است، می تواند همسر خود را با شیء خارجی جنب نماید؟

ج. زوجه می تواند با هر نقطه از بدن زوج خود را جنب کند، اما استفاده از اشیای خارجی ولو توسط زوج، جایز نیست.

ص: 41

مسأله 1. استحاضه، سه قسم است:

1. قلیله. 2. متوسطه. 3. کثیره.

استحاضه قلیله آن است که خون فقط روی پنبه‌های را که زن با خود بر میدارد آلوده کند و در آن فرو نرود.

استحاضه متوسطه آن است که خون در پنبه فرو رود، اگرچه در یک گوشه آن باشد، ولی از پنبه به دستمالی که معمولاً برای جلوگیری از خون مینندند نرسد.

استحاضه کثیره آن است که خون پنبه را بگیرد و به دستمال هم برسد.

مسأله 2. در استحاضه قلیله باید برای هر نماز یک وضو بگیرد و پنبه را عوض کند، و ظاهر فرج را اگر خون به آن رسیده آب بکشد.

مسأله 3. در استحاضه متوسطه باید برای نماز صبح غسل کند و تا صبح دیگر برای هر نماز، کارهای استحاضه قلیله را - که در مسأله پیش گفته شد - انجام دهد؛ و اگر عمداً یا از روی فراموشی برای نماز صبح غسل نکند، باید برای نماز ظهر و عصر غسل کند، و اگر برای نماز ظهر و عصر غسل نکند، باید پیش از نماز مغرب و عشا غسل نماید، چه آنکه خون بیاید یا قطع شده باشد.

مسأله 4. در استحاضه کثیره علاوه بر کارهای استحاضه متوسطه - که

در مسأله پیش گفته شد - باید برای هر نماز دستمال را عوض کند، یا آب بکشد، و یک غسل برای نماز ظهر و عصر و یکی برای نماز مغرب و عشا، به جا آورد، و بین نماز ظهر و عصر فاصله نیندازد؛ و اگر فاصله بیندازد، باید برای نماز عصر دوباره غسل کند، و نیز اگر بین نماز مغرب و عشا فاصله بیندازد، باید برای نماز عشا دوباره غسل کند و چون وجوب وضو در استحاضه کثیره محل تأمل است، احتیاط آن است که پیش از غسل، به قصد رجاء وضو بگیرد و در میان نماز ظهر و عصر و نماز مغرب و عشا اگر جمع بین آنها مینماید، گرفتن وضو، برای مستحاضه کثیره خلاف احتیاط است، مگر در حال گفتن اقامه نماز دوم که با جمع عرفی منافی نباشد.

مسأله 5. اگر خون استحاضه پیش از وقت نماز بیاید و بعد قطع شود، چنانچه برای آن خون، وضو و غسل به جا نیاورده باشد، باید در موقع نماز، وضو و غسل را به جا آورد.

مسأله 6. مستحاضه کثیره یا متوسطه اگر پیش از داخل شدن وقت نماز برای نماز غسل کند، غسل او باطل است، بلکه احتیاط لازم آن است که میان غسل و نماز فاصله نیندازد، مگر به خواندن نافله همان نماز.

مسأله 7. مستحاضه اگر بین غسل و نماز فاصله بیندازد و خون ببیند، باید دوباره غسل کند و بلافاصله مشغول نماز شود.

س28. در رابطه با استحاضه قلیله، اگر شخصی بعد از نماز صبح پاک شد، آیا باید برای نمازهای ظهر و عصر جداگانه وضو بگیرد؟

ج. پس از پاک شدن یک وضو برای نماز ظهر و عصر او کافی است.

س 29. اگر مستحاضه قلیله نماز عصر خود را بخواند و تا نماز مغرب خون نبیند، آیا می تواند با همان وضوی نماز عصر نماز مغرب را بخواند؟

ج. با همان وضوی نماز عصر می تواند نماز مغرب را بخواند.

س 30. مستحاضه متوسطه ای که نماز صبح او قضا شده، اگر بعد از طلوع آفتاب تا قبل از ظهر غسل کند و نمازش را قضا نماید، آیا باید برای نماز ظهر و عصر مجدداً غسل کند؟

ج. بنا بر احتیاط واجب، برای نماز ظهر و عصر غسل دیگری بنماید.

تبدیل استحاضه قلیله به متوسطه و متوسطه به کثیره

س 31. اگر در بین نماز، استحاضه از قلیله به متوسطه و یا از متوسطه به کثیره تبدیل شود، وظیفه چیست؟

ج. باید نماز را بشکند و بعد از انجام عمل استحاضه متوسطه و یا کثیره، نماز را دوباره بخواند.

س 32. اگر مستحاضه متوسطه برای نماز صبح غسل کند و بعد از نماز خون قطع شود و دوباره قبل از ظهر خون بیاید، آیا باید دوباره غسل کند؟ همچنین اگر بعد از نماز ظهر و عصر قطع شود و قبل از نماز مغرب و عشا دوباره خون بیاید؟

ج. اگر پیش از هر نماز، خون مستحاضه متوسطه قطع شود و دوباره بیاید، برای هر نماز باید غسل کند.

نزدیکی در ایام استحاضه

س33. آیا نزدیکی در ایام استحاضه باید بلافاصله بعد از نماز باشد تا نیاز به غسل جداگانه نباشد یا اینکه در وقت نماز باشد، ولو با نماز فاصله باشد، همان غسل کافی است؟

ج. اگر در وقت نماز باشد، ولو با فاصله، نیازی به غسل جداگانه ندارد و غسل نمازی کافی است.

س34. مستحاضه متوسطه ای که غسل انجام داده و نماز صبح را خوانده، اگر بعد از طلوع آفتاب تا اذان صبح فردا بخواهد نزدیکی انجام دهد، آیا نیاز به غسل مستقل دارد؟

ج. بلی، باید غسل مستقل انجام دهد.

س35. مستحاضه متوسطه و یا کثیره بعد از پاک شدن، مانند زن حائض قبل از غسل می تواند نزدیکی کند؟

ج. در فرض سؤال، نزدیکی قبل از غسل اشکالی ندارد (برای زن حائض که پاک شده مکروه است).

س36. اگر در ماه رمضان خانمی که استحاضه اش متوسطه است غسل به جا نیاورد، حکم روزه اش چیست؟

ص: 45

ج. بنا بر احتیاط واجب روزه اش باطل است و باید بعد از ماه رمضان قضا کند، ولی باید از مبطلات روزه خودداری نماید.

س37. آیا زن مستحاضه می تواند با همان طهارتی که برای نماز داشته به خط قرآن دست بزند؟

ج. احتیاط آن است که مستحاضه غیر از نماز هر کاری را که شرط آن طهارت است - مثل دست کشیدن به خط قرآن - را ترک کند، مگر در صورتی که بر او واجب باشد.

س38. آیا مستحاضه ای که خوش استمرار دارد، می تواند بین نماز و اعمال مستحاضه فاصله بیندازد؟

ج. مستحاضه قلیله بعد از وضو و مستحاضه متوسطه و کثیره بعد از غسل و وضو باید فوراً مشغول نماز شود.

س39. اگر استحاضه کثیره به متوسطه و یا قلیله تبدیل شود، وظیفه زن چیست؟

ج. باید برای نماز اول کارهای استحاضه کثیره را انجام دهد و بعداً طبق وظیفه عمل نماید.

حکم شک بین خون استحاضه و خون بکارت یا زخم

س40. اگر بین خون استحاضه و خون بکارت یا زخم شک پیدا شود، تکلیف چیست؟

ص: 46

ج. اگر ظاهر حال او سلامت است و نشانه های زخم در او نیست، بنا بر احتیاط واجب، باید اعمال استحاضه انجام دهد.

س 41. اگر زن در استحاضه کثیره یا متوسطه بخواهد پیش از وقت نماز، سوره ای را که سجده واجب دارد بخواند یا مسجد برود و یا با شوهرش نزدیکی کند، چه حکمی دارد؟

ج. بنا بر احتیاط واجب باید غسل کند.

ص: 47

مسأله 1. مدت حیض، کمتر از سه روز و بیشتر از ده روز نمیشود؛ و اگر مختصری هم از سه روز کمتر باشد، حیض نیست.

مسأله 2. اگر کمتر از سه روز خون ببیند و پاک شود و بعد سه روز خون ببیند و مجموع خون اول و دوم و پاکی در بین از ده روز بیشتر نباشد، خون دوم را حیض قرار دهد؛ و در خون اول احتیاط آن است که جمع کند، بین کارهای مستحاضه و ترک آنچه بر حائض، حرام است؛ و در پاکی در بین، کارهایی را که بر حائض حرام است ترک کند و عبادتهای خود را به جا آورد.

مسأله 3. اگر پیش از ده روز پاک شود و بداند که در باطن خون نیست، باید برای عبادتهای خود غسل کند؛ اگرچه گمان داشته باشد که پیش از تمام شدن ده روز دوباره خون میبیند، بلکه اگر یقین هم داشته باشد که پیش از تمام شدن ده روز دوباره خون میبیند، احتیاطاً غسل کند، و در پاکی در بین، عبادتهای خود را به جا آورد و آنچه را بر حائض حرام است، ترک نماید.

مسأله 4. اگر پیش از ده روز پاک شود و احتمال دهد که در باطن خون هست، باید قدری پنبه داخل فرج نماید و کمی صبر کند و بیرون آورد. پس اگر پاک بود غسل کند و عبادتهای خود را به جا آورد، و اگر پاک نبود،

اگرچه به آب زردرنگی هم آلوده باشد، چنانچه در حیض عادت ندارد، یا عادت او ده روز است، باید صبر کند که اگر پیش از ده روز پاک شد غسل نماید و اگر آخر ده روز پاک شد، یا خون او از ده روز گذشت، آخر ده روز غسل نماید، و چنانچه عادتش کمتر از ده روز است، در صورتی که بداند پیش از تمام شدن ده روز یا آخر ده روز پاک میشود، نباید غسل کند، و اگر احتمال دهد خون او از ده روز میگذرد، احتیاط واجب آن است که بعد از عادت، یک روز یا دو روز عبادت را ترک کند، یا جمع کند بین ترک کارهایی که بر حائض حرام است و انجام کارهای مستحاضه، و بعد از دو روز تا روز دهم، کارهای استحاضه را به جا آورد و کارهایی را که بر حائض حرام است، ترک نماید. پس اگر پیش از تمام شدن ده روز یا آخر ده روز از خون پاک شد، تمامش حیض است، و اگر از ده روز گذشت، باید عادت خود را حیض، و بقیه را استحاضه قرار دهد، و عبادتهایی را که بعد از روزهای عادت به جا نیاورده قضا نماید.

س42. دختری که شک دارد بالغ شده یا نه، اگر خونی به صفات و شرایط حیض ببیند، آیا حکم حیض را دارد و علامت بلوغ است؟

ج. حکم به حیض بودن و علامت بالغ شدن آن، محل اشکال است.

حکم خون بعد از پنجاه سالگی

س43. جدیداً پزشکان کاری می کنند که به وسیله تقویت های هورمونی خون ریزی قاعدگی ادامه داشته باشد. در این صورت، آیا خون دیدن بعد

ص: 49

از پنجاه سالگی در زنان غیرسیده یا شصت سالگی در زنان سیده با وجود تمام شرایط خون حیض، استحاضه است یا حیض؟

ج. خون مذکور، محکوم به استحاضه است.

مراد از روز در محاسبه حیض

س44. مراد از روز در بحث محاسبه حیض چیست؟ مثلاً اگر زنی ساعاتی بعد از طلوع فجر خون ببیند، یک روز او چه زمانی کامل می شود؟

ج. فاصله بین طلوع فجر تا مغرب را یک روز می گویند. حال اگر زنی ساعاتی بعد از طلوع فجر خون ببیند، فردای آن روز در همان ساعت یک روز او، کامل می گردد.

وظیفه زنی که در حیض اختبار نکرده

س45. خانمی چون نمی دانسته باید اختبار (وارسی) کند، شک دارد که در سه روز خون اتصال داشته یا خیر یا اینکه در روز سوم شک کند که دو روز قبل خون اتصال داشته یا خیر، وظیفه اش چیست؟

ج. در فرض سؤال، احتیاط این است که بین تروک حائض و اعمال مستحاضه جمع کند.

شرایط حائض بودن زن

س46. در توضیح المسائل معظم له مسأله 446 آمده است «... و اگر خونی را که می بیند مختصری هم از سه روز کمتر باشد، حیض نیست». لطفاً بفرمایید این مختصر چند دقیقه است؟

ص: 50

ج. اگر مدتی که در بین سه روز خون قطع شده؛ مثلاً حدود نیم ساعت باشد حیض نیست، ولی اگر کمتر از پنج دقیقه باشد، در این گونه موارد باید جمع کند بین اعمال مستحاضه و تروک حائض و یادآوری می شود که منظور از توالی سه روز وجود خون در باطن است، مثلاً اگر در مدت سه روز یک ساعت خون بیرون نیاید ولی در باطن وجود داشته باشد، محکوم به حیض است.

س 47. اگر زنی سه روز پی در پی خون ببیند و بعد از چند روز پاکی دوباره چند روز ببیند و مجموع خون ها و پاکی وسط از ده روز بیشتر نشود، روزهای پاکی چه حکمی دارد؟

ج. احتیاط آن است که در روزهای پاکی، عبادت های خود را به جا آورد و آنچه بر حائض حرام است ترک کند.

س 48. خانمی که ماهی یک بار خون می دیده، اگر در یک ماه با فاصله اقل طهر (1) دو بار خون ببیند، خون اول در وقت عادت و خون دوم بدون صفات حیض باشد، وظیفه اش چیست؟

ج. در خون دوم بین تروک حائض و اعمال مستحاضه جمع کند.

س 49. زنی که پاکی بین دو حیض او عدد منظمی باشد، مثلاً هر بیست روز پاکی مجدداً خون حیض ببیند، آیا صاحب عادت وقتیه و عددیه است؟

ج. در فرض سؤال خانم مذکور دارای عادت وقتیه و عددیه است.

ص: 51

س 50. اگر زنی که عادت شش روزه دارد، از روز هفتم تا روز دوازدهم چند لحظه در وسط روز لک ببیند و بقیه روز پاک باشد، وظیفه چیست؟

ج. به مقدار عادت حیض و بقیه استحاضه است.

س 51. اگر زنی که عادت مثلاً شش روزه دارد یک ماه تا روز نهم خون ببیند و روز دهم پاک شود و در روز یازدهم مجدداً خون ببیند، وظیفه اش چیست؟

ج. از روز اول تا نهم حیض و از روز یازدهم به بعد استحاضه است.

س 52. خانمی که روز هفتم عادت غسل می کرده و در بعضی مواقع پس از غسل تا روز دهم لکه بینی داشته، لکن غسل مجدد نمی کرده، نماز و روزه هایی که انجام داده، چه حکمی دارد؟

ج. در صورت جهل قصوری، تمام نمازهایی را که بدون غسل مجدد خوانده باید قضا کند و نسبت به روزه، اگر علم به حائض بودن نداشته است، قضا ندارد.

س 53. زنی که کمتر از سه روز خون می بیند، حکمش چیست؟

ج. استحاضه است، به شرطی که در باطن رحم هم خون نباشد.

س 54. اگر زن چند روز با فاصله خون ببیند، آیا حیض محسوب می شود؟

ص: 52

ج. اگر سه روز اول خون پشت سر هم نباشد به عنوان مثال دو روز خون ببیند و یک روز پاک شود و دوباره یک روز خون ببیند، بنا بر احتیاط واجب در روزهایی که خون می بیند باید بین کارهای مستحاضه و احکام حائض جمع کند و در روزهایی که خون نمی بیند کارهایی که بر حائض حرام است را ترک و عبادت های خود را به جا آورد.

س 55. زنی که قرص ضدبارداری می خورد که در ماه مبارک رمضان حیض نشود، اگر دو یا سه روز خون در باطن باشد و بیرون نیاید، آیا می تواند روزه بگیرد یا خیر؟

ج. اگر خون در داخل از محلّ خود حرکت کند، ولی به وسیله انگشت و پنبه بیرون نیامده باشد و تا سه روز به همین حال باقی بماند، احتیاط لازم آن است که نماز و روزه اش را مثل زن پاک انجام دهد و کارهایی که بر حائض حرام است ترک کند و بعد، روزه ها را قضا کند.

س 56. زنی که عادت ماهانه او مثلاً هفت روز بوده ولی به علّت گذاشتن دستگاه جلوگیری از بارداری و غیره هر بار از ده روز بیشتر خون مشاهده می کند، چه مقدار از آن حیض است؟

ج. هفت روز حیض و بقیه استحاضه است.

س 57. اگر زنی بیش از سه روز خون ببیند و در کمتر از ده روز پاک شود، چنانچه بین خون زخم و حیض شک داشته باشد، تکلیفش چیست؟

ص: 53

ج. اگر در ایام عادت وقتیه باشد، باید آن را خون حیض قرار دهد.

س58. آیا خواندن سوره های سجده دار، بر زن حائض یا جنب حرام است؟

ج. خواندن آیه ای که سجده واجب دارد، حرام است و اگر یک حرف از این چهار آیه را هم بخواند، حرام است و احتیاط مستحب آن است که آیات دیگر سوره سجده دار را نیز نخواند.

س59. خواندن آیه هایی از قرآن که سجده واجب ندارد، برای زن حائض و یا جنب چه صورتی دارد؟

ج. خواندن بیش از هفت آیه از قرآن برای جنب و خواندن آیه های قرآن ولو کمتر از هفت آیه برای حائض مکروه است.

س60. اگر زنی قبل از ده روز از حیض پاک شود و با یقین به آن با شوهرش نزدیکی کند و قبل از ده روز لک ببیند، چه حکمی دارد؟

ج. اشکال ندارد و کفاره هم تعلق نمی گیرد.

وظیفه حائض در به جا آوردن نماز آیات

س61. وظیفه حائض و نفساء در به جا آوردن نماز آیات در موقع زلزله، خسوف، کسوف و... چیست؟

ج. نماز آیات بر حائض و نفساء واجب نیست، ولی بعد از پاک شدن بنا بر احتیاط مستحب به جا آورد و برای زلزله، نیت ادا و برای خسوف و کسوف، نیت قضا و ادا نکند.

ص: 54

س62. اگر زنی قبل از اینکه غسل جنابت را انجام دهد حائض شود، آیا می تواند قبل از پاک شدن از حیض غسل جنابت کند؟

ج. انجام دادن غسل جنابت در حال حیض اشکال ندارد.

خونی که زن مبتلا به کیست رحم می بیند

س63. زنی مبتلا به کیست رحم می باشد و در یک ماه پی در پی خون می بیند و نمی داند خون قروح و جروح است یا حیض و استحاضه، تکلیف چیست؟ ج. در فرض سؤال هر قسمت از خونی که می بیند علائم حیض یا استحاضه داشته باشد، طبق آن عمل کند و اگر نتواند تشخیص دهد، احتیاط کند به اینکه جمع کند بین اعمال استحاضه و تروک حائض.

خون بعد از برداشتن رحم

س64. رحم زنی را طی یک عمل جراحی برداشتند، خونی که بعدها می بیند، محکوم به چیست؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه خون مذکور اوصاف خون حیض را داشته باشد و در سایر شرایط هم مانند حیض باشد، مثلاً از سه روز کمتر نباشد، حیض است.

رفتن زن در ایام عادت به حرم ائمه (علیهم السلام) و زیارت اهل قبور

س65. رفتن خانم در ایام عادت به روضه، زیارت اهل قبور و حرم ائمه (علیهم السلام) جایز است؟

ص: 55

ج. رفتن حائض به مجلس روضه در غیر مسجد و نیز زیارت اهل قبور مانعی ندارد، اما توقف در حرم ائمه (علیهم السلام) یعنی اطراف ضریح مطهر اشکال دارد، ولی می تواند در رواق ها توقف کند.

احکام یائسگی

س66. سن یائسگی در چندسالگی است؟ ج. 50 سال قمری معادل 48 سال و 179 روز شمسی در زنان غیرسیده و 60 سال قمری معادل 58 سال و 77 روز و 12 ساعت شمسی در زنان سیده می باشد.

س67. اگر زن بعد از سن یائسگی خونی با نشانه های حیض ببیند، چه حکمی دارد؟

ج. حیض نیست و استحاضه است.

س68. اگر زن در سن یائسگی خود شک کند، حکم خون هایی که می بیند چیست؟

ج. اگر شرایط و نشانه های حیض را دارد، باید آن را حیض قرار دهد.

ص: 56

مسأله 1. از وقتی که اولین جزء بچه از شکم مادر بیرون می‌آید، هر خونی که زن میبیند، اگر پیش از ده روز یا آخر ده روز قطع شود، خون نفاس است، و زن را در حال نفاس، نفساء میگویند.

مسأله 2. خونی که پیش از بیرون آمدن اولین جزء بچه میبیند، نفاس نیست.

مسأله 3. لازم نیست که خلقت بچه تمام باشد، بلکه اگر خون بستهای هم از رحم خارج شود و خود زن بداند، یا چهار نفر قابله بگویند که اگر در رحم میماند انسان میشد، خونی که تا ده روز ببیند خون نفاس است.

مسأله 4. وقتی از خون نفاس پاک شد، باید غسل کند و عبادتهای خود را به جا آورد، و اگر دوباره خون ببیند، چنانچه روزهایی که خون دیده با روزهایی که در وسط پاک بوده، روی هم ده روز یا کمتر از ده روز باشد، بنا بر احتیاط واجب روزهایی را که خون دیده، نفاسقرار دهد، و در روزهایی که در بین پاک بوده آنچه را بر نفساء حرام است ترک کند و عبادتهای خود را به جا آورد.

مسأله 5. اگر از خون نفاس پاک شود و احتمال دهد که در باطن

خون هست، باید مقداری پنبه داخل فرج نماید و کمی صبر کند که اگر پاک است برای عبادت‌های خود غسل کند.

مسأله 6. اگر خون نفاس از ده روز بگذرد، چنانچه در حیض عادت معین دارد، به اندازه روزهای عادت او نفاس و بقیه، استحاضه است؛ و اگر عادت ندارد، تا ده روز نفاس و بقیه، استحاضه میباشد، و احتیاط مستحب آن است کسی که عادت دارد، از روز بعد از عادت و کسی که ندارد، بعد از روز دهم تا روز هیجدهم زایمان، کارهای استحاضه را به جا آورد، و کارهایی را که بر نفساء حرام است، ترک کند.

مسأله 7. زنی که عادت حیضش کمتر از ده روز است، اگر بعد از زایمان بیشتر از روزهای عادتش خون ببیند، باید به اندازه روزهای عادت را نفاس قرار دهد و بعد از آن، بنا بر احتیاط واجب تا دو روز عبادت را ترک نماید و بعد از دو روز تا روز دهم، کارهای استحاضه را به جا آورد و کارهایی را که بر نفساء حرام است، ترک نماید و اگر از ده روز بگذرد، استحاضه است و باید روزهای بعد از عادت تا روز دهم را هم استحاضه قرار دهد و عبادت‌هایی را که در آن روزها به جا نیاورده قضا نماید، مثلاً زنی که عادت او شش روز بوده، اگر بیشتر از شش روز خون ببیند، باید شش روز را نفاس قرار دهد و بنا بر احتیاط واجب در روز هفتم و هشتم عبادت را ترک کند و در روز نهم و دهم کارهای استحاضه را به جا آورد و کارهایی را که بر نفساء حرام است ترک نماید، و اگر بیشتر از ده روز خون دید، از روز بعد از عادت او، استحاضه میباشد.

مسأله 8. زنی که در حیض عادت دارد، اگر بعد از زایمان، تا یک ماه یا بیشتر از یک ماه پیدرپی خون ببیند، به اندازه روزهای عادت او نفاس است، و ده روز از خونی که بعد از نفاس میبیند، اگرچه در روزهای عادت ماهانهش باشد، استحاضه است؛ مثلاً زنی که عادت حیض او از بیستم ماه تا بیست و هفتم است، اگر روز دهم ماه زایید و تا یک ماه یا بیشتر پیدرپی خون دید، تا روز هفدهم نفاس و از روز هفدهم تا ده روز، حتی خونی که در روزهای عادت خود - که از بیستم تا بیست و هفتم است - میبیند، استحاضه میباشد، و بعد از گذشتن ده روز، اگر خونی را که میبیند در روزهای عادتش باشد، حیض است؛ چه نشانه حیض داشته باشد یا نداشته باشد و همچنین است اگر در روزهای عادتش نباشد، ولی نشانه حیض داشته باشد، و اگر بعد از گذشتن ده روز از نفاس، در روزهایی که عادت حیض او نباشد، خونی ببیند که نشانه حیض نداشته باشد، باید احتیاطاً تا وقتی که ممکن است آن خون حیض باشد، آنچه را بر حائض حرام است ترک کند و کارهای مستحاضه را به جا آورد.

خون ریزی ایام بارداری

س 69. برخی از خانم ها در ایام بارداری دچار خون ریزی می شوند و نمی دانند حیض است یا خون های دیگر، تکلیف چیست؟

ج. اگر دارای شرایط خون حیض (مثل سه روز پشت سر هم و مداومت خون ریزی) باشد، خون حیض محسوب می شود، وگرنه استحاضه است.

ص: 59

لکه بینی زن حامله

س70. زن حامله در حال حمل گاهی یک لکه خون می بیند و باز ممکن است ده روز بعد هم لکه ای ببیند، تکلیف آن زن چیست؟

ج. اگر فقط به صورت مرقوم لک می بیند و خون هم درباطن قطع می شود، هر دو لکه، حکم استحاضه را دارد.

غسل بچه متولدشده

س71. آیا زنی که زایمان می کند غسل 20 روزه یا 40 روزه دارد و بعد از اینکه بچه به دنیا آمده، آیا باید او را غسل داد؟

ج. پس از زایمان غسلی برای 20 یا 40 روزه نداریم. بچه هم که به دنیا می آید غسل ندارد، ولی شستن او بعد از به دنیا آمدن مستحب است.

کارهای حرام بر نفساء

س72. چه کارهایی بر نفساء حرام است؟

ج. هر چیزی که بر حائض حرام است بر نفساء هم حرام است.

زمان خون نفاس

س73. حداقل و حداکثر خون نفاس چقدر است؟

ج. حداقل آن یک لحظه و حداکثر ده روز است.

ص: 60

خون دیدن نزدیک ایام زایمان

س74. اگر زن باردار نزدیک زایمان چند روز خون ببیند، تکلیفش چیست؟ ج. اگر پیش از زایمان باشد خون نفاس نیست، بلکه باید بر اساس شرایط و صفات، خون حیض یا استحاضه قرار دهد.

خون بعد از زایمان

س75. اگر زن بعد از زایمان یک یا دو روز خون ببیند و پاک شود، آیا باید تا ده روز صبر کند و نمازش را ترک کند؟

ج. خیر، باید بعد از پاک شدن غسل نفاس کند و نمازهای خود را بخواند و اگر قبل از گذشتن ده روز از ولادت دوباره خون ببیند چنانچه روزهایی که خون دیده با پاکی بین آن روی هم رفته ده روز و یا کمتر از ده روز است، تمام آن نفاس است و مجدداً غسل نفاس نماید و بنا بر احتیاط واجب روزهایی که در وسط پاک بوده احتیاط کند؛ یعنی آنچه بر نفاس حرام است ترک کند و عبادت های خود را به جا آورد.

خون نفاس در خانم هایی که دوقلو به دنیا می آورند

س76. خانم هایی که دوقلو می زایند، حکم خون نفاسشان چیست؟ به عنوان مثال یک هفته بعد از تولد بچه اول، بچه دوم به دنیا می آید؟

ج. بر فرض تداوم خون تمام خونی که تا ده روز پس از تولد فرزند دوم می بیند حکم خون نفاس را دارد.

خون بعد از سقط یا کورتاژ

س77. خانمی که بچه اش را سقط کرده و یا به عللی کورتاژ کرده، خون بعد از آن خون نفاس است؟

ج. در فرض سؤال اگر خون بسته ای از رحم خارج شود و بداند که اگر در رحم می ماند انسان می شد، خونی که تا ده روز می بیند نفاس است و باید به احکام آن عمل کند.

خون بعد از زایمان تا یک ماه

س78. خانمی که عادت ماهانه وقتیه عددیه و یا عددیه دارد، اگر بعد از زایمان تا یک ماه خون ببیند، وظیفه اش چیست؟

ج. باید به اندازه روزهای عادتش نفاس قرار دهد و بعد از آن، تا ده روز به احکام استحاضه عمل کند و بعد از گذشتن ده روز، اگر خونی که می بیند در ایام عادتش باشد و یا نشانه های حیض را داشته باشد، خون حیض است. در غیراین صورت، استحاضه است.

س79. خانمی که عادت ماهانه ثابتی ندارد، بعد از زایمان به طور پی در پی تا یک ماه یا بیشتر خون می بیند، تکلیف چیست؟

ج. ده روز اول خون نفاس، ده روز دوم استحاضه و خونی که بعد از آن می بیند، اگر نشانه های حیض دارد، حیض؛ وگرنه استحاضه است (نشانه های حیض: سیاه، گرم، غلیظ و با فشار و سوزش خارج می شود).

ص: 62

آب خارج شده از کیسه جنین بر اثر پاره شدن، قبل از زایمان

س80. آیا آبی که در اثر پاره شدن کیسه جنین قبل از زایمان خارج می شود، نجس است؟

ج. خیر، پاک است، مگر اینکه همراه خون بیرون بیاید.

خون خارج شده از مجرای طبیعی بعد از عمل سزارین

س81. خانم هایی که زایمانشان به صورت عمل سزارین است، آیا خونی که از مجرای طبیعی خارج می شود، خون نفاس است؟

ج. اگر خون زخم و جراحی نباشد، باید به احکام نفاس عمل کند.

دست زدن به جنین سقط شده

س82. آیا برای دست زدن به جنین سقط شده غسل واجب است؟

ج. اگر چهار ماه او تمام شده و روح در بدنش دمیده شده، غسل مس میت واجب است.

غسل مس میت برای مادرانی که بچه شان مرده به دنیا آمده

س83. مادرانی که بچه شان مرده به دنیا می آیند، آیا باید غسل مس میت کنند؟

ج. اگر چهار ماه او تمام شده و بدن بچه سرد شده باشد و با بدن مادر تماس پیدا کند، بر مادر غسل مس میت واجب است.

احكام روزه

اشاره

ص: 65

برخی از مبطلات روزه

مسأله 1. اگر جنب عمداً تا اذان صبح غسل نکند، یا اگر وظیفه او تیمم است، عمداً تیمم ننماید در روزه ماه رمضان و قضای آن، روزهایش باطل است، و در غیر این دو، احوط باقی نماندن بر جنابت است تا صبح.

مسأله 2. اگر در ماه رمضان تا اذان صبح غسل نکند و تیمم هم ننماید، ولی از روی عمد نباشد، مثل آنکه دیگری نگذارد غسل و تیمم کند، روزهایش صحیح است.

مسأله 3. کسی که جنب است و میخواهد روزه ماه رمضان یا قضای آن را بگیرد، چنانچه عمداً غسل نکند تا وقت تنگ شود، معصیت کرده، و احوط آن است که تیمم کند و روزه بگیرد و بعد هم آن را به جا آورد و در قضای موسع، روزه باطل است.

مسأله 4. اگر جنب در ماه رمضان غسل را فراموش کند و بعد از یک روز یادش بیاید، باید روزه آن روز را قضا نماید، و اگر بعد از چند روز یادش بیاید، باید روزه هر چند روزی را که یقین دارد جنب بوده، قضا نماید؛ مثلاً اگر نمیداند سه روز جنب بوده یا چهار روز، باید روزه سه روز را قضا کند.

مسأله 5. کسی که در شب ماه رمضان برای هیچ کدام از غسل و تیمم

وقت ندارد، اگر خود را جنب کند، روزهاش باطل است و قضا و کفاره بر او واجب میشود، ولی اگر برای تیمم وقت دارد، چنانچه خود را جنب کند معصیت کرده، ولی واجب است تیمم نماید و روزهاش صحیح است.

مسأله 6. اگر گمان کند که برای غسل وقت دارد و خود را جنب نماید و بعد بفهمد وقت تنگ بوده؛ چه جست و جو کرده و چه نکرده، واجب است با تیمم روزه بگیرد، و روزهاش صحیح است.

مسأله 7. کسی که در شب ماه رمضان جنب است و میداند که اگر بخوابد تا صبح بیدار نمیشود، نباید پیش از غسل کردن بخوابد، و چنانچه بخوابد و تا صبح بیدار نشود، روزهاش باطل است و قضا و کفاره بر او واجب میشود.

مسأله 8. جنب اگر عادت و اطمینان به بیدار شدن قبل از اذان صبح ندارد، بنا بر احتیاط واجب نباید پیش از غسل بخوابد، و اگر بخوابد، خواب اول باشد یا دوم محکم باقی ماندن عمدی با جنابت تا صبح را دارد که باید قضای روزه را بگیرد، و کفاره نیز بدهد.

مسأله 9. کسی که در شب ماه رمضان جنب است، اگر عادت و اطمینان به بیدار شدن پیش از اذان صبح را دارد، جایز است با تصمیم به آنکه بعد از بیدار شدن غسل کند بخوابد، و چنانچه در این صورت اتفاقاً تا صبح خواب بماند، روزهاش صحیح است.

مسأله 10. کسی که در شب ماه رمضان جنب است و میداند که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار میشود، چنانچه غفلت داشته باشد که

بعد از بیدار شدن باید غسل کند، در صورتی که بخوابد و تا اذان صبح خواب بماند، اگر خواب اول او باشد، روزهاش صحیح است؛ نه قضا دارد و نه کفاره، و در خواب دوم و سوم، قضا بر او واجب میشود.

مسأله 11. کسی که در شب ماه رمضان جنب است و میداند که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار میشود، چنانچه نخواهد بعد از بیدار شدن غسل کند، یا تردید داشته باشد که غسل کند یا نه، در صورتی که بخوابد و بیدار نشود، روزهاش باطل است.

مسأله 12. اگر جنب در شب ماه رمضان بخوابد و بیدار شود، و بداند که اگر دوباره بخوابد پیش از اذان صبح بیدار میشود، و تصمیم هم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند، چنانچه دوباره بخوابد و تا اذان بیدار نشود، باید روزه آن روز را قضا کند، و همچنین اگر از خواب دوم بیدار شود و برای مرتبه سوم بخوابد و تا اذان صبح بیدار نشود، قضای روزه آن روز بر او واجب میشود، و بنا بر احتیاط لازم کفاره هم بر او واجب میشود.

مسأله 13. کسی که میخواهد قضای روزه رمضان را بگیرد، هرگاه تا اذان صبح جنب بماند، اگرچه از روی عمد نباشد، اگر وقت وسعت داشته باشد، روزه او باطل است، و اگر وقت تنگ باشد، احتیاط واجب، گرفتن روزه آن روز و عوض آن بعد از ماه مبارک است.

مسأله 14. اگر زن، پیش از اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود و عمداً غسل نکند، یا اگر وظیفه او تیمم است عمداً تیمم نکند، روزهاش باطل است.

مسأله 15. اگر زن، پیش از اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود، و برای غسل وقت نداشته باشد، چنانچه بخواهد روزه واجبی بگیرد که مثل روزه رمضان وقت آن معین است، باید تیمم نماید، و بنا بر احتیاط مستحب تا اذان صبح بیدار بماند، و اگر بخواهد روزه مستحب یا روزه واجبی بگیرد که مثل روزه کفارہ وقت آن معین نیست، نمیتواند با تیمم روزه بگیرد.

مسأله 16. اگر زن، نزدیک اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود، و برای هیچ کدام از غسل و تیمم وقت نداشته باشد، یا بعد از اذان بفهمد که پیش از اذان پاک شده، چنانچه روزهای را که میگیرد مثل روزه رمضان واجب معین باشد، صحیح است، و اگر روزه مستحب یا روزهای باشد که مثل روزه کفارہ وقت آن معین نیست، صحیح بودن آن اشکال دارد.

مسأله 17. اگر زن، بعد از اذان صبح از خون حیض یا نفاس پاک شود یا در بین روز خون حیض یا نفاس ببیند، اگرچه نزدیک مغرب باشد، روزهاش باطل است.

مسأله 18. اگر زن، غسل حیض یا نفاس را فراموش کند و بعد از یک روز یا چند روز یادش بیاید، قضای روزهایی را که گرفته بنا بر احتیاط، مستحب است که بگیرد.

مسأله 19. اگر زن، پیش از اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود، و در غسل کردن کوتاهی کند و تا اذان غسل نکند، روزهاش باطل است، ولی چنانچه کوتاهی نکند، مثلاً منتظر باشد که حمام زنانه شود، اگرچه

سه مرتبه بخوابد و تا اذان غسل نکند، و در تنگی وقت تیمم کند یا از تیمم هم عاجز باشد، روزهاش صحیح است.

مسأله 20. اگر زنی که در حال استحاضه است، غسلهای خود را به تفصیلی که قبلاً گفته شد به جا آورد، روزهاش صحیح است.

مسأله 21. کسی که مس میت کرده، یعنی جایی از بدن خود را به بدن میت رسانده، میتواند بدون غسل مس میت، روزه بگیرد، و اگر در حال روزه هم میت را مس نماید، روزهاش باطل نمیشود.

س84. اگر کسی در شب ماه رمضان جنب شود و تا نزدیک اذان صبح غسل را به تأخیر اندازد آیا روزه او صحیح است؟

ج. در این فرض هر چند تأخیر غسل گناه است، بنا بر احتیاط واجب تیمم کند و روزه بگیرد و قضای آن را نیز به جا آورد.

س85. کسی که در تنگی وقت قبل از اذان صبح در ماه رمضان به جهت جنابت تیمم کند، آیا با همان تیمم نماز هم می تواند بخواند؟

ج. خیر، باید برای نماز غسل کند.

س86. اگر در ماه رمضان با اعتقاد به اینکه برای غسل وقت دارد، مشغول غسل شود و در حین غسل بفهمد که صبح شده، حکم روزه او چیست؟ ج. روزه اش صحیح است.

قضا و كفاره روزه

مسأله 22. اگر در روزه رمضان در شب جنب شود و به تفصیلی که

قبلاً گفته شد بیدار شود و دوباره بخوابد، و تا اذان صبح بیدار نشود، و یا بیدار بشود و برای مرتبه سوم بخوابد و بیدار نشود، باید قضای آن روز را بگیرد، و بنا بر احتیاط مستحب برای مرتبه سوم کفاره نیز بدهد، ولی اگر کار دیگری که روزه را باطل میکند عمداً انجام دهد، در صورتی که میدانسته آن کار روزه را باطل میکند، قضا و کفاره بر او واجب میشود، و این حکم در انجام غسل ارتماسی، بنا بر احتیاط واجب است.

مسئله 23. اگر به واسطه ندانستن مسئله کاری انجام دهد که روزه را باطل میکند، چنانچه در یاد گرفتن مسئله تقصیر کرده و در وقت به جا آوردن آن کار احتمال مفطر بودن آن را میداده، کفاره بر او واجب میشود، و اگر در وقت به جا آوردن آن غفلت داشته، بنا بر احتیاط کفاره لازم است، ولی اگر در یاد گرفتن مسئله تقصیر نکرده باشد، کفاره واجب نیست.

مسئله 24. اگر عمداً روزه خود را باطل کند و بعد عذری، مانند حیض یا نفاس یا مرض برای او پیدا شود، بنا بر احتیاط کفاره بر او واجب میشود.

مسئله 25. اگر روزهدار در رمضان با زن خود که روزهدار است جماع کند، چنانچه زن را مجبور کرده باشد، کفاره روزه خودش و روزه زن را باید بدهد، و اگر زن به جماع راضی بوده، بر هر کدام یک کفاره واجب میشود.

مسئله 26. اگر زنی شوهر روزهدار خود را مجبور کند که جماع نماید یا کار دیگری که روزه را باطل میکند انجام دهد، واجب نیست کفاره روزه شوهر را بدهد.

مسئله 27. اگر روزهدار در ماه رمضان، زن خود را مجبور به جماع کند، و در بین جماع زن راضی شود، بنا بر احتیاط واجب باید مرد، دو کفاره و زن، یک کفاره بدهد.

مسئله 28. اگر روزهدار در ماه رمضان با زن روزهدار خود که خواب است جماع نماید، یک کفاره بر او واجب میشود و روزه زن صحیح است، و کفاره هم بر او واجب نیست.

مسئله 29. اگر مرد، زن خود را مجبور کند که غیر جماع کار دیگری که روزه را باطل میکنند به جا آورد، کفاره زن را نباید بدهد، و بر خود زن هم، کفاره واجب نیست.

مسئله 30. کسی که به واسطه مسافرت یا مرض روزه نمیگیرد، نمیتواند زن روزهدار خود را مجبور به جماع کند، ولی اگر او را مجبور نماید، کفاره بر مرد واجب نیست.

مسئله 31. انسان نباید در به جا آوردن کفاره کوتاهی کند، ولی لازم نیست فوراً آن را انجام دهد.

مسئله 32. کسی که قضای روزه رمضان را گرفته، اگر بعد از ظهر عمداً کاری که روزه را باطل میکند انجام دهد، باید به ده فقیر هر کدام یک مد که تقریباً ده سیر است طعام بدهد و اگر نمیتواند، سه روز روزه بگیرد.

مسئله 33. زنی که زاییدن او نزدیک است و روزه برای حملش یا برای خودش ضرر دارد، روزه بر او واجب نیست، و در صورت اول، باید برای هر روز بنا بر احتیاط لازم یک مد طعام به فقیر بدهد؛ ولی اگر روزه برای خودش ضرر دارد، رعایت این احتیاط لازم نیست؛ اگر چه بهتر است، و روزههایی را که نگرفته، باید قضا نماید.

مسأله 34. زنی که بچه شیر می‌دهد و شیر او کم است؛ چه مادر بچه، یا دایه او باشد، یا بیاجرت شیر دهد، اگر روزه برای بچه یا برای خودش ضرر دارد روزه بر او واجب نیست، و در صورت اول باید برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد، و در هر دو صورت روزهایی را که نگرفته باید قضا نماید، ولی اگر کسی پیدا شود که بیاجرت بچه را شیر دهد، یا برای شیر دادن بچه از پدر یا مادر بچه یا از کس دیگری که اجرت او را بدهد اجرت بگیرد، احتیاط واجب آن است که بچه را به او بدهد و روزه بگیرد.

کفاره روزه مریض

س 87. زنی مریض بوده و ماه رمضان روزه نگرفته و مرض او تا سال بعد ادامه داشته است و کفاره بر عهده او آمده، ولی از خود پولی ندارد، آیا کفاره زن بر عهده شوهر واجب است یا نه؟

ج. کفاره زن بر شوهر واجب نیست.

س 88. دختری در سن 9 سالگی از روی نادانی روزه خود را در ماه رمضان افطار مینماید، آیا کفاره تعلق میگیرد؟

ج. در فرض سؤال چنانچه 9 سال قمری را تمام کرده و توانایی روزه گرفتن را دارد و با اینکه میدانند روزه خوردن برای او حرام شده است، روزه را میخورد؛ کفاره دارد؛ هر چند نداند که روزه خوردن علاوه بر حرمت کفاره هم دارد.

ص: 74

س 89. سن بلوغ دخترها 9 سال در رساله ذکر شده است و تکلیف بر او واجب است؛ در حالی که دختر این قدر کوچک است که اگر روزه بگیرد مریض می شود؛ و علامت بلوغ دیگر هم ندارد، تکلیف ایشان چیست؟

ج. سن تکلیف دختران نه سال کامل قمری است و در عین حال قدرت شرط تکلیف است، آنچه قدرت انجامش را دارد باید انجام دهد و آنچه قدرتش را ندارد؛ تکلیف ساقط است؛ مثلاً اگر قدرت گرفتن روزه ندارد نباید روزه بگیرد و هر وقت قدرت یافت، قضای آن را به جا آورد؛ ولی نماز و حجاب و امثال اینها را که قدرت دارد باید انجام دهد.

س 90. خانمی از 27 سالگی به بعد بر اثر بیماری قادر به گرفتن روزه نبوده است، حال تکلیف او چیست؟

ج. در فرض سؤال، قضای روزهها لازم نیست، لکن برای هر روز 750 گرم طعام، مانند گندم و آرد به فقیر غیرسید به عنوان کفاره بدهد.

کفاره روزه زن حامله

س 91. آیا زن حامله‌ای که نمیتواند روزه بگیرد و روزههایش را میخورد، برای ادای روزههای نگرفته باید دو کفاره بپردازد یا خیر؟

ج. برای افطار روزه، یک کفاره بپردازد و اگر تا رمضان آینده

ص: 75

بدون عذر موفق به گرفتن قضا نشد، کفاره تأخیر هم لازم است و به توضیح المسائل مسأله 1737 مراجعه شود.

حکم روزه زنانی که برای جلوگیری از عادت از قرص استفاده می کنند

س92. روزه زنانی که در ماه مبارک رمضان برای جلوگیری از عادت ماهانه از قرص استفاده مینمایند صحیح است یا خیر؟

ج. اگر عادت نشوند، روزه آنها صحیح است.

ص: 76

مسأله 1. مهری را که زن میگیرد و مالی را که مرد، عوض طلاق خلع دریافت میکند خمس ندارد، و همچنین است ارثی که به انسان میرسد ولی اگر مثلاً با کسی خویشاوندی دوری داشته باشد و نداند چنین خویشی دارد، احتیاط واجب آن است خمس ارثی را که از او میبرد، اگر از مخارج سالش زیاد بیاید، بدهد.

س 1. زنی که مهر خود را فروخته و با پول آن خانهای خریده است، در صورتی که ازدیاد قیمت پیدا کند و آن را بفروشد، متعلق خمس هست یا خیر؟

ج. در مورد سؤال اگر خانه را برای تجارت نخریده، زیادی قیمت نسبت به ارزش موقعی که خانه را خریداری کرده، ربح سال فروش است؛ چنانچه آن زیادی قیمت صرف مؤونه نشود و سال بر آن بگذرد، خمس به آن زیادی تعلق میگیرد.

مسأله 2. بعد از تمام شدن سال و مستقر شدن خمس، تصرف در مالی که خمس آن واجب شده، بدون اذن حاکم شرع جایز نیست.

س 94. زنی که درآمدی از خودش داشته باشد، میتواند از درآمدش بدون اجازه شوهر خمس بدهد یا خیر؟

ج. واجب است خمس بپردازد و اجازه شوهر لازم نیست.

س 95. شوهر خرجی خانه را در اختیار همسر خود میگذارد. همسر مخارج خانه را تأمین میکند، ولی سالیانه از وجهی که شوهر در اختیار او گذاشته اضافه میآید. آیا زن میتواند خمس آن را بپردازد - با توجه به اینکه شوهر میگوید راضی نیستم - یا خیر؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه وجهی که شوهر در اختیار همسر قرار داده تملیک به همسر نموده، وجه متعلق به زن است و بر خود زن واجب است خمس آن را بدهد و اجازه شوهر لازم نیست و اگر تملیک نکرده و فقط اجازه داده که از آن برای مخارج خانه مصرف نماید، در این صورت مقدار زاید در آخر سال، متعلق به شوهر و پرداخت خمس آن منوط به اجازه شوهر است. بلی اگر امتناع نماید و به زن بگوید برای مخارج مصرف کن، زنا اجازه مجتهد، خمس آن را از طرف شوهر بدهد.

س 96. چندی قبل مسأله ای با مضمون ذیل از محضر آن جناب استفتا شده: «زنی که خرج او را شوهرش میدهد، و خود زن سال خمسی هم دارد،

ص: 80

فیش تلفنی داشته که آن را فروخته و مقداری منفعت هم برده، ولی پول فیش را به طور ماهیانه میگیرد و خرج میکند آیا سهمین بدهکار میشود یا خیر؟».

جواب مرقوم فرموده‌اید: «در مورد سؤال چنانچه فیش تلفن را از پول مخمس تهیه نموده و فعلاً هم آنچه به عنوان قسط میگیرد صرف مؤونه زندگی مینماید، خمس ندارد».

به عرض میرسد: با توجه به اینکه فیش از پول مخمس تهیه نشده، اما قسط مذکور را صرف مؤونه زندگی مینماید، آیا خمس تعلق میگیرد یا نه؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه فیش را از عواید خمس نداده خریده باشد و سال بر آن گذشته باشد، در موقع گرفتن هر قسط خمس همان قسط را پردازید.

س 97. زنی از درآمد خود بعضی از اوقات خوراکی میخرد و به منزل همسرش میآورد. اگر پوشاک یا خوراکی آخر سال زائد باشد به آن خمس تعلق میگیرد یا خیر؟ همسر زوج باید پردازد یا زنی که خریده است؟

ج. اگر به زوج بخشیده باشد، باید خود زوج خمس آن را پردازد و اگر به شوهر خود بخشیده باشد، خمس آن بر زوج واجب نیست و باید زوج خمس آن را بدهد.

س 98. طلایی که بانوان جهت زینت خریداری می کنند یا به عنوان هدیه می گیرند، آیا به آن خمس تعلق می گیرد یا نه؟

ج. طلا جهت زینت در حد شأن خمس ندارد.

س 99. اگر زنی طلای زینتی خود را که بدان نیز احتیاج دارد، برای رفع نیازمندی ها و مؤونه زندگی بفروشد و در سال مصرف کند: اولاً آیا متعلق خمس است یا نه؟ ثانیاً چنانچه پولش تا پایان سال به مصرف نرسید و برای سال دیگر ماند آیا خمس دارد یا خیر؟ ثالثاً در هر صورت اگر سال های بعد چون نیاز به زینت دارد، اگر مرد بخواهد دو مرتبه از درآمد کار، طلایی برای عیال خود بخرد باید خمس آن را بدهد یا نه؟

ج. در فرض سؤال، زینت آلات فروخته شده چنانچه در سال فروش صرف مؤونه بشود خمس ندارد. و اگر در سال فروش صرف مؤونه نشود، زائد بر قیمت خرید خمس دارد. و زینت آلاتی که دوباره شخص برای عیال خود می خرد، اگر زائد بر شأنش نباشد خمس ندارد.

س 100. طلایی که زینت زن است، اگر یک سال یا دو سال از آن برای زینت استفاده نکند، آیا خمس و زکات به آن تعلق می گیرد یا خیر؟

ج. در فرض سؤال طلای مذکور زکات ندارد و نسبت به خمس، تا آن را نفروخته خمس واجب نیست و هر وقت فروخته شد، ترقی

قیمت آن از قیمت خرید از عواید سال فروش است که اگر به مصرف مؤونه رسید خمس ندارد، و الا خمس مقدار زائد بر قیمت خرید واجب است.

خمس پارچه

س 101. آیا پارچه‌های را که شوهر جهت تهیه لباس برای همسرش خریداری می‌کند و سال بر آن می‌گذرد، خمس تعلق می‌گیرد یا خیر و چه کسی باید خمس بدهد؟

ج. در مورد سؤال خمس دارد و خمس آن را باید مالک پارچه بدهد.

خمس هدیه

س 102. آیا به پولی که زن کارمند به شوهرش می‌بخشد، خمس تعلق می‌گیرد یا خیر؟

ج. مانند سایر عواید است که اگر تا آخر سال خمس شوهر، صرف مؤونه نشده باشد خمس دارد.

ص: 83

دستور خواندن عقد دائم

مسأله 1. اگر صیغه دائم را خود زن و مرد بخوانند و اول زن بگوید:

زَوَّجْتُكَ نَفْسِي عَلَى الصِّدَاقِ الْـمَعْلُومِ

خود را زن تو نمودم به مهری که معین شده،

پس از آن، بدون فاصله مرد بگوید:

قَبِلْتُ التَّزْوِيجَ

قبول کردم ازدواج را

عقد صحیح است، و اگر دیگری را وکیل کنند که از طرف آنان صیغه عقد را بخواند، چنانچه مثلاً اسم مرد احمد و اسم زن فاطمه باشد و وکیل زن بگوید:

زَوَّجْتُ مُوَكَّلَتِي فَاطِمَةَ مُوَكَّلِكَ أَحْمَدَ عَلَى الصِّدَاقِ الْـمَعْلُومِ،

پس بدون فاصله وکیل مرد بگوید:

قَبِلْتُ التَّزْوِيجَ لـمُوكَلِّي أَحْمَدَ عَلَى الصِّدَاقِ الْـمَعْلُومِ

عقد صحیح میباشد، و بهتر آن است لفظی که مرد میگوید با لفظی

که زن میگوید مطابق باشد، مثلاً اگر زن «زَوَّجْتُ» میگوید، مرد هم «قَبِلْتُ التَّزْوِیجَ» بگوید.

دستور خواندن عقد غیردائم

مسأله 2. اگر خود زن و مرد بخواهند صیغه عقد غیردائم را بخوانند، بعد از آنکه مدت و مهر را معین کردند، چنانچه زن بگوید:

زَوَّجْتُكَ نَفْسِي فِي الْإِلِّ-مُدَّهِ الْإِلِّ-مَعْلُومَةٍ عَلَيَّ الْإِلِّ-مَهْرٍ الْمَعْلُومِ

بعد بدون فاصله مرد بگوید: «قَبِلْتُ» صحیح است، و اگر دیگری را وکیل کنند و اول، وکیل زن به وکیل مرد بگوید:

مَتَّعْتُ مُوَكَّلَتِي مُوَكَّلَكَ فِي الْإِلِّ-مُدَّهِ الْإِلِّ-مَعْلُومَةٍ عَلَيَّ الْإِلِّ-مَهْرٍ الْمَعْلُومِ

پس بدون فاصله، وکیل مرد بگوید:

قَبِلْتُ لِي-مُوكَلِّي هَكَذَا

صحیح میباشد.

مسأله 3. دختری که به حد بلوغ رسیده و رشیده است، یعنی مصلحت خود را تشخیص میدهد، اگر بخواهد شوهر کند، چنانچه باکره باشد، بنا بر احتیاط باید از پدر یا جد پدری خود اجازه بگیرد، اجازه مادر و برادر لازم نیست.

احکام عقد دائم

مسأله 4. زنی که عقد دائم شده، نباید بدون اجازه شوهر از خانه

ص: 88

بیرون رود، و باید خود را برای هر لذتی که او میخواهد تسلیم نماید، و بدون عذر شرعی از نزدیکی کردن او جلوگیری نکند، و اگر در اینها از شوهر اطاعت کند، تهیه غذا و لباس و منزل او بر شوهر واجب است، و اگر تهیه نکند؛ چه توانایی داشته باشد یا نداشته باشد، مدیون زن است.

مسئله 5. اگر زن در کارهایی که در مسئله پیش گفته شد، اطاعت شوهر را نکند، گناهکار است و حق غذا و لباس و منزل و همجواری ندارد، ولی مهر او از بین نمی‌رود.

مسئله 6. مرد حق ندارد زن خود را به خدمت خانه مجبور کند.

مسئله 7. مخارج سفر زن اگر بیشتر از مخارج وطن باشد، با شوهر نیست، ولی اگر شوهر مایل باشد که زن را سفر ببرد، باید خرج سفر او را بدهد.

مسئله 8. زنی که از شوهر اطاعت میکند و شوهر خرج او را نمیدهد، اگر ممکن است میتواند خرج خود را بدون اجازه از مال او بردارد، و اگر ممکن نیست، چنانچه ناچار باشد که معاش خود را تهیه کند، اگر نمیتواند با اطاعت شوهر تهیه معاش کند، در موقعی که مشغول تهیه معاش است، اطاعت از شوهر بر او واجب نیست، ولی احتیاط آن است که از حاکم شرع هم اذن بگیرد.

اجازه پدر در ازدواج

س 103. در عقد موقت و دائم، آیا اجازه پدر برای دختر باکره شرط است یا خیر؟ و اگر دختری پدر و جد پدری ندارد، می شود او را عقد کرد؟

ج. بنا بر احتیاط شرط است، و اگر ازدواج او با کفو باشد با عدم

کفو دیگر و پدر امتناع کند، اذن پدر ساقط است. و اگر پدر یا جدّ پدری ندارد، جز اجازه و رضایت خود دختر رشیده، اجازه دیگری لازم نیست.

عده طلاق

مسأله 9. زنی که نه سالش تمام شده و یائسه نیست، و شوهرش با او نزدیکی کرده، اگر طلاقش دهد، بعد از طلاق باید عده نگه دارد؛ یعنی بعد از آنکه در پاکی طلاقش داد، و مقرداری هرچند کم باشد بعد از طلاق پاک بود، به قدری صبر کند که دو بار حیض ببیند و پاک شود، و همین که حیض سوم را دید، عده او تمام میشود و میتواند شوهر کند، ولی اگر بعد از عقد با او نزدیکی نکرده باشد و طلاقش بدهد، عده ندارد؛ یعنی میتواند بعد از طلاق فوراً شوهر کند.

عده متعه

مسأله 10. زنی که نه سالش تمام شده و یائسه نیست، اگر متعه شود، مثلاً یک ماهه یا یک ساله شوهر کند، چنانچه شوهرش با او نزدیکی نماید، و مدت آن زن تمام شود، یا شوهر مدت را به او ببخشد، باید عده نگهدارد. پس اگر حیض ببیند، واجب است به مقدار دو حیض عده نگهدارد، و اگر حیض نبیند، باید 45 روز از شوهر کردن خودداری نماید.

عده زنی که شوهرش مرده

مسأله 11. زنی که شوهرش مرده، اگر آبستن نباشد، باید چهار ماه و ده

روز عده نگهدارد، یعنی از شوهر کردن خودداری نماید، اگرچه یائسه یا متعه باشد، یا شوهرش با او نزدیکی نکرده باشد؛ و اگر آبستن باشد، باید تا موقع وضع حمل عده نگهدارد، ولی اگر پیش از گذشتن چهار ماه و ده روز، بچه‌اش به دنیا بیاید، باید تا چهار ماه و ده روز پس از مرگ شوهرش صبر کند، و این عده را عده وفات میگویند.

مسأله 12. زنی که در عده وفات میباشد، حرام است لباس الوان بپوشد و سرمه بکشد، و همچنین کارهای دیگری که زینت حساب شود، بر او حرام میباشد.

ص: 91

س 104. آیا حجاب از ضروریات اسلام است؟ منکران و کسانی که به این دستور الهی به ویژه در جامعه اسلامی بی اعتنایی می کنند، چه حکمی دارد؟

ج. بلی، اصل حجاب از ضروریات اسلام است و رعایت حجاب بر زنان مسلمان واجب است.

س 105. لطف کنید آیه های مربوط به احکام حجاب و نگاه کردن را برایم ارسال کنید.

ج. به سوره مبارکه نور آیات شریفه 30 و 31 و سوره احزاب آیات 53 و 59 مراجعه نمایید. برای تفصیل مطلب باید به کتب تفسیر و روایی و فقهی مراجعه نمایید.

س 106. چرا زن باید حجاب را رعایت کند؟

ج. حجاب زن موجب شخصیت و مصون ماندن او از نظرهای سوء هواپرستان و عفت جامعه است، رعایت حجاب حفظ شخصیت زن و مصونیت جامعه از آلودگی به فساد و تبعات

کثیره ای است که بر بی حجابی مترتب می شود و بر این اساس زن باید خود را از نظر نامحرمان مستور بدارد؛ به طوری که حجم مفاتن بدن او هم معلوم نباشد و انظار هواپرستان را جلب نکند و هیچ پوششی مانند چادر این هدف را تأمین نمی کند چنان که سیره بانوان متدین هم خلفاً عن سلف پوشش با چادر و مانند آن بوده و به نظر حقیر بنا بر احتیاط واجب، پوشاندن وجه و کفین مخصوصاً اگر در معرض دید «من فی قلبه مرض» باشد، لازم است. تذکر می دهم وضعی که فعلاً متعارف شده که به هیچ وجه بانوان بر مرجوحیت و ناخوشایند بودن کشف وجه توجه ندارند و با مردان بیگانه به طور مستمر مثل مرد با مرد یا زن با زن معاشرت و همکاری دارند و آن را عادت و رسم قرار داده اند و در معابر و خیابان ها و مجالس ظاهر می شوند با مجموع تعالیم اسلامی و جهاتی که شارع مقدس در حفظ آن کرامت والای زن را در نظر گرفته، منطبق نمی شود و با این جمله بزرگ و پرمعنی قرآنی که حد رابطه زن و مرد بیگانه را با هم اگرچه به صورت ارشاد و سفارش و توصیه آن را فرض کنیم، سازگار نیست: (ذَلِكُمْ أَطَهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ) (1) هر نوع و هر وضعی که با آن دل های مردان و زنان پاک تر بماند، آن مطلوب است. البته فرهنگ های غربی که حتی روابط نامشروع

ص: 96

زن و مرد را عیب نمی گیرند یا مهم نمی شمارند و شنایع دیگر را مجاز و قانونی کرده اند، بسیاری از سنن و اخلاقیات زن مسلمان را در حفظ عفت و شرف خود خلاف آزادی او می دانند. اما زن مسلمان و تعلیمات اسلامی آن فرهنگ را محکوم و مبتذل و دون شأن زن و انسان می دانند. شخصیت زن مسلمان را نمی توان با این نگرش های حیوانی زیر سؤال برد. خداوند متعال زن و مرد ما را به راه مستقیم احکام جامع الاطراف اسلام هدایت فرماید. درود بر مولی الموحدین امیرالمؤمنین علی (عَلَيْهِ السَّلَامُ) که برحسب روایت اصیغ بن نباته از آن حضرت که در مثل کتاب من لا یحضره الفقیه که بیش از یک هزار سال قبل تألیف شده، از این گرایش ها و فتنه ها خیر داده است و زن و مرد را هشدار داده اند. (1) امید است شما خواهران بافضیلت که بر جوانب متعدد حیات زن و سیاست هایی که همیشه و خصوصاً تقریباً از یکصد سال پیش تا این زمان برای تغییر هویت اسلامی بانوان و در نتیجه تغییر هویت اسلامی کل جامعه وجود داشته، احاطه و آگاهی دارید، بتوانید تعهد بانوان را با سنن اسلامی بیش از پیش استحکام بخشید و آنان را در برابر تبلیغات سوء مصونیت داده و بیمه نمایید.

ص: 97

1- . صدوق، من لا یحضره الفقیه، ج 3، ص 390.

حرمت بی حجابی و بدحجابی

س 107. آیا حرمت بی حجابی با حرمت بدحجابی فرقی دارد و حرمتش تفاوتی دارد؟

ج. هر دو حرام است.

س 108. اگر زن مسلمانی در حکومت کافر زندگی کند و آن حکومت او را از داشتن حجاب منع کند، مانند آنچه در فرانسه اتفاق افتاده است، تکلیف او چیست؟

ج. لازم است مقاومت کند و در صورتی که او را ملزم به خلاف شرع می کنند، باید از آنجا مهاجرت کند.

سن رعایت حجاب

س 109. در چه سنی باید دختر بچه ها و پسرها از همدیگر حجاب را رعایت کنند؟

ج. نسبت به پوشش دختر موقعی که نه سال قمری را تمام کرد، بالغه است و باید خود را از نامحرم حفظ کند و نسبت به نگاه به مسأله 2442 توضیح المسائل حقیر مراجعه نمایید.

میزان پوشش

س 110. میزان حجاب و عفت برای یک زن و برای یک مرد به چه نحو است؟

ج. میزان حجاب و عفت برای زن این است که خود را از

ص: 98

نامحرم بپوشاند و بنا بر احتیاط واجب صورت و دست‌ها را، و بهترین پوشش چادر است و برای مردان نپوشاندن موضعی که از سابق پوشاندن آنها مرسوم و متعارف نبوده، اشکال ندارد.

س 111. حدود حجاب اسلامی برای بانوان چیست؟ برای این منظور پوشیدن لباس بلند و آزاد و شلووار و روسری کفایت می‌کند و اصولاً چه کیفیتی در لباس و پوشش زن در برابر افراد نامحرم باید رعایت شود؟

ج. بانوان باید خود را با چادر و مانند آن از نامحرم بپوشانند.

س 112. به نظر حضرت عالی زن باید قسمت زیرین فک خود را - که چانه گفته می‌شود - از نامحرم بپوشاند و یا اینکه گردن را بپوشاند، کافی است؟ اگر باید چانه را بپوشاند، دقیقاً باید تا کجای آن را بپوشاند؟

ج. چانه جزء وجه است و به نظر حقیر احتیاط واجب برای زن مستور نمودن وجه و کفین است؛ چنان که احتیاط واجب عدم جواز نظر مرد نامحرم به وجه و کفین زن است.

س 113. چه مقدار از صورت خانم‌ها باید پنهان باشد؟

ج. به نظر حقیر احتیاط این است که خانم‌ها صورت خود را از نامحرم بپوشانند و اگر در احتیاط با رعایت الأعم فالأعلم رجوع به مجتهد دیگر نمایند که پوشاندن صورت را واجب نداند، به هر حال باید مو و هرچه بیشتر از گردی صورت است بپوشانند.

س 114. آیا پوشانیدن کف و روی پا از نامحرم برای زن لازم است؟

ج. بنا بر احتیاط لازم است.

س 115. خانم هایی که بعضاً در تابستان بدون پوشیدن جوراب در خارج منزل می آیند، آیا این عمل جایز است؟

ج. جایز نیست.

س 116. آیا آرایش در حد ساده (اصلاح صورت) با آرایش غلیظ (که از انواع کرم ها و... استفاده می شود) فرقی دارد؟ و در هر کدام پوشش چگونه است؟

ج. در فرض سؤال، فرقی بین آرایش کرده و غیرش نیست؛ بلی، در وجه و کفین بنا بر احتیاط، واجب است آرایش به طور حتم پوشیده شود.

س 117. در فرض نپوشاندن وجه (درحالی که شخص آرایش کرده)، آیا حرمت برای زن است که نپوشانده یا برای نامحرمی که نگاه می کند (با قصد لذت یا غیرقصد لذت)؟

ج. حرمت برای هر دو است؛ چه با قصد تلذذ و چه بدون آن.

س 118. آیا ناخن بلند برای زن زینت محسوب شده و باید از نامحرم پوشانده شود؟

ج. بلند بودن ناخن کراهت دارد و به نظر حقیر بنا بر احتیاط واجب، خانم ها باید دست و صورت را از نامحرم بپوشانند.

ص: 100

س 119. آیا پوشاندن ابروها برای خانم ها لازم است؟

ج. پوشاندن ابروها بنا بر احتیاط واجب بر خانم ها واجب است.

پوشش در نماز

س 2120. حدّ حجاب یک خانم در نماز چقدر است؟

ج. در حال خصوص نماز لازم نیست صورت و دست ها تا مچ و پاها تا زیر پا پوشیده باشد. بلی، به عنوان مقدمه علمیه باید قدری از اطراف آنها نیز پوشانده شود تا یقین به پوشش مقدار واجب در نماز رعایت شده و یقین به امثال تکلیف حاصل نماید. بلی، اگر در موقع نماز نامحرم وجود داشته باشد باید صورت و دست و پا را نیز بپوشاند.

س 121. زنان روستایی و عشایر طبق رسم خود و بنا به عادت، مقداری از موهای خود را بیرون نگه می دارند؛ به طوری که اگر چادر هم به سر کنند، این مقدار بیرون می ماند و کسی هم تحریک نمی شود، آیا مشکلی دارد و اگر نماز را به همین حالت بخوانند چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال نماز باطل است و ستر موها در غیر نماز هم واجب و نظر اجنبی به آن حرام است.

س 122. آیا بانوان می توانند در حضور نامحرم از سر انگشتان تا مچ پاهای خویش را بپوشانند یا اینکه این حکم فقط مخصوص نماز است که آن هم در شرایطی که نامحرم حضور نداشته باشد؟

ج. بلی، این حکم مخصوص نماز است به شرط عدم وجود نامحرم.

س123. می دانیم پوشاندن انگشت ها برای خانم ها هنگام نماز واجب نیست؛ اما چنانچه انگشتان خانمی، مزین به حنا یا انگشتری طلا یا نقره و... باشد، باز هم مجاز است که در حال نماز آنها را نپوشاند؟

ج. در مورد سؤال اگر ناظر نامحرم نباشد، پوشاندن لازم نیست و در صورت وجود ناظر نامحرم، پوشاندن واجب است؛ ولو زینت نکرده باشد.

س124. خانمی پرسیده اند: در بعضی کتاب های فقهی آمده است: در نماز پوشانیدن کف پاها بر زنان واجب است، اگر خانمی هنگام نماز، جورابی به پا نداشته باشد و با احساس خنکی هوا، بفهمد (یا گمان کند) چادر کف پاهایش را نپوشانده، آیا نمازش اشکال دارد؟

ج. اگر ناظر نامحرم نباشد، پوشیدن کف پا به نظر حقیر بر زن واجب نیست.

پوشش در مقابل بچه ممیز

س125. آیا پوشانیدن زن از زن مسلمان و بچه ممیزی که آنچه می بیند را توصیف می کند، مستحب است؟

ج. بهتر و موافق احتیاط است.

ص: 102

پوشش در مقابل پسر بچه غیر ممیز

س 126. وظیفه پوشش و حجاب زن در مقابل پسر بچه غیر ممیز چگونه است؟

ج. اگر بچه غیر ممیز باشد، مانند بچه چهار و پنج ساله، پوشش زن در مقابل او لازم نیست، ولی از کشف عورت در برابر او خودداری اولی است.

پوشش زن در حیاط خانه

س 127. آیا جایز است خانم ها در حیاط خانه خود که می دانند مشرف دارد ولی مطمئن نیستند مرد نامحرم آنها را نگاه می کند بدون پوشش بروند؟ ج. اگر اطمینان دارد که نامحرم او را نمی بیند، مانع ندارد؛ و الا باید پوشش را رعایت کند.

بیرون گذاشتن مو

س 128. بیرون گذاشتن موی سر از زیر چادر و یا روسری از سوی خانم ها در انظار عمومی و در دید نامحرم چه صورت دارد؟

ج. حرام است.

س 129. متأسفانه مدتی است که در جامعه ما رایج شده است که خانم ها موهای خود را از زیر روسری یا چادر خود بیرون می گذارند؛ شما چه پیشنهادی برای ما جوانان برای جلوگیری از انحراف ما دارید و حکم ما

ص: 103

در این موارد چیست؟ (با توجه به اینکه امر به معروف و نهی از منکر نیز مشکل است).

ج. در هر موردی که احتمال تأثیر بدهید، امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید و از ملامت ملامت کنندگان در راه خدا نترسید و پیشنهاد ما همان دستورات ائمه هدی (علیهم السلام) است که تأمل در عظمت معصیت خدای حاضر و ناظر و عظمت و عزت طاعت خدا و بهره های عظیم آن بنمایید و تا می توانید خود را در مظانّ برخورد با اینصحنه ها قرار ندهید و تکیه گاه معنوی خود را با عمل به واجبات و ترک محرّمات قوی کنید و تا می توانید از تشریفات متداوله عصر حاضر در امر ازدواج بکاهید. در اولین از منته امکان ازدواج نمایید. ان شاءالله موفق باشید.

س130. اگر عمدتاً یا سهواً موی فردی را نامحرم ببیند، آیا کفاره دارد یا خیر؟ در صورت مثبت بودن جواب، کفاره آن چیست؟ اگر کسی احتمال دهد نامحرمی ممکن است رد شود و موی او را ببیند و به هر دلیل حجاب خود را رعایت نکند و از اینکه نامحرمی موی او را ببیند راضی نباشد و ناگهان اتفاق بیفتد، مسأله چگونه است؟

ج. نظر عمدی به موی نامحرم حرام است، ولی کفاره ندارد.

پوشاندن موی مصنوعی از نامحرم

س131. آیا پوشاندن موهای مصنوعی و زینت پنهان (گردنبند و دستبند) در

نماز و یا نزد نامحرم لازم است؟ اگر زینت پنهان روی لباس باشد چطور؟

ج. پوشاندن موی مصنوعی در حال نماز و از نامحرم واجب نیست، مگر اینکه موجب تحریک شهوت نامحرم شود که در این صورت پوشاندن آن از نامحرم واجب است، ولی برای نماز مضر نیست و همچنین زینت که روی لباس افتاده اگر موجب تهییج نامحرم شود، پوشاندن آن از نامحرم واجب است، ولی برای نماز اشکال ندارد.

پوشش در مقابل فرد نابینا

س132. پوشش زن در مقابل فردی که نابینا است، به چه نحو است؟

ج. پوشش در مقابل نابینا لازم نیست؛ بلی، باید زن بینا به مرد نابینا نگاه نکند.

پوشش در مقابل شوهرخواهر و برادرشوهر

س133. آیا شوهرخواهر و برادرشوهر نیز همچون باقی نامحرم هستند و حکم خودپوشی از آنان نیز مانند دیگران است؟

ج. بلی، شوهرخواهر و برادرشوهر نیز مانند دیگران نامحرم هستند.

ص: 105

آستین بالا زدن در حین کار

س 134. عمل خانم‌هایی که برای کار کردن اکثراً آستین لباس و یا آستین و لبه‌های شلوار را جهت کار در شالیزار (مناطق شمال و...) بالا می‌زنند و ایجاد مفسده‌ای هم نمی‌شود، چه حکمی دارد؟

ج. باید خود را از نامحرم بپوشانند.

س 135. در بیمارستان‌ها، پرستارهای اطاق عمل موظف هستند (خانم‌ها) که لباس‌های مخصوصی بپوشند که تا بالای بازوی آنها برهنه است و در دید نامحرم می‌باشد، در این حال وظیفه چنین پرستارهایی چیست؟

ج. باید خود را از نامحرم بپوشانند.

حجاب سالخورده

س 136. با توجه به فلسفه حجاب آیا به پیرزن‌ها حجاب واجب است؟

ج. به پیرزن (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ)، (1) ستر وجه و کفین واجب نیست.

چادر

س 137. در مورد چادر برای حجاب توضیح دهید؟

ج. لزوم حجاب زن از واضحات دین و یک امر قطعی و مسلم است و تخلف از آن جایز نیست، و روش متشرعه از ابتدا

ص: 106

رعایت حجاب به وسیله چادر و عبای زنانه بوده که بهترین پوشش است و هم اکنون نیز چنین است؛ و علت اینکه چادر انتخاب شده این است که تمام مفاتن و برآمدگی های بدن و مواضع مهیج که جلب توجه نامحرم می کند، پوشیده می شوند و زنان باحیا و عفت هیچ گاه بدون چادر از منزل بیرون نمی روند و خود را در معرض دید نامحرمان و انظار سوء قرار نمی دهند.

س 138. حکم چادر با توجه به آیه 59 سوره احزاب (1) چیست؟

ج. چادر بهترین پوشش اسلامی است و با آن مفاتن بدن مستور و عفت جامعه حفظ می شود.

س 139. چادر نازک که موها در مقابل نور از آن پیداست از نظر حجاب مشروعیت دارد یا نه و نیز نماز با این چادر چگونه است در جایی که سایه موها پیدا باشد؟

ج. اگر ساتر نباشد، مشروعیت ندارد و نماز با آن صحیح نیست.

ص: 107

1- . احزاب، 59. (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا)؛ «ای پیامبر! به همسران و دخترانت و زنان مؤمنان بگو: جلباب ها [روسری های بلند] خود را بر خویش فرو افکنند، این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است؛ (و اگر تاکنون خطا و کوتاهی از آنها سر زده توبه کنند) خداوند همواره آمرزنده رحیم است».

س 140. آیا چادر حجاب است یا همان پوشش با مانتو هم جایز است؟ آیا پوشیه زدن خانم ها واجب است؟ لازم است یا بهتر؟ چرا همسران خود علما پوشیه می زنند؟

ج. چادر مناسب ترین حجاب است و پوشاندن صورت برای خانم ها بنا بر احتیاط، واجب است و خانواده علما به این احتیاط عمل می نمایند.

س 141. می دانیم که برای پوشش چادر اجبار نیست؛ پس چرا بعضی ها اگر کسی روسری به سر کند، مورد سرزنش قرار می دهند؟ و حتی آیه قرآن (احزاب، 59) چنین می گوید؟

ج. حجاب از ضروریات دین است و روش بهتر در حجاب چادر است و اکتفا کردن به روسری مواضع تهییج کننده زن را نمی پوشاند و موجب شیوع فساد در جامعه است.

س 142. عده ای همراه با تبلیغات فرهنگی دشمن در روزنامه ها و سخنرانی هایشان می گویند چادر مشکی برای بانوان مکروه است و باید پوشش جدید مانند مانتو و کت و دامن با رنگ های متنوع جایگزین چادر مشکی شود، آیا چنین حرف و اقدامی صحیح است یا نه؟

ج. این نوع نظریات و درج آن در روزنامه ها از مصادیق بارز تهاجم فرهنگی است و درحقیقت سوق دادن بانوان به سوی بی حیایی و بی عفتی است.

س 143. پوشیدن چادرهای شرم‌ن چه حکمی دارد؟

ج. اگر موجب جلب نظر نامحرم شود، جایز نیست.

قرآن کریم در مورد حجاب می‌فرماید: (ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يُعْرَفَ فَلَا يُؤْذِنُ (1)) چنین حجابی نزدیک تر است، به اینکه آنان به تقوا و محجبه بودن در نزد دیگران معروف شوند و مورد آزار و اذیت فساق و اراذل قرار نگیرند، با توجه به این آیه، حکم پوشیه زدن یا نقاب زدن یا حتی چادر مشکی به سر کردن را که موجب شهرت و معروفیت و انگشت‌نما شدنس 1. می‌شود، بیان فرمایید؛ چون عده‌ای می‌گویند همه این موارد لباس شهرت است، خصوصاً پوشیه و نقاب اشکال شرعی دارد؟

ج. همان‌طور که از آیه کریمه استفاده کرده‌اید، ظاهر این است که پوشیدن رو و ستر وجه موجب شناخته شدن او به تعهد به حجاب و عفاف و کرامت نفس می‌شود و افراد بوالهوس و چشم‌چران را از او مأیوس می‌نماید. بدیهی است چنین پوشش و لباسی که لباس دین و اسلام زن و اعلام استقلال و شخصیت و تعهد دینی اوست، لباس شهرتی که مذموم است نیست. اگر همه زنان - العیاذ باللہ - به بی‌مبالاتی در امر حجاب گرایش پیدا کنند و لباس‌های آن‌چنانی که زن‌های بعضی اماکن می‌پوشند، بپوشند و به آن و اختلاط با بیگانگان، چنان‌که روبه‌رواج است، افتخار کنند، آیا زن مسلمان می‌تواند از مواضع دینی و عفت و عصمت خود دست بردارد؟! یا باید با

ص: 109

1- . احزاب، 59.

حضور شجاعانه خود با همان چادر خویش اعلام موجودیت کند که من هستم و به دین و حیثیات انسانی و اسلامی خود متعهدم و افتخار دارم. اگر رقص و ملامتی و مناهنی شایع شد و ارتکاب این امور و بی‌اعتنایی به محرمات و شکستن سنت‌های الهی رایج و شایع شد و ترک آن مورد تمسخر گردید، آیا ارتکاب این معاصی جایز می‌شود یا باید بگویند: (إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ) (1).

س 145. الف) به نظر حضرت عالی می‌توان به جای چادر یک پوشش خاصی مثلاً مانتورا به عنوان حجاب عمومی پیشنهاد کرد؟

ب) منظور از جلابیب را بیان فرمایید؟

ج) الف). خواهر محترمه، حقیر به شما توصیه می‌کنم که همان حجاب متعارف و چادر را رعایت نمایید و این معنی را که برخاسته از مجموع هدایت‌های اسلام در مورد پوشش زنان و مستور بودن آنها از نامحرم و عدم اظهار مفاتن بدن است، حفظ نمایید و دیگران را هم به آن تشویق نمایید، به آن صورت که شما نوشته‌اید متحدالشکل می‌نماید و سلیقه‌ها در برش و دوخت و کوتاه و بلند آن اثر می‌گذارد و سنت حجاب شکسته می‌شود. به هر حال حفظ استقلال و هویت اسلامی را مهم بدانید و خواهران محترم را از اینکه تحت تأثیر جویهای خاص و خارج از کل عفاف و حشمت قرار بگیرند، برحذر نمایید.

ص: 110

1- . هود، 38. «اگر ما را مسخره می‌کنید، ما نیز شما را همین‌گونه مسخره خواهیم کرد».

ج (ب). جلابیب جمع جلاباب است که سر و سینه و گردن را می پوشاند و ظاهراً همین جمله (يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيْبِهِنَّ)؛ (1)

که بعض بزرگان مفسرین فرموده اند، کنایه از ادناء آن به وجه ستر وجه است.

چادر مشکی

س 146. حدود حجاب شرعی را به صورت دقیق بیان فرمایید. آیا چادر مشکی رجحانی در این باب دارد یا خیر؟

ج. زن باید بدن و موی و روی خود را از اجنبی مستور نماید و هدف این است که نظر اجنبی به او جلب نشود و جامعه از خطر فساد اخلاق سالم بماند؛ بنابراین چادر بهترین پوشش برای حفظ مفاتن زن و تأمین سلامت اخلاقی اجتماع است و چادر مشکی هم نسبت به چادر رنگی از جهت عدم جلب نظر یا قلت آن اولویت دارد.

پوشیدن مانتو با مقنعه

س 147. پوشیدن پیراهن و شلوار برای دختران بدون چادر یا مانتوهایی که برآمدگی های بدن را نمایان می سازد، استفاده از روسری هایی که موهای جلو یا پشت سر را نمی پوشاند، چه حکمی دارد؟ لطفاً حکم خداوند متعال را بیان فرمایید تا نسل جوان و عزیز این مملکت مخصوصاً

ص: 111

دختران دانش آموز که به سن تکلیف رسیده اند از آن استفاده کنند.

ج. جایز نیست و خروج دختران و بانوان به صورت مذکوره مفسد عدیده دارد.

س148. معمولاً آستین مانتو و لباس های دیگر نظیر آن، که خانم ها می پوشند، به گونه ای است که در موقع حرکت دست، مقداری از مچ و ساعد آنها که مزین به النگو و ساعت می باشد، ظاهر می شود، آیا این مقدار باز بودن دست ها را جایز می دانید؟

ج. جایز نیست.

س149. با توجه به اینکه چادر از نظر پوشیدن حجم بدن خانم ها مناسب تر است، خانواده هایی که تا به حال از چادر استفاده می کردند، آیا اجازه می دهید برای رفتن به دانشگاه یا اداره و... چادر را کنار گذاشته و از مانتو و روسری استفاده کنند؟ (چون معمولاً چادر را رها کردن و استفاده از مانتو، مقدمه بیرون افتادن موی سر و باز بودن صورت آرایش شده و... می باشد).

ج. حقیر اجازه نمی دهم. خداوند همه را از شر شیطانرجیم حفظ نماید.

نقاب زدن

س150. نظر حضرت عالی در مورد مباح بودن یا کراهت یا استحباب نقاب زدن (رویند) برای بانوان در جامعه امروز چیست؟

ص: 112

ج. حفظ حجاب برای زن از امور واجبه است و احتیاط واجب برای زن، مستور نمودن صورت است با هر وسیله ای که ممکن است.

کلاه گیس

س151. آیا زن می تواند به جای پوشش روسری از کلاه گیس برای پوشاندن سر و اطراف گردن استفاده نمایند؟

ج. حجاب بر زن واجب است، اما کلاه گیس که موجب اشتباه و محرک و دیگر مفسد است، در انظار نامحرمان جایز نیست.

لباس نازک

س152. پوشیدن لباس نازک و رنگین برای زن چه حکمی دارد؟ ج. در صورتی که ساتر عورت باشد و نامحرم هم نبیند و در محفل خانواده موجب تحریک شهوت محارم جز شوهر نباشد، مانعی ندارد.

س153. آیا معظم له لباس بدن نما و آرایش فراوان عروس در شب اول عروسی را جایز می دانید؟ نسبت به گردش عروسی که در آخر شب به همراه تعدادی ماشین صورت می گیرد، چه می فرمایید؟

ج. اگر در معرض دید اجنبی باشد جایز نیست و گردش با ماشین هم عملی دور از متانت و دور از شأن خانواده های اصیل است و گاهی هم متضمن معصیت می باشد.

ص: 113

س 154. اگر کسی در محل سکونتش رسم باشد که لباسی که آنها می پوشند یا به سر می کنند بدن در آن پیدا باشد، آیا این امر گناه محسوب می شود یا خیر؟

ج. گناه است. شما باید مو و بلکه صورت و دست را هم از نامحرم بپوشانید و کاری به رسوم محلی نداشته باشید، شاید آنها از شما یاد بگیرند.

پوشیدن لباس های رنگی

س 155. پوشیدن لباس در رنگ های زننده و جلب نظرکننده در اجتماع برای آقایان و خانم ها چه حکمی دارد؟

ج. مجرد رنگ موجب حرمت نیست، لکن اگر به نحوی باشد که انگشت نما باشد یا موجب مفسده دیگری شود، باید از آن اجتناب گردد.

س 156. آیا در انتخاب رنگ لباس زنان و دختران آزاد هستند یا نه؟

ج. به طور کلی هر رنگی که باعث جلب نظر نامحرم شود، خانم ها اعم از زن و دختر باید از انتخاب آن بپرهیزند.

س 157. پوشیدن لباس های مهیج برای زنان و دختران در انظار اجنبی ها چه حکمی دارد؟ و در صورتی که بخواهند در کوچه و خیابان این لباس ها را بپوشند، آیا پوشیدن چادر روی آن واجب است یا خیر؟

ج. پوشیدن لباس های مهیج در منظر اجنبی جایز نیست و باید

با پوشیدن چادر منظره از صورت مهیج بودن و جلوه مفاتن بدن خارج شود.

س 158. اگر ما چادر را از روی مقنعه بپوشیم، درحالی که با مقنعه حجاب کامل داریم و شلووار سفید بپوشیم، آیا از نظر شرعی اشکال دارد؟

ج. اشکال این است که به خاطر سفید بودن نظر اجنبی را جلب می کند و همین طور رنگ های دیگر.

س 159. آیا روسری یا مانتو یا چادر یا جوراب یا دستکش زینتی و دارای رنگ های جذاب (مثل مانتوی صورتی یا سفید یا آبی... روسری قرمز... چادر گیپور یا توری، جوراب کرم رنگ) حجاب شرعی اند؟

ج. حجاب شرعی این است که زن طوری خود را بپوشاند که حجم مفاتن بدنش معلوم نشود و مستور از نامحرمان باشد و در فرض سؤال گرچه بدن مستور است، لکن چون مذکورات در سؤال موجب جلب توجه نامحرمان و نظرشان و نوعاً معرض ریه و مفاصل اخلاقی است، از این جهت مورد اشکال است و نباید از این گونه پوشش ها استفاده شود.

پوشیدن لباس و کفش مرد

س 160. آیا زن می تواند لباس یا کفش مرد را به مدّت کوتاهی بپوشد و بالعکس؟

ج. قدر متیقن از حرمت این است که مرد پوشش مختص به

زن ها و زن پوشش مختص به مردها را لباس خود قرار دهد؛ بنابراین پوشیدن موقت در منزل و امثالآن اشکال ندارد.

س 161. پوشیدن شلوار یا پیراهن مردانه و سر کردن چفیه توسط بانوان چه حکمی دارد؟

ج. لباس هایی که مخصوص مردها است، پوشیدن آن برای بانوان اشکال دارد و اگر مشترک است مانعی ندارد.

س 162. لباس زنانه برای مرد و لباس مردانه برای زن چه حکمی دارد و آنکه زن بخواهد خود را شبیه مرد یا مرد خود را شبیه زن کند، چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

س 163. چنانچه در نمایشنامه زن لباس مردانه بپوشد، چه حکم دارد؟

ج. اشکال دارد.

بیرون آوردن دختران کوچک با سر و پای برهنه

س 164. برخی از مادران فرزندان دختر خود را که به حدّ بلوغ شرعی نرسیده اند با سر و پای برهنه در خیابان ها و مجالس در حضور نامحرمان می آورند. مستدعی است وظیفه والدین را در قبال فرزندان خود بیان فرموده و بفرمایید این بی اعتنایی چه صورتی دارد؟

ج. کار صحیحی نیست و والدین موظّفند دختر را از کودکی به

ص: 116

رعایت حجاب و گریز از نامحرم عادت دهند و اگر در این امر مسامحه کنند و دختر را نسبت به نامحرم بی تفاوت نمایند، شریک در معاصی دختر هستند. در حدیث وارد شده که در مجلسی که حضرت رضا(عَلَيْهِ السَّلَامُ) تشریف داشتند و عده ای نیز حضور داشتند دختر بچه ای وارد شد و حضار در مجلس یکی یکی دختر را مورد نوازش قرار دادند تا رسید به حضرت رضا(عَلَيْهِ السَّلَامُ) آن حضرت از سن دختر سؤال کردند گفته شد: پنج سال. حضرت دختر را از خود دور کرد و رفتاری که دیگران کرده بودند ننمودند و عمل آن بزرگوار باید برای زن مسلمان عبرت باشد.

ازدواج با زن بدحجاب

س165. ازدواج با زنان بدحجاب آیا جایز است یا خیر؟

ج. ازدواج با بدحجاب بنفسه باطل و حرام نیست، بلکه اگر مطمئن باشد که بتواند طرف را با موعظه و ادار به پوشیدن حجاب کامل نماید، بسیار خوب است؛ ولی اگر اطمینان به ترک بدحجابی نداشته باشد، اقدام به ازدواج با او نکند.

الزام همسر به حجاب

س166. اگر مردی همسر خود را الزام به حجاب شرعی نکند، آیا فاسق محسوب می شود؟

ج. بر زوج واجب است زن را امر به حجاب کند و جلوی بی حجابی او را بگیرد و اگر بی تفاوت باشد فاسق است.

ص: 117

س 167. آیا گناه حجاب بد یا پوشش نامناسب زن بر گردن شوهر است؟

ج. گناه بدحجابی یا بی حجابی بر گردن زن است و شوهر اگر بتواند مانع شود و مانع نشود گناهکار است؛ چون نهی از منکر را ترک کرده است.

رفت و آمد با فامیل بی حجاب و بدحجاب

س 168. رفت و آمد با اقوامی که پوشش اسلامی ندارند و مسائل حجاب را رعایت نمی کنند، جایز است یا خیر؟

ج. اگر معرض نظر حرام باشد جایز نیست و در غیراین صورت نیز اگر ترک آمدو شد و معاشرت با آنها موجب نهی آنها از منکر شود ترک معاشرت لازم است.

س 169. شاید بنده بتوانم به برادرانم بگویم که «به خانه شما نمی آیم مگر اینکه خانم های شما حجابشان را به طور کامل رعایت کنند»، به نظر شما این حرف بی ادبی نیست و همچنین می توانم به خانم های برادرانم بگویم به اتاق بنده نیایید و حجابتان را کامل رعایت کنید، وگرنه با هیچ کدامتان حرف نمی زنم؟ آیا اینکه به آنها بگویم جلوی بنده حجابتان را رعایت کنید، خودخواهی نیست؟

ج. گفتن آنچه در این سؤال ذکر شده به برادران و یا همسرشان لازم است، نه بی ادبی است و نه خودخواهی.

س 170. وظیفه بنده زمانی که فامیل های بی حجاب ما به خانه ما می آیند و

بعضاً روسری هم نمی گذارند و آستین کوتاه می پوشند و جوراب ندارند چیست؟

ج. اگر قدرت داشته باشید، آنها را در صورتی که با تذکر هم رعایت حجاب نمی کنند به منزل راه ندهید و مراوده با آنها را قطع کنید.

تظاهر به گناه

س 171. برخی معتقدند گناهانی مانند بدحجابی در انظار مردم یا پخش نوارهای مبتذل در ماشین ها یا مغازه ها یا برپایی مجالس لهو و لعب و عروسی که شئون اسلامی در آنها رعایت نمی شود، علاوه بر حرمت این اعمال، آنها از باب اشاعه فساد یا إعانت بر اثم نیز گناه محسوب شده و در حقیقت با یک عمل چند گناه انجام داده می شود که چه بسا گناه اشاعه فساد بزرگ تر باشد. خواهشمند است ارائه طریق فرمایید؟

ج. تظاهر به گناه که شکستن حریم شرع مقدّس و عادی نمودن گناه است و جنبه بدآموزی نیز دارد و اشاعه فساد هم محسوب می شود، ممکن است از دو جهت گناه باشد، بلکه گاهی از جهات متعدده و بالنتیجه حرمت آن شدیدتر است.

ص: 119

لباس بانوان

اشاره

ص: 121

الگوی مناسب برای لباس

س 172. لطفاً بفرمایید که الگوی مناسب برای لباس پوشیدن ما کیست؟

ج. هر شخص در هر جامعه ای که زندگی می کند، شأنی دارد و باید لباسش مطابق شأن عرفی با رعایت ضوابط شرعی باشد.

لباس مارک دار - شلوار لی

س 173. پوشیدن لباس های مارک دار، لباس و شلوار لی و... چه حکمی دارد؟

ج. برای زنان که موجب تهییج و جلب توجه اجنبی است، جایز نیست و برای مردان هم بر خلاف شئون و متانت آنها است.

پوشیدن لباس تنگ و بدن نما

س 174. آیا پوشیدن لباس های تنگ و بدن نما و زننده و آستین حلقه ای، آرایش کردن زن در حضور پدر یا فرزندش جایز است؟ آیا نیازی هست تذکر بدهم

ج. اگر موجب تحریک شهوت باشد حرام است و تذکرش مفید است.

ص: 123

س 175. مشخص شدن حجم بدن زن از روی لباس ها برای افراد نامحرم ولی فامیل باشد، چه حکمی دارد؟ البته مطمئن هستم که فرد نامحرم توجهی به این موضوع ندارد.

ج. مشخص شدن حجم کل بدن که با چادر هم مشخص می شود اشکال ندارد، ولی لباسی که حافظ حجم مفاصل بدن و مواضع مهیج می شود در حجاب از نامحرم کافی نیست.

س 176. پوشیدن لباسی که پوشش مناسب ندارد (مثلاً یقه باز تا نصف سینه) در مجالس عروسی چه حکمی دارد؟
ج. چنانچه در معرض دید نامحرم نباشد، مانعی ندارد.

پوشیدن کاپشن و شلوار

س 177. پوشیدن کاپشن و شلوار برای بانوان چه حکمی دارد؟

ج. اگر در مرأی و منظر نامحرم باشد و باعث جلب توجه شود، جایز نیست.

پوشیدن لباس های غربی

س 178. آیا ترویج و تبلیغ فرهنگ فاسد غربی و بیگانه حرام و معصیت است؟

ج. اگر آن فرهنگ مورد و یا مستلزم معصیت باشد، ترویج آن جایز نیست.

س 179. حدود لباس پوشیدن افراد بر اساس چه معیاری است و لباس هایی که

اخيراً به صورت زننده مُد شده اند و به صورت خیلی تنگ یا خیلی گشاد هستند و یا رنگ های ناجور دارند، آیا پوشیدن آنها اشکال دارد یا نه؟

ج. از پوشیدن لباس هایی که مد کشورهای کفر است و تنگ و مهیج است، خودداری نمایید.

پوشیدن بلوز و شلوار و زیرپوش رکابی در خانه

س180. آیا مجاز به استفاده از زیرپوش رکابی در منزل در حضور پسر 9 ساله ام می باشم؟

ج. خوب است بدن خود را ولو در حضور فرزندان خود بپوشید، ولی واجب نیست.

س181. پوشیدن بلوز و شلوار برای خانم ها چه در منزل و چه در خارج منزل چه حکمی دارد؟

ج. در منزل مانع ندارد و در بیرون منزل اگر معرض دید اجنبی باشد، جایز نیست.

عرضه و تولید لباس با تصویر مبتذل

س182. عکس های مبتذلی از زنان مکشفه و مردان بی حیا که بر روی البسه، روفرشی ها و ظروف و بالش ها و... انداخته می شود، چه صورتی دارد؟

ج. استفاده از این گونه البسه و فرش ها اگر ترویج فحشا و بدآموزی به افراد بر آن مترتب می شود، جایز نیست؛ ولی مجرد داشتن عکس موجب حرمت تولید و خرید و فروش آنها نمی شود.

ص: 125

حلقه نامزدی

س 183. استفاده از حلقه های نامزدی برای خانم ها، آیا زینت محسوب می شود یا خیر؟ عدم استفاده چنانچه موجب مفسده شود، چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از حلقه نامزدی اشکالی ندارد، ولی از نامحرم بپوشانند؛ بلی، اگر طلا باشد برای مردها جایز نیست.

خرید و فروش حلقه های نامزدی (طلا)

س 184. خرید و فروش و ساخت حلقه های نامزدی (طلا) زنانه و مردانه که به صورت شبیه به همدیگر می باشند، چیست؟

ج. ساخت حلقه نامزدی طلا برای بانوان اشکال ندارد، برای مردان جایز نیست.

پوشیدن طلا

س 185. آیا پوشیدن طلا توسط زنان در دست که نامحرم آنها را ببیند حرام است؟

ج. پوشیدن طلا برای زن حرام نیست، و لکن نباید در معرض دید نامحرم قرار گیرد.

پلاک طلا

س 186. پلاک طلا که نقش کعبه روی آن حک شده استفاده آن، چه در نماز و چه در حالت عادی، چگونه است؟

ج. برای زن اشکال ندارد.

ص: 126

عینک و ساعت

س 187. آیا وسایلی چون عینک و ساعت که دائم مورد استفاده اند، برای زن زینت محسوب می شوند؟

ج. زن بنا بر احتیاط واجب باید دست و صورت خود را از نامحرم بپوشاند، و لو عینک و ساعت زینت محسوب نشود.

زینت آلات گران قیمت

س 188. استفاده از گردن بند و زیورآلات و دستبند و یا پوشیدن لباس گران قیمت توسط زنان در مجالس زنانه چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از زینت آلات گران قیمت برای زنان که در شأن آنان باشد، در صورتی که به نامحرم نشان ندهند، اشکال ندارد.

دندان طلا برای زن

س 189. گذاشتن دندان طلا برای مردان و زنان چه حکمی دارد؟

ج. برای زنان اشکال ندارد و برای مردان اگر روی دندان های جلو که دیده می شوند باشد، احتیاط در ترک است.

استفاده نقره توسط زن

س 190. آیا نقره برای زن مکروه است؟

ج. استفاده زن و مرد از نقره به عنوان زینت اشکال ندارد و مکروه هم نیست.

پوشیدن کفش های غیر معمول

س 191. کفش هایی که دارای پاشنه بلند و یا نوک تیز هستند و در بازار عرضه می شوند، آیا برای خانم های محجبه اشکال دارد این نوع کفش ها را به پا کنند یا خیر؟

ج. اگر جلب توجه اجنبی نکند اشکال ندارد؛ هرچند کفش های معمولی و ساده بهتر است.

س 192. پوشیدن کفش هایی که صدای مهیج دارد برای خانم ها به چه ترتیب است و همچنین برای آقایان به چه نحو است؟

ج. اگر جلب نظر جنس مخالف می نماید، اشکال دارد.

پوشیدن لباس محلی شهری در شهرهای دیگر

س 193. مستدعی است بیان فرمایید چنانچه کسی لباس محلی شهر خود را در شهر دیگر بپوشد، به نحوی که جلب نظر کند، چه حکمی دارد؟ در ثانی اگر از این کار هدفی داشته باشد مثلاً لباس اهالی آن شهر را مناسب نداند و قصدش این باشد که مردم را به پوشیدن لباس محلی شهر خودشان تشویق کند - با این فرض که لباس محلی مردم شهر را اسلامی تر بداند و یا لاقبل سعی کند به وسیله آن لباس محلی از تهاجم فرهنگی بیگانه و مانند آن جلوگیری کند - این عمل چه حکمی پیدا خواهد نمود؟

ج. پوشیدن لباس مربوط به شهر و یا قبیله خاصی از مسلمین

با آنکه مردم می دانند مربوط به آنهاست، اشکال ندارد و به آن صدق لباس شهرت نمی کند؛ بلی، چنانچه به نحوی باشد که عرفاً انگشت نما شود، به عنوان لباس شهرت اشکال دارد و البته این مسأله غیر از تشبه به کفار است.

س194. پوشیدن لباس هایی که عام می پوشند، مثل فانتزی، آستین حلقه ای و... و یا طوری باشد که بیشتر بدن شخص پیدا باشد در مجالس شادی زن در حضور زن چه حکمی دارد؟ آیا لباس شهرت محسوب می شود؟ اگر فردی که این گونه لباس ها را می پوشد، اهل قرآن و کلاس های مذهبی و... باشد برای او لباس شهرت محسوب می شود؟

ج. به طور کلی پوشیدن لباس هایی که نزد متشرعه سبک و بر خلاف متانت یا بر خلاف عفت است، اشکال دارد.

خرید کفش و لباس چرمی خارجی

س195. خرید کفش ها و لباس های چرمی خارجی که در بازار مسلمانان فروخته می شود، چه حکمی دارد؟

ج. کفش و لباس های چرمی که از کشور کفر وارد می شود، اگر شک در تذکیه آنها داشته باشید، محکوم به نجاست است.

س196. آیا کفش ساخته شده از پوست حیوانی که تذکیه شرعی نشده، پا را نجس می کند؟

ج. اگر از پوست حیوانی مانند گاو و گوسفند که خون جهنده

دارد، تهیه شده باشد، محکوم به نجاست است.

لباس تهیه شده از پوست پلنگ

س 197. لباسی که از پوست پلنگ است و از اروپا می آورند، آیا پوشیدن آن جایز است؟ و پاک است یا نجس؟

ج. در فرض سؤال که از بلاد کفر آورده شده، پوشیدن آن جایز نیست و نجس هم هست. بلی، اگر مسلمان پلنگ را با رعایت شرایط ذبح کند پاک است، ولی در این صورت هم نماز با آن باطل است.

لوازم پوستی تهیه شده از پوست مار و تمساح

س 198. اشیا و لوازم پوستی که در کشورهای غیراسلامی از پوست مارها و تمساح ها ساخته شده، استعمال آنها حتی آنها که طهارت و پاکی شرط است جایز است؟

ج. امثال مار و تمساح که خون جهنده ندارند، محکوم به طهارتند.

پارچه وارداتی

س 199. پارچه هایی که از بلاد کفر می آورند (چینی، ژاپنی و...) حکم حلال یا حرام، پاک یا نجس بودن آنها چیست؟ اگرچه می گویند با دستگاه تمام اتوماتیک است و با دست انسان تماس ندارد، ولی می دانیم که سازنده آن دستگاه ها نیز همان کفار و مشرکین هستند.

ص: 130

ج. پارچه های غیرپوستی چنانچه علم به نجاست آن نداشته باشید، محکوم به طهارت است.

رنگ لباس

س 200. چه رنگ هایی برای لباس پسندیده نیست و چه رنگی توصیه شده است؟

ج. لباس سفید مستحب است.

پوشیدن لباس سیاه

س 201. لباس سیاه چه حکمی دارد؟

ج. لباس سیاه غیر از عمامه و عبا در حال نماز کراهت دارد.

س 202. پوشیدن لباس سیاه در غیرنماز چه حکمی دارد؟ در مراثنی اهل بیت (علیهم السلام) چه حکمی دارد؟

ج. در عزاداری اهل بیت (علیهم السلام) و ابراز سوگواری برای آن بزرگواران نه تنها اشکال ندارد، بلکه مستحب است.

پوشیدن لباس سیاه در غیر نماز

س 203. پوشیدن لباس سیاه در غیروقت نماز چه حکمی دارد؟ و اگر خانم چادر عربی یا روسری سیاه می پوشد، حکمش چیست (در غیرنماز)؟

ج. مکروه است ولی برای مراسم عزاداری اهل بیت (علیهم السلام) یا پوشش زن با چادر مشکی این کراهت نیست، بلکه به عناوینی افضل و اشرف است.

پوشیدن پیراهن سفید در ماه محرم

س 204. آیا به نظر جناب عالی پیراهن سفید پوشیدن در ماه محرم مورد اشکال است؟

ج. اگر به قصد اعراض از عزاداری سیدالشهداء (عَلَيْهِ السَّلَام) نباشد، اشکال ندارد.

ص: 132

زینت و آرایش زنان و مردان

س 205. حکم زینت و آرایش برای خانم‌ها و آقایان چیست؟

ج. زینت نمودن بانوان برای شوهرانشان، مطلوب و مشروع است، ولی ظاهر شدن در اجتماع با زینت به نحوی که معرض دید اجنبی باشد، جایز نیست و نسبت به آقایان اگر منظور، زینت متناسب با شئون آنها نظیر لباس پاکیزه و خوب پوشیدن و بدن را پاکیزه نگهداشتن و برطرف نمودن منقّرات باشد مستحسن و روش ائمه (علیهم السلام) است و اگر منظور پوشیدن لباس‌های مبتذل و سر و صورت را به شکل‌های مختلف درآوردن و مانند آنها است، بر خلاف متانت و شأن مرد است و در بعضی موارد محلّ اشکال، بلکه حرام است.

آرایش در بیرون خانه (محل کار، کلاس درس و...)

س 206. آرایش کردن خانم‌ها در بیرون از خانه و یا آنهایی که مشغول کار و یا درس هستند، چه حکمی دارد؟

ج. اگر در معرض دید نامحرم است، باید خود را بپوشاند.

س 207. در مورد زن محجبه ای که کاملاً حجاب دارد، ولی صورت خود را

ص: 135

آرایش کرده و از منزل بیرون می رود، آیا شرعاً جایز است؟

ج. شرعاً حرام است.

س 208. آیا آرایش کردن طوری که بسیار کم و عرف پسند باشد، ایراد دارد؟

ج. آرایش مانع ندارد، ولی از نامحرم واجب است پوشیده باشد.

س 209. آیا آرایش کم رنگ که زیاد دید ندارد، اشکال دارد؟ برق ناخن، لاک سفید کم رنگ یا طراحی روی ناخن به رنگ تقریباً خود ناخن چطور؟

ج. اگر جلب توجه نکند و نامحرم نیز نبیند، اشکال ندارد.

س 210. آیا شوهر می تواند و حق دارد به همسرش که با حجاب به مجالس زنانه می رود بگوید با آرایش به چنین مجالسی برو.

ج. شوهر چنین حقی ندارد.

س 211. این حقیر متأهل بوده، در خصوص آرایش زوجه در بیرون از منزل با وجود مخالفت زوج حکم شرعی چیست؟

ج. بر زن واجب است خود را از نامحرم بپوشاند و با آرایش خارج شدن و بدون اینکه صورت پوشانده شود، معرض فساد و تبعات سوء است؛ چه شوهر مخالفت کند، چه نکند.

آرایش زن برای شوهر

س 212. آیا آرایش زن فقط برای شوهرش حلال است؟ مثلاً اگر آرایش کند

ص: 136

برای شرکت در یک مجلس زنانه اشکال دارد؟

ج. اشکال ندارد.

س213. آیا آرایش کردن زن برای شوهرش واجب است؟ چنانچه در شرایط متعدد حکم فرق می کند، مشخص فرمایید.

ج. اگر زوج از زوجه بخواهد که برای او زینت کند، بر زوجه واجب است که در حد متعارف برای زوج زینت کند.

آرایش به سبک غربی در خانه

س214. آیا خانم ها می توانند در خانه برای شوهر آرایش به سبک های غربی و مدل های غربی اعم از لباس، چهره، مو انجام دهند؟

ج. پوشیدن لباسی که مخصوص کفار است، جایز نیست و از آرایش به سبک آنها نیز مسلمان ها بپرهیزند.

حد آرایش زن برای محارم

س215. چه حد از آرایش زنان برای محارم غیرشوهر مجاز است؟

ج. در موردی که زینت موجب تحریک و ریبه شود، جایز نیست.

آرایش کردن هنگام خواستگاری

س216. آرایش کردن دختران هنگام خواستگاری چه حکمی دارد؟ نگاه کردن داماد به بدن و آرایش او شرعاً چگونه است؟

ص: 137

ج. چنانچه آرایش مذکور موجب گول خوردن داماد شود، جایز نیست و قدر متیقن از موارد جواز نگاه پسر به دختری که در صورت پسندیدن بنا دارد با او ازدواج کند، نگاه به صورت و مو و دست و گردن به طور معمول و طبیعی است و نگاه به دختر پس از آرایش محل اشکال است.

استفاده از عطر و کرم بودار

س 217. حکم استفاده بوی خوش برای خانم ها چیست؟

ج. اشکال ندارد، و لکن در موقع خروج از منزل اگر معطر بودن موجب توجه اجنبی شود، از عطر زدن خودداری شود.

س 218. استفاده از کرم هایی که بعضاً در چهره اثر آرایشی هم دارد، آیا زینت محسوب می شود یا خیر؟ استفاده از کرم های ضد آفتاب چه حکمی دارد؟

ج. اگر جلب توجه نامحرم نکنند، استفاده از آنها اشکال ندارد.

استعمال ادکلن

س 219. استعمال انواع ادکلن چه حکمی دارد؟

ج. اگر یقین به نجاست آن ندارید، اشکال ندارد.

دوخت لباس و آرایش به سبک خارجی ها

س 220. آرایش موی سر و دوختن لباس به مدل خارجی ها چه حکمی دارد؟

ص: 138

ج. خود را به زیّ خارجی ها در آوردن مذموم است و تبعات سوء دارد.

رنگ کردن مو

س 221. رنگ کردن مو برای خانم ها برای زینت آیا مشروع است یا خیر؟

ج. اشکال ندارد.

گره زدن مو

س 222. در کتاب حلیه المتقین خواندم که موها را باید دو حصه کرد و اگر کاکل کنی و یا موها را به جلو گره بزنی حرام است؛ در این مورد توضیح بفرمایید؛ زیرا اکثر خانم ها موهای جلوی خود را جداگانه به وسیله گیره یا شانه گره می زنند؟

ج. برای زن ها اگر به نامحرم نشان ندهند و هنگام مسح سر در وضو شرایط مسح را مراعات کنند، اشکال ندارد.

آرایش ابرو

س 223. برداشتن موهای صورت و ابرو (زن) چه حکمی دارد؟

ج. اشکال ندارد.

س 224. خانمی سؤال نموده در آرایشگاه زنانه خط ابرو را ترمیم می کنند و بعضی از علما گفته اند این عمل حرام است. نظر حضرت عالی در این خصوص چیست؟

ص: 139

ج. عمل مذکور در سؤال، حرام نیست.

س 225. آرایش ابرو برای خانم چه حکمی دارد؟ آیا زینت شمرده می شود که در این صورت پوشانیدن آن از نامحرم لازم باشد؟

ج. بلی، زینت است باید از نامحرم، مستور شود.

کاشت مو در ابرو، خط لب، پیوند مژه و تاتو

س 226. آیا کاشت مو مشروع می باشد یا نه؟ و آیا برای وضو و غسل به عنوان مانع ایجاد اشکال می کند یا خیر؟

ج. کاشتن مو مانع ندارد، آنگاه اگر جزء بدن شود، به طوری که مثل موهای معمولی رشد می کند، حکم موی معمولی را دارد و اگر چنین نباشد، باید آب وضو و غسل به پوست بدن برسد.

س 227. کاشتن ابرو و خط لب و پیوند مژه که فعلاً مد شده است چه حکمی دارد؟ و پوشاندن صورت در مسأله فوق واجب است یا خیر؟

ج. اگر مانع از رسیدن آب وضو و غسل به بشره نباشد، فی نفسه اشکال ندارد.

س 228. تاتو (خالکوبی) ابرو برای جلوگیری از پیدا نبودن کم پستی یا نداشتن ابرو برای زنان، برای نماز و سایر موارد چه حکمی دارد؟

ج. اگر زیر پوست باشد، برای هر یک از وضو و غسل و نماز مانع ندارد.

س 229. مدتی است بانوان محترمه به ابرو و یا دور لب عملیات تاتو انجام می دهند (پررنگ کردن دور ابرو و لب یا خال کوبی) که طبعاً زینت تلقی می شود که گاهی پوشاندن آن نیز مقدور نمی باشد. و لذا مستدعی است بفرمایید که این عمل مشمول آیه شریفه (وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ)؛ (1) می باشد یا نه و چه حکمی دارد؟

ج. بلی، مشمول نهی مذکور در آیه شریفه است و ابداء و نشان دادن آن نزد مرد اجنبی حرام است.

کاشت خال

س 230. کاشت خال در صورت جهت زیبایی برای مردان و زنان، چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد، مگر اینکه مستلزم تبعات سوء باشد.

لنز چشم

س 231. استفاده از لنز چشمی برای زیبایی که خانم ها بیشتر مصرف می کنند و ظاهر شدن در جامعه چگونه است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد، ولی اگر این عمل به وسیله مرد نامحرم انجام شود، حرام است و اگر دکتر محرم انجام دهد، از این جهت مانع ندارد، ولی ظاهر نمودن صورت در بین نامحرمان جایز نیست.

ص: 141

از بین بردن موی دست و پا

س 232. آیا از بین بردن موهای دست ها (فاصله میچ تا سر انگشتان) و دیدن آن توسط نامحرم اشکال دارد؟

ج. از بین بردن موی دست مانع ندارد و نشان دادن به نامحرم جایز نیست.

رنگ زدن ناخن

س 233. رنگ زدن ناخن ها با رنگ های مصنوعی (مانند لاک) در غیر مواقع غسل و وضو به عنوان زینت چگونه است؟

ج. مانعی ندارد.

س 234. استعمال رنگ که فعلاً رواج یافته از نظر شرعی چگونه است؟

ج. اصل استعمال آن اشکالی ندارد، ولی اگر جرمیت داشته باشد برای مسح در وضو موجب اشکال است.

بلند گذاشتن ناخن

س 235. بلند گذاشتن ناخن جهت زیبایی برای مردان و زنان، چه حکمی دارد؟

ج. ترک این عمل بهتر و اوفق به متانت زن و مرد است و زنان و مردان متدین این کار را نمی کنند.

سرمه کشیدن

س 236. آیا سرمه کشیدن برای زنان زینت محسوب می شود و لازم است پوشانده شود؟

ج. لازم است پوشانده شود.

سوراخ کردن گوش دختران و بانوان

س 237. سوراخ کردن گوش دخترخانم ها و زنان برای اینکه گوشواره بر گوش کنند، مشروع است یا خیر؟

ج. اشکال ندارد.

دفن مو و ناخن چیده شده

س 238. در روایات دیده می شود که مؤمن باید موها و ناخن های چیده شده را دفن نماید، با توجه به شرایط شهرنشینی تکلیف چیست؟

ج. عمل مذکور واجب نیست.

انجام عمل زیبایی

س 239. حکم اعمال زیر چیست:

1) چسباندن (کاشت) نگیں روی دندان، جهت زیبایی که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد؛ چه برای مردان و چه زنان؟

2) کشیدن پوست صورت و پیشانی برای رفع چین و چروک های آن جهت زیبایی که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد؛ چه برای مردان و چه برای زنان؟

ص: 143

3) رفع تیرگی و پف دور چشم و نیز تیرگی و چروک دور لب جهت زیبایی که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد؛ چه برای مردان و چه برای زنان؟

4) رفع تیرگی ها و لکه های موجود در پوست و نیز رفع فرورفتگی های صورت جهت زیبایی که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد؛ چه برای مردان و چه برای زنان؟

5) رفع افتادگی پلک، رفع خطوط اخم و خنده و رفعغبغب جهت زیبایی که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد؛ چه برای مردان و چه برای زنان؟

6) بالا- کشیدن ابرو، برجسته سازی گونه و چانه، بزرگ کردن لب ها یا کوچک کردن آنها و چاق کردن صورت جهت زیبایی که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد؛ چه برای مردان و چه برای زنان؟ و آیا هزینه ای که صرف امور مذکور می گردد، مشمول خمس می شود یا خیر؟

ج. اگر اعمال مذکور موجب لمس و نظر حرام نباشد و برای شخص ضرر نداشته باشد و مفسده دیگری نیز مترتب نشود، مانع ندارد و پولی که مصرف می شود اگر عرفاً مؤونه زندگی محسوب نشود، باید تخمیس شود.

س240. الف) کوچک یا بزرگ کردن شکم و ران و باسن، جهت زیبایی و موزون شدن اندازه این اعضا، که از نظر طبّی نیز لزومی ندارد، چه برای مردان و چه برای زنان، چه حکمی دارد؟

ب) حکم جراحی صورت که با این عمل چهره شخص تا مقداری و شاید هم به کلی تغییر کند که از نظر طبّی هم لزومی ندارد، چه برای

مردان و چه برای زنان، چه حکمی دارد؟

ج. اگر مشتمل بر خلاف شرعی از قبیل نظر و لمسحرام نباشد، اشکال ندارد.

آرایشگری و آرایشگاه زنانه

س 241. شغل آرایشگری زنانه چه حکمی دارد؟ و همچنین خانم هایی که برای آرایش و کندن مو آن هم توأم با درد و سرخی صورت اقدام می کنند، چه حکمی دارد؟

ج. اگر مشتمل بر عملی که شرعاً جایز نیست نباشد، فی حدّ نفسه اشکال ندارد و کندن مو نیز برای آرایش، به طوری که معمولی و متعارف بین زن ها است، اشکال ندارد.

س 242. بزرگ کردن و یا درست کردن مو... برای خانمی که می داند خود را از نامحرم نمی پوشاند، چه حکمی دارد؟ اگر نمی داند چطور؟ اگر شک داریم چطور؟

ج. جایز نیست و شما نسبت به زنی که نمی داند خود را به نامحرم نشان می دهد یا نه یا شک دارید، تکلیفی ندارید.

تهاجم فرهنگی، بدحجابی و پوشش نامناسب

س 243. متأسفانه وضع فرهنگ جامعه به صورت نامطلوبی درآمده است، بدحجابی در خیابان ها و پارک ها و مزاحمت های علنی برای نوامیس مردم، پوشش نامناسب جوانان و از طرفی کوتاهی برخی از مسئولین

ص: 145

ذی ربط در اجرای قانون را شاهدیم، تکلیف دولت و مردم در این رابطه چیست؟

ج. تکلیف همه بدون استثنا، رعایت احکام شرع و حلال و حرام دین است و هر کسی بر طبق توان خود باید امر به معروف و نهی از منکر نماید تا خدای ناخواسته تدریجاً، معروف منکر نشود و منکر عنوان معروف پیدا نکند.

س 244. متأسفانه بسیار دیده می شود دختران جوان آرایش کرده و موهای خود را تا فرق سر، گردن و سینه را بیرون گذاشته و ناخن دست ها و پاها را لاک زده و با کفش هایی تابستانی بدون پوشیدن جوراب در خیابان ها دیده می شوند. مطمئناً بسیاری از این دختران بر اثر جوانی و جهالت نمی دانند چه می کنند و توان رهایی از این منجلاب را ندارند. لطفاً آنها را نصیحت و راهنمایی کنید و بفرمایید چه کنند که رهایی یابند؟

ج. این گونه اعمال در بین اجتماع، حاکی از بی مبالاتی و پیروی هوای نفس است. البته تغییر دادن این روش با مقداری نصیحت که بارها شده کم اثر است. تا برای انسانمعرفت به مضارّ دنیوی و اخروی این امور حاصل نشود، هوای نفسانی را دنبال می کند و حصول معرفت محتاج به تربیت های خانوادگی و مراقبت جدّی و تبلیغ و ارشاد است که باید همه با هم همکاری نماییم. خداوند همه را از شرور فسقه حفظ نماید.

ص: 146

وظیفه مسلمانان نسبت به حجاب در غرب

س 245. با توجه به تزییقات اخیر برخی کشورهای اروپایی نسبت به رعایت حجاب بانوان مسلمان، خواهشمند است وظیفه مسلمانان این کشورها و همچنین سایر کشورها و دولت های اسلامی را در این خصوص بیان فرمایید.

ج. واضح است که وظیفه، موضع گیری قاطع در برابر این هجمات و محکوم کردن آنها و مطالبه حقوق اسلامی آنها است. اگر از یک میلیاردونیم مسلمان یک دهم، بلکه از آن هم کمتر، از گوشه و کنار دنیا از این کشور و آن کشور در این منطقه و آن منطقه این تجاوزات به حقوق بانوان مسلمان محکوم شود و همه فریاد نفرت و انزجار خود را بلند و به محاکم و مقامات بین المللی شکایت نمایند، مؤثر خواهد شد. خداوند وحدت کلمه مسلمین را حفظ فرماید.

برخورد با بی حجابی

س 246. در صورتی که زنی مسلمان مقید به حفظ حجاب شرعی نباشد، وظیفه ما در برخورد با او چیست؟ (به عنوان مثال در خیابان زنی بی حجاب از ما سؤالی بپرسد) حکم نگاه عمدی و غیرعمدی را بیان فرمایید.

ج. در فرض مذکور جواب سؤال او را بدهید، ولی نگاه عمدی به او گناه دارد و با وجود شرایط وجوب امر به معروف او را به حجاب امر کنید.

س 247. برخورد با عدم حجاب کامل از جمله بیرون بودن موهای سر خواهران، داشتن آرایش، استعمال عطریات و پوشیدن مانتوهای اندامی (تنگ و چسبان و کوتاه) بدون چادر و نیز پوشیدن کفش های بندی تابستانی بدون جوراب چه حکمی دارد؟

ج. نهی از منکر در صورت احتمال تأثیر و با حفظ مراتب آن واجب و ترکش مضرت دنیوی و اخروی زیادی دارد و ترک این فریضه مهمّ جامعه اسلامی را به این مرحله شنیع رسانده است، اگر در برخوردها کاسب، معلّم، مدیر، کارگر و هر صنفی از زن و مرد تذکر بدهند، ولو یک کلمه با ملایمت، کار به اینجا نمی رسد که دست و روی باز و زینت کرده در اجتماع ظاهر شدن یک امر عادی شود و کم کم زنان و دختران خجالت بکشند که صورت خود را بیوشانند.

ص: 148

نگاه زن به مرد

اشاره

ص: 149

نگاه کردن زن به مرد نامحرم

س 248. نگرستن به مرد نامحرم چه حکمی دارد؟ چه از تصویر از تلویزیون باشد یا مستقیم باشد یا عکس و غیره باشد؟

ج. نگاه زن به مرد و یا به عکس او و یا در تلویزیون اگر از روی التذاذ و یا معرض ریه (خوف وقوع در گناه) باشد، حرام است و اگر التذاذ و یا مورد ریه نباشد، نظر به مواضعی که از سابق پوشاندن آنها در بین مردان مرسوم نبوده، مانند صورت و دست و سر و گردن، اشکال ندارد.

س 249. حکم نگاه کردن زن به بدن مرد نامحرم چیست؟

ج. نگاه کردن زن به جاهایی از بدن مرد نامحرم که برهنه بودنش از سابق متعارف نبوده، حرام است.

س 250. نگاه کردن به حجم بدن زن از روی پوشش بدون ریه و به بدن پسر بچه یا دختر بچه با ریه از طرف زن یا مرد چه حکمی دارد؟

ج. نگاه با ریه به هر چیز و هر کس هر چند پسر بچه یا دختر بچه باشد، چه نگاه کننده زن باشد یا مرد، حرام است و نگاه به

حجم بدن زن نامحرم از روی پوشش اگر منفک از ریبه و التذاذ باشد، اشکال ندارد.

نگاه کردن زن به بازو و آرنج مردان نامحرم

س 251. حکم نگاه کردن زنان به بازو و آرنج مردان نامحرم چیست؟

ج. جایز نیست.

نگاه کردن زن به مردان شناگر در استخر و ساحل دریا

س 252. آیا نگاه کردن زنان به مردان شناگر در سواحل و استخرها جایز است؟ در صورتی که چنین موردی پیش آمد، وظیفه ما چیست؟

ج. جایز نیست و در مواردی که پیش بیاید در صورت امکان و احتمال تأثیر، باید نهی از منکر نمود.

نگاه کردن زن به بازیگر مرد در تئاتر

س 253. آرایش کردن مردان برای نمایش (تئاتر) و غیرنمایش و نگاه کردن به آنها برای زنان شرعاً چه حکمی دارد؟

ج. اگر مشتمل بر فعل حرامی نباشد، فی نفسه اشکال ندارد؛ لکن این عمل دون شأن مرد است و در هر حال چنانچه تهییج شهوت کند، نظر به آنها حرام است.

بازیگری زن و مرد و نگاه به آنان

س 254. بازی افراد در نمایش ها و فیلم ها در قالب زن و شوهر و خواهر و

ص: 152

برادر اولاً و ثانیاً دیدن آنها را جایز می دانید یا خیر؟

ج. هرگاه اجنبی از یکدیگر و غیرمحرّم باشند جایز نیست و دیدن آنها بستگی به نحوه پوشش آنها دارد.

نگاه کردن زن به چهره علما

س255. نگاه کردن بانوان به چهره بعضی از علما که واقعاً جذاب و نورانی و دلنشین هستند - چه حضوری و چه در عکس - هر یک چه حکمی دارد؟

ج. اگر برای کسب ثواب و توجه به مقام علم و عمل او باشد، مطلوب است.

نگاه کردن دانش آموز و دانشجوی دختر به استاد مرد

س256. دانش آموزان و دانشجویان دختری که در کلاس درس آقایان شرکت می کنند، وظیفه آنها نسبت به نگاه کردن، سؤال و جواب و دیگر برخوردهای بین شاگرد و استاد چیست؟

ج. نگاه عمدی با التذاذ و ریه حرام و بدون آن نیز بنا بر احتیاط واجب، ترک شود و اما صحبت کردن در صورتی که التذاذ و ریه در بین نباشد اشکال ندارد، و الا جایز نیست.

نگاه کردن زن به عکس شوهر مرحومش

س257. زنی که شوهرش مرده، آیا می تواند با قصد ریه به عکس او نگاه کند؟

ص: 153

ج. این عمل حکم نگاه به خود شوهر با قصد لذت را ندارد و ترک آن اولی است.

نگاه کردن زن به عکس مرد نامحرم

س 258. تبلیغات بیش از حد بسیاری از جمله دختران را به سوی فوتبال و جمع آوری عکس های فوتبالیست ها و نصب آنها در منازل کشانده و اثرات نامطلوبی را از نظر تحصیلی و الگودهی داشته و در برخی موارد موجب بروز برخی منکرات در جامعه گردیده است، ارشاد حضرت عالی در این زمینه چیست؟ و نگاه کردن زنان به صحنه های ورزشی مانند شنا و کشتی و... چه می باشد؟

ج. متأسفانه نسبت به این امور بیش از حد تشویق و ترغیب می شود و عواقب سوء و آثار منفی بسیار دارد، از جمله اثرات نامطلوبی که در سؤال ذکر کرده اید و آثار نامطلوب دیگر و فعلاً به صورت سرمایه پرسودی برای عده ای شده است. نگاه زنان هم به این گونه صحنه ها با توجه به عوارض قطعیه نامناسبی که دارد جایز نیست و خانواده های متدین از آن خودداری می کنند و اگر وضع به شکل کنونی پیش برود، شاید در مدتی نه چندان دور ورزش بانوان هم به صورت غیرمشروع و مفسد اخلاق جامعه امری عادی و متعارف شود و هیچ کس هم اعتراض نکند. خداوند همه را از شرور و فتن آخرالزمان محفوظ فرماید.

ص: 154

عکس برداری زن از مرد نامحرم

س 259. عکاسی زنان توسط مرد نامحرم یا بالعکس، چنانچه مستلزم انجام گناه باشد یا مقدمه ای برای انجام گناه شود، چه حکمی دارد؟
ج. واضح است که در فرض سؤال جایز نیست.

وضو گرفتن مرد و نگاه زن

س 260. پیدا شدن دست ها تا کمی بالاتر از آرنج برای وضو و غیر آن چه حکمی دارد برای مرد؟ (در صورتی که زن نامحرم آن را ببیند)؛ همچنین باز گذاشتن یقه که قسمتی کم از بدن معلوم شود؟
ج. آنچه که در این مورد از سابق در بین مردها عادت به آن جاری بوده، اشکال ندارد.

نگاه کردن زن به مردان در تلویزیون

س 261. دیدن مردان و زنان بی حجاب با حالت ها و اعمال خاص خودشان که عادت به آن دارند در تلویزیون (از کانال های کشورهای عربی) اگر موجب مفاسد خاصی نگردد، چه حکمی دارد؟
ج. در هر حال جایز نیست.

نگاه کردن زن به فیلم عزاداران سیدالشهدا (علیه السلام)

س 262. برهنه شدن عزاداران در عزاداری ها چه صورتی داشته و تکثیر فیلم و سی دی های این گونه جلسات و نگاه کردن زنان به این فیلم ها چگونه است؟

ج. زن ها باید از نگاه کردن به بدن نامحرم خودداری کنند.

نگاه کردن بانوان به فوتبال و کشتی مردان

س 263. بازی فوتبال و کشتی و امثال آن و نگاه کردن به این بازی ها که تصویر و ظاهر آن، بسیار نامناسب است آیا جایز است یا خیر؟

ج. تماشای آن برای خانم ها محل اشکال است؛ چون معمولاً معرض ریه و التذاذ و تهییج شهوت است.

س 264. تماشای مسابقات ورزشی مردان توسط بانوان چه حکمی دارد؟ و آیا در این مورد تماشا از طریق تلویزیون با تماشای در استادیوم از لحاظ حکم فرق دارد؟

ج. دیدن مسابقات دارای مناظر مهیج جایز نیست.

نگاه کردن زنان به رقص در تلویزیون

س 265. دیدن رقص در تلویزیون برای زنان اشکال دارد؟

ج. جایز نیست.

استحمام کردن عقب افتاده ذهنی

س 266. کسانی که عقب افتاده ذهنی هستند، برای نظافت آنها می توان آنها را حمام برد و تمیز کرد؟ نظافت عورتین آنها چگونه؟

ج. رسیدگی به آنها بسیار خوب است و در مورد تنظیف عورتین تا آنجا که ممکن است باید به وسیله محارم آنها انجام شود.

ص: 156

نگاه کردن زن به عورت خود

س 267. آیا نگاه کردن مرد یا زن به بدن یا عورتین خود با قصد لذت گناه محسوب می شود؟ و اگر گناه است آیا ازدواج واجب می شود؟

ج. اگر معرض استمنا یا به قصد استمنا باشد، حرام است.

ص: 157

حضور زنان در شب نشینی و میهمانی

س 268. در مجالسی که بین اقوام و اقارب به عنوان شب نشینی، میهمانی و غیره تشکیل می شود غالباً زنان آنها هم حضور دارند؛ تکلم کردن زن ها در این گونه مجالس چه صورت دارد، در حالی که مردان صدای آنها را استماع کرده و آنها را می شناسند؟

ج. اگر معرض تلذذ و ریبه شنوندگان نامحرم نباشد، اشکال ندارد.

س 269. در میهمانی های خودمانی و فامیل ها این گونه مرسوم است که زن و مرد همه در یک اطاق نشسته و بر سر یک سفره غذا می خورند. البته با چادر ولی در این بین صحبت ها و خنده ها و گاهی هم شوخی هایی که خارج از نزاکت نباشد، انجام می گیرد آیا این گونه اختلاط را حضرت عالی اجازه می فرمایید یا باید از هم جدا شد؟

ج. اگر مستلزم فعل حرامی نباشد اشکال ندارد؛ اگر چه بهتر ترک این نوع اختلاط است.

رفت و آمد زن با اقوام

س 270. نظر جناب عالی در مورد رفت و آمد همسر بنده با اقوام چیست؟ آیا می تواند با افراد نامحرم اقوام گفت و گو کند یا به همان سلام و احوال پرسی اکتفا کند؟

ج. اگر رفت و آمدها ضرر اخلاقی نداشته باشد و در اثنای آن افعال حرام مانند نظر و لمس مثلاً واقع نشود، اشکال ندارد.

شنیدن و شنواندن صدای زن

س 271. شنیدن و شنواندن صدای زن نامحرم در مورد گفت و گوهای روزانه، تلاوت قرآن، خواندن مقالات، اشعار و مرثیه، چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه صدای زن به نحو مهیج باشد، استماع و اسماع آن جایز نیست.

تواشیح

س 272. به طور کلی تواشیح از نظر شرعی اشکالی دارد یا خیر؟

ج. اگر مشتمل بر غنا و یا همراه موسیقی نباشد و زنان در برابر مردان نخوانند، مانع ندارد.

استماع صدای زن در همخوانی

س 273. استماع صدای زن در همخوانی چه حکمی دارد؟

ج. در هر موردی که معرضیت برای انگیزش شهوت و تحریک

اجنبی داشته باشد، جایز نیست و غالباً معرضیت دارد.

س 274. نظر حضرت عالی در مورد اجرای برنامه های مذهبی همچون تواشیح و یا جمع خوانی قرآن کریم و یا اجرای سرود و خواندن شعر به صورت گروهی و یا انفرادی توسط خواهران در مجالسی که برادران نیز حضور دارند چیست؟

ج. حرام و موجب فساد اخلاق است.

همخوانی زن و مرد

س 275. شنیدن همخوانی سرود زن و مرد بدون دیدن تصویر و با دیدن تصویر چه حکمی دارد؟

ج. در هر دو صورت حرام است.

آوازه خوانی زن برای شوهر

س 276. آواز خواندن زن برای شوهرش و برای زنان به صورت غنا جایز است یا نه؟

ج. جایز نیست.

کل (هلهله) زن در عروسی

س 277. کل (هلهله) یک نوع صدایی است که زن ها به هنگام عروسی یا عزا به کار می برند، چه حکمی دارد؟

ج. اگر معرضیت برای فساد و گناه نداشته باشد مانع ندارد.

ص: 163

البته در مجالس عروسی معرضیت آن قویاً محتمل است.

سرود خواندن بانوان

س 278. شنیدن صدای زن در سرود چه حکمی دارد؟

ج. در هر موردی که معرضیت برای انگیزش شهوت و تحریک اجنبی داشته باشد جایز نیست و غالباً معرضیت دارد.

س 279. برخی از مؤسسات قرآنی که خواهران در آن آموزش می بینند، از اساتید مرد استفاده می نمایند و مرسوم شده است که خواهران به صورت دسته جمعی در محضر استاد با صوت و لحن همخوانی می کنند و گاه به خواندن سرود و یا تواشیح به صورت جمعی در حضور استاد نامحرم می پردازند و احیاناً به هنگام رفتن به اردو با حضور راننده مرد سرودخوانی می کنند؛ از این رو استدعا دارم نظر شریفتان را در موارد ذیل بیان فرمایید:

الف) آیا در مورد فوق، حکم تک خوانی و همخوانی متفاوت است؟

ب) در موارد مذکور نفس التذاذ نامحرم و یا مفسده موجب حرمت است و یا خوف نسبت به تحقق التذاذ و مفسده؟

ج) آیا در مورد فوق، نایب بودن استاد نامحرم در حکم استماع صوت و لحن اجنبیه و خواندن آنان می تواند تغییری ایجاد کند؟

د) در مواردی که هیچ ضرورتی برای این همخوانی وجود ندارد، مثل اینکه کلاس جهت آموزش تفسیر و یا مفاهیم برگزار می شود (نه

تجوید در حدّ فراگیری قواعد ضروری آن هم با نبودن استاد زن) آیا خواهران مجاز به خواندن با صوت و لحن هایمخصوص برای استاد نامحرم هستند؟

ه) آیا شکل گرفتن این امر را به عنوان فرهنگ و سنت اسلامی در بین خواهران متدینّه، مناسب با تقوا و به صلاح آنان می دانید؟

ج (الف). فرقی نمی کند.

ج (ب). چنانچه گفته شد معرضیت، کافی برای حرمت است؛ به این معنی که ممکن است احیاناً در مورد خاصی التذاذ حاصل نشود، ولی نوعاً موجب التذاذ و سایر مفاسد است.

ج (ج). از جهت التذاذ تفاوتی بین نابینا و بصیر نیست و از جهت معرضیت، بر حسب موارد ممکن است مختلف باشد.

ج (د). جایز نیست.

ج (ه). بر خلاف تقوا و ورع و هویت اسلامی و عفت زن است.

سرود خواندن دختران در حضور معلمان مرد

س 280. قرآن خواندن یا سرود و دکلمه خواندن دختران دانش آموز در حضور معلمان مرد چه حکمی دارد؟

ج. در فرض مذکور دختران و بانوان از خواندن نزد نامحرمان خودداری کنند.

ص: 165

همخوانی دختران در حضور نامحرم

س 281. همخوانی دخترها به گونه ای که صدای شخص خاصی واضح و معلوم نباشد، در حضور نامحرمان، چه حکمی دارد؟ همین همخوانی در مجالس عقد و عروسی زنانه و رقصیدن با آن چگونه؟
ج. اگر در معرض تلذذ و ریبه باشد یا همراه با رقص، حرام است.

آوازه خوانی زن

س 282. آیا گوش کردن به موسیقی مجاز (که مناسب مجالس لهو و لعب و خوشگذرانی نیست) که توسط زن خوانده می شود، برای مردان جایز است؟ برای زنان چگونه؟
ج. مطلقاً حرام است.

س 283. آیا آوازه خوانی زن بدون ایجاد شهوت و مهیج بودن جایز است؟
ج. آوازه خوانی زن برای مرد نامحرم حرام است و اگر غنا باشد در هر حال حرام است.

خوانندگی زن برای زنان

س 284. خوانندگی زن برای زنان چه حکمی دارد؟
ج. اگر غنا نباشد و همراه با استفاده از آلات لهو نباشد، اشکال ندارد.

س 285. خوانندگی زنان در مجالس زنانه (روضه یا مولودی) در حالی که با بلندگو صدای آنها در کوچه و خیابان توسط نامحرمان شنیده می شود و چه بسا موجب تحریک آنان می شود چه صورت دارد؟

ج. چون معرضیت برای فساد اخلاق و ریبه و التذاذ دارد محلّ اشکال است.

سرودخوانی زن برای زنان در مجلس عروسی

س 286. اگر زن یا زنانی در مجلس زنانه و فقط در شب عروسی و بدون استفاده از آلات موسیقی و لهو و طرب برای زنان سرود و آواز بخوانند و صدایشان را مردان نامحرم هم نشنوند، آیا مرتکب کار حرامی شده اند؟

ج. بعید نیست غنای مغنیات با عدم استفاده از آلات لهو و عدم سماع مرد نامحرم فقط موقعی که عروس را به حجله داماد می برند جایز باشد، اگرچه احتیاط ترکاست.

خوانندگی زن برای مردان

س 287. خوانندگی زن اگر به صورت محزون باشد، در نزد مردان چه حکمی دارد؟

ج. برای غیرشوهر به هر نوعی که معرض ریبه و التذاذ و تهییج شهوت باشد، جایز نیست.

ص: 167

تدریس یا سخنرانی بانوان در برابر نامحرم

س 288. معیار جواز سخنرانی و یا تدریس خانم ها در برابر نامحرم چیست؟

ج. با حفظ حجاب شرعی و عدم معرضیت فساد، اشکال ندارد.

س 289. اگر زنی سخنرانی نماید و صدایش را بلند کند که نامحرم بشنود، جایز است یا خیر؟

ج. این عمل خلاف عفت زن و موجب مفساد اخلاقی است.

س 290. سخنرانی زن ها در حضور مردان نامحرم چگونه است؟

ج. جواز آن جز در موارد ضرورت ثابت نیست و در صورتی که معرض فساد و اشاعه اختلاط زنان و مردان باشد، حرام است.

قرائت قرآن توسط خواهران

س 291. قرائت و تلاوت قرآن کریم توسط خواهران (ترتیل یا تحقیق) در حضور مدرس و مربی و دانشجویان چه صورتی دارد؟

ج. اگر معرض ترتیب مفسده باشد، جایز نیست و نگاه کردن به نامحرم حرام است.

س 292. خواندن قرآن با ترتیل یا قرائت خانمی که مرد صدای آن را بشنود، ولیکن او را نشناسد چه حکمی دارد؟ او را بشناسد چگونه؟

گفتن اذان و خواندن مدیحه سرایی و مولودی برای ائمه (علیهم السلام) چه حکمی دارد؟ و خواندن دعا و ادعیه چه حکمی دارد؟

ج. خواندن زن معرضیت برای ریه و التذاذ و فساد دارد چه مستمع او را بشناسد یا نشناسد و فرقی بین خواندن قرآن و دعا و گفتن اذان و مدیحه سرایی نیست.

شعرخوانی بانوان در برنامه شب شعر

س 293. گاهی اوقات مشاهده می شود زنان شاعره با حضور در برنامه های شب شعر، به قرائت سروده های خود که معمولاً با احساسات شاعرانه و تغییر صداها و حرکت های موزون دست ها که مستلزم جلب توجه به متن شعر است، همراه می باشد می پردازند... و برخی موارد در کنفرانس ها و سمینارها از سخنرانان زن استفاده می شود که هیچ اجباری به حضور آن سخنران خاص جلسه نیست و می توان از خطبای مرد دیگر استفاده نمود، نظر حضرت عالی در این خصوص چیست؟

ج. قال الله تعالى: (فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ). (1)

برنامه های مرقوم چون غالباً ساده و بی پیرایه انجام نمی شود و از تهییج و تحریک افرادی که به فرمایش قرآن در دل بیماری دارند مصون نیست و متضمن اختلاط زن و مرد و مفاسد بسیار است، مجاز نیست و گرایش به تشکیل این مجالس از وسوسه های شیطانی و تسویلات نفس اماره است.

ص: 169

1- . احزاب، 32. «پس به گونه ای هوس انگیز سخن نگویند که بیمار دلان در شما طمع کنند».

گریه کردن بانوان با صدای بلند در عزاداری

س 294. آیا گریه کردن زن ها با صدای بلند در مجالس عزای ائمه اطهار (علیهم السلام) به خصوص حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) با توجه به حضور مردان نامحرم در مجلس مذکور جایز است؟

ج. اشکال ندارد.

نوارهای آموزشی زبان با صدای بانوان

س 295. نوارهای انگلیسی که صدای زنان و دختران و شاید گاهی بین درس آهنگ (موسیقی) گذاشته شود، چه حکمی دارد؟

ج. استماع موسیقی حرام است و شنیدن صدای زن اگر همراه با قصد التذاذ نباشد، اشکال ندارد.

شرکت کردن در مجالس عروسی خویشاوندان بدون رعایت موازین شرعی

س 296. شرکت در جلسات عروسی و غیره که در آن از نوارهای غیر مذهبی و بعضاً با صدای زن خوانده می شود و این جلسات هم گاهی مربوط به خانواده های نزدیک می باشد که ترک آن باعث شکاف خانوادگی می گردد، چه صورتی دارد؟

ج. شرکت در آن جلسات جایز نیست؛ هر چند صاحب جلسه از افراد فامیل شرکت کننده باشند.

ص: 170

س 297. حضور خانم های محجّبه و آقایان معتقد به واجبات شرعی در مجالس عقد و عروسی که خانم ها و آقایان با هم حضور دارند، البته به نیت حضور در مجالس شادی خویشاوندان با توجه به اینکه در این مراسم نوارهای موسیقی گذاشته می شود و آقایان و خانم ها می رقصند، از نظر جناب عالی چه حکمی دارد؟ در ضمن چندین بار در این گونه موارد مجلس را ترک کرده که با اعتراض و ناراحتی میزبان و بقیه فامیل روبه رو شده ایم. بعضی از اقوام نیز (که البته افراد آشنا به قرآن و احکام نیز هستند) می گویند چون تعداد شما کم شده است، اگر مجلس را ترک نکنید بهتر است و بمانید تا بقیه فامیل از شما الگوبرداری کنند. البته ما خیلی با فامیل نزدیک خود (خواهر و خواهرزاده و برادر و برادرزاده شوهری) صمیمی بوده و دلمان می خواهد در شادی های آنها شریک بوده، اما نه به قیمت نارضایتی خداوند و ناخشنودی آقا امام زمان.. کم کم این حرکات من و فرزندانم از دید بعضی ها توهین آمیز تلقی شده حتی قصد طرد ما را دارند حال ما در یک چندراهی گیر کرده و نمی دانیم چه کنیم که هم رفت و آمد فامیلی سر جای خود باشد و هم رضای خداوند؟

ج. در مفروض سؤال، حضور و باقی ماندن شما در این گونه مجالس تأیید منکر می باشد و حرام است. پس در این مجالس شرکت نکنید و اگر حضور دارید مجلس را ترک کنید که این

نوعی نهی از منکر است. خداوند متعال شما را به آنچه مرضی خودش و موجب رضای امام زمان. است، موفق بدارد.

شنیدن صدای بانوان از بلندگوی بیمارستان

س 298. از بلندگوهای بعضی از اماکن بیمارستانی صدای خانم ها از پشت آن به گوش می رسد وضعیت کسی که صدایش از پشت بلندگو به گوش می رسد از نظر شرعی چیست؟ و کسی که گوش می کند به چه نحو است؟

ج. شنیدن صدای بانوان در صحبت های متعارف از بلندگو و غیره اگر التذاذ و ریبه در بین نباشد، اشکال ندارد.

شنیدن صدای زن غیرمسلمان

س 299. با توجه به این امر که نگاه به بدن زن نامحرم از اهل کتاب بدون قصد لذت حرام نمی باشد، حال سؤال اینکه آیا گوش دادن به صدای این گونه زنان نیز حرام است؟ به عبارت دیگر، شنیدن صدای ترانه آنان بدون قصد لذت چه حکمی دارد؟

ج. اولاً: نظر به مواضعی از بدن زن کافر که معمولاً مستور است خلاف احتیاط است.

ثانیاً: شنیدن صوت غنایی حرام است؛ هرچند خواننده مرد باشد.

ثالثاً: در شنیدن صوت زن معرضیت فساد است و جایز نیست.

شنیدن صدای زیورآلات زنان

س 300. اینکه خداوند می فرماید: «زن ها پاهای خود را به زمین نکوبند تا زینت ها و زیورآلات مخفی ایشان آشکار شود»، مراد از آشکار شدن زیورآلات چیست؟ آیا صدای پاهای آنها مراد است یا صدای زیورآلات یا مراد خود زیورآلات است؟

ج. مراد آشکار شدن صدای زیورآلات است که با توجه به اینکه مربوط به زن است امکان دارد موجب تحریکات خاص شود.

دایره زدن در مجالس شادی

س 301. مطرب زدن و دایره زدن در مجالس شادی اشکال دارد یا خیر؟

ج. حرام است.

شرکت کردن در مجلسی که آلات لهو در آن نواخته می شود

س 302. آیا در موارد اضطرار می توان در مجلسی که فحشا و منکر رواج دارد نشست و بلند نشویم، مثلاً مجلسی که در آن آلات لهو و موسیقی استعمال می شود؟

ج. اگر منظور از موارد اضطرار این است که مثلاً بلند شدن از آن مجلس باعث فتنه و فساد است در صورتی که قبلاً نمی دانسته و بعد از ورود به مجلس فهمیده به مقدار رفع اضطرار اشکال ندارد، ولی اگر منظور این است که مثلاً اهل مجلس یا صاحب مجلس ناراحت می شود، این اضطرار نیست، باید از آن مجلس خارج شود.

ص: 173

شرکت کردن در مراسم عروسی همراه با موسیقی و آلات لهو

س 303. ما دو خواهر 19 ساله هستیم، با توجه به اینکه مجالس عقد و عروسی و از این قبیل که در آنها از نوارهای موسیقی و رقص زنان برای زنان به کار برده می شود و این مورد حرام است، از شرکت در این مجالس خودداری می کنیم. این مسأله تا اندازه ای باعث مخالفت پدر و مادر و اطرافیان شده است و حتی بسیاری از آنها با گفتن مواردی مثل کناره گیری از مردم یا دوری از اجتماع و مسخره کردن ما و اینکه به ما می گویند شما همیشه نمی توانید این طور ادامه دهید و با توجه به اینکه ما مجرد هستیم و در تمامی مجالس دعوت شده موارد فوق وجود دارد، از نظر اجتماعی با مشکلاتی روبه رو شده ایم؛ با وجود این نمی خواهیم به هیچ عنوان بر خلاف اسلام عمل کنیم و به ما پیشنهاد می شود که راه تقیه را پیش بگیریم و یا اینکه شما در این مجالس بیایید و نظری ندهید و در گوشه ای بنشینید. این نظرها برای ما قابل قبول نیست، چون دلیلی بر تأیید آنها نمی دانیم و در ضمن روبه رو با صداها و لهو و لعب های آنها هستیم و فکر می کنیم شرکت در این مجالس باعث عادی شدن این گناه شود. خواهشمندیم در این مورد ما را راهنمایی فرمایید؟

ج. شرکت در مجلس معصیت جایز نیست و مورد سؤال از موارد تقیه محسوب نمی شود. خداوند به شما توفیق بدهد. شما در این گونه مجالس شرکت نکنید تا دیگران از استقامت شما در این امر پند بگیرند.

س 304. شرکت در مجالس عروسی یا مراسمی که در آن برنامه های موسیقی اجرا می شود، چگونه است؟

ج. جایز نیست.

س 305. حضور در مجالس زنانه مانند عروسی که در آن به نوعی از آلات لهو استفاده می شود (البته بدون همکاری یا موافقت با کار آنها، صرف حضور)، چه حکمی دارد؟ آیا باید مجلس را ترک کرد؟

ج. حضور در مجالس مذکور که مستلزم شنیدن موسیقی حرام است، جایز نیست.

استفاده از آلات لهو در مجلس عقد و عروسی

س 306. بنا بر قول بعضی از فقها، غنا در مجالس عروسی استثنا شده؛ نظر مبارک حضرت عالی، چیست؟

ج. جواز غنا در عروسی ثابت نیست. بلی، در صورتی که مغنیه مملوکه باشد و آلات لهو استعمال نشود و مرد هم صدای او را نشنود و نکاح دائمی باشد، غنای آن مملوکه استثنا شده؛ اگر چه ترک آن هم احوط است.

س 307. در عقد و عروسی ها مرسوم شده است که آلات نوازندگی می آورند، آیا در صورتی که زن ها بدون اینکه مردها صدای آنها را بشنوند، ترانه خوانی کنند یا دایره بزنند، اشکال دارد؟

ج. استعمال آلات لهو و نوازندگی جایز نیست و ترانه خوانی هم

اگر غنا باشد حرام است؛ بلی، جواز آن برای زنان در مجالس عروسی اگر همراه با آلات لهو و طرب نباشد، بعید نیست؛ هر چند احتیاط در ترک است.

گوش دادن به نوار موسیقی

س308. اگر خواهر و برادر در خانه نوارهای موسیقی و ترانه های مبتذل روشن کرده و من مجبور به گوش کردن آنها باشم، وظیفه چیست و گناه گوش کردن این نوارها بالاخص در ماه محرم و صفر بر عهده کیست؟ و خواهش مندم راهنمایی فرمایید که این جانب باید چگونه عکس العملی را نشان بدهم، با توجه به اینکه آنها با نهی از منکر، خود ما را مسخره می کنند؟

ج. گوش دادن به نوارهای موسیقی حرام است و شما باید آنها را تا می توانید نهی از منکر نمایید؛ بلکه ان شاء الله مؤثر شود و به هر حال چنانچه مجبور بشوید به زندگی در چنین خانه ای، اگر خودتان مخصوصاً گوش ندهید و قهراً به گوش شما بخورد، برای شما اشکال ندارد.

س309. آیا گوش کردن به موسیقی مطرب، اگر خود گوش دهنده آن حالت به او دست ندهد، حرام است یا نه؟

ج. حرام است.

س310. در مورد استماع نوارهای ترانه خواننده زن و مرد و بلند نمودن

ص: 176

صدای آن، طوری که عابرین کوچه و همسایگان بشنوند و موجب اذیت همسایه ها باشد، چه می فرماید؟

ج. استماع ترانه و بلند نمودن صدای آن، اگر موجب آزار کسی هم نشود، حرام است.

ساخت، آموزش و فروش ابزار آلات موسیقی

س311. استماع موسیقی های صدا و سیما، ساخت و تعلیم و فروش ابزار آلات موسیقی چه حکمی دارد؟

ج. آنچه را عرف مردم موسیقی می دانند، استماع آن و ساخت و تعلیم و تعلّم و فروش آلات آن حرام است.

رقص

س312. آیا رقص کردن را جایز می دانید؟

ج. رقص حرام است، مگر رقص زن برای شوهر خود تنها.

حکم انواع رقص

س313. رقص یعنی کارها و حرکات موزون و مطرب و مهیج که در نفس همان تأثیر را دارد که الحان غنا و آواز خوانی های مطرب دارد؛

خواه همراه با آهنگ موسیقی باشد یا نباشد و انواع آن به صورت های گوناگون انجام می شود، به خصوص مثل رقص شکم که رقص ها به

پیچ و تاب در آوردن و لرزاندن منظم قسمت کمر و شکم، آن را انجام می دهند یا به

ص: 177

وسیله ناف و عضلات و جنبانیدن سرین عمل رقص را انجام می دهند. غرض بیان حکم الله شرعی این موضوع است؟

ج. اعمال مذکور - خواه همراه با آهنگ موسیقی باشد یا نباشد - حرام است و حضور در مجالس آن جایز نیست و ترک آن واجب است و از خیلی از گناهان تأثیرات فاسد آن بیشتر است. بلی، در مورد رقص زن برای شوهر بدون آهنگ موسیقی حکم به جوازش هست؛ همچنین بعضی حرکات که جنبه الهاء و به لهو انداختن ندارد، مثل پایکوبی ها و حرکات تنظیمی نظامی یا حرکت دادن کودکان و به وجد و نشاط انداختن آنها یا بالا و پایین انداختن آنها، حرام نیست.

س 314. ما جمعی از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی طی بحث های خوابگاهی پیرامون بسیاری از مسائل، سعی داریم که دلایل عقلانی بسیاری از احکام الهی را دریابیم. عقیده بیشتر این جمع بر این است که باید به مسائل از این دید نگاه کرد که اگر تأویل آن بر ما واضح نشود، آن را نمی پذیریم. از این لحاظ خواهشمندیم ما را در مورد یکی دو سؤال راهنمایی فرمایید (لازم به ذکر است در این جمع هم افراد مذهبی و هم غیر مذهبی وجود دارند). دلیل حرام بودن رقص زن برای زن چیست؟ (اگر هیچ حالتی بین طرفین به وجود نیاید).

ج. رقص، چنان که در تعریف آن گفته شده است، حرکات موزون و لرزش های محرک و مهیجی است که به وسیله بعضی

بخش های مورد توجه اندام انجام می شود و مانند غنا، غرایز حیوانی و شهوانی را تحریک می کند و عفت و پارسایی شخص را خدشه دار و به فساد و انحراف و رذایلاخلاقی گرایش می دهد و به وجود نیامدن حالتی برای طرفین یک فرض بیش نیست، مگر اینکه شخص فاقد غریزه مربوطه باشد و به علاوه تحریمات شرعی و قانونی بر اساس مفاسد نوعی است و کسی نمی تواند به استناد اینکه از مفسده فلان حرام مثل رقص و قمار و شراب و غنا مصونیت دارم مرتکب حرام شود. همه باید حتی پارساترین افراد معاصی را ترک کنند؛ علاوه بر اینکه از نظر فقهی ما تابع دستور شرع هستیم و اگر حکمت و فلسفه یک حکم را هم درک نکنیم، موظف به اطاعتیم و اسلام و تسلیم معنایش قبول احکام خدا است.

آموزش رقص

س315. آیا جایز است مرد به مرد دیگر رقص یاد بدهد یا زن به شوهر خود رقص یاد بدهد؟ اگر زن در میان زنان بر قصد و پول بگیرد، این پول حلال است یا نه؟ و با آنکه قرارداد پول نکرده، ولی خود زنان به او پول بدهند؟

ج. در هیچ یک از موارد مذکوره رقص و تعلیم رقص جایز نیست و پول گرفتن در مقابل آن جایز نیست و اکل مال به باطل است.

ص: 179

رقص در مجالس عقد و عروسی

س316. در مجالس عقد و عروسی کف زدن و رقصیدن مردان برای مردان و زنان برای زنان جایز است یا حرام؟

ج. فقط رقص زن برای شوهرش تنها جایز است و بقیه اقسام حرام است و کف زدن اگر مجرد دست به هم زدن باشد، اشکال ندارد، ولی اگر کیفیت خاص که مناسب مجالس لهو است باشد، جایز نیست؛ هرچند در مجلس عقد و عروسی.

س317. دست زدن، بازی های محلی، نواهای لری، کردی، بندری، فارسی و رقص زن در مقابل زن در موقع عروسی و غیرعروسی باید تا چه حدود باشد؟

ج. رقص حرام است، مگر رقص زن برای شوهرش تنها، غنا و موسیقی مطلقاً حرام است به هر زبان که باشد؛ و دست زدن اگر با وزن مخصوص و مناسب با مجلس لهو باشد، محل اشکال است و بقیه امور مذکوره، چنانچه مشتمل بر فعل حرام نباشد، میزان معینی ندارد و موکول به نظر عرف است.

موسیقی سنتی در مجالس عروسی

س318. به استحضار می رساند که در عروسی های بعضی از طوایف معمولاً گروهی نوازنده سنتی حضور پیدا نموده و اقدام به نوازندگی و خوانندگی سنتی می نمایند که معمولاً میهمانان به دو گروه موافق و

مخالف درآمده و مشاجراتی صورت می گیرد. حال از محضر آن مقام عظمی استدعا دارد که حکم شرعی و نظر شریف را در خصوص سؤالات مطرح شده به صورت بندبند مرقوم فرمایید.

1. آوردن ساز و دهل یا چگور (عاشق) در مجالس عروسی توسط صاحب مجلس چه حکمی دارد؟

ج 1 . جایز نیست.

2. در صورتی که صاحب مجلس راضی به آوردن این آلات نباشد و اینها توسط عده ای میهمان یا فامیل ها یا غیره آورده شده، چه حکمی برای صاحب مجلس دارد؟ در صورتی که با تأکید و جبر بر نواختن، مجلس به هم خورده و پولی را که آخر مجلس جمع آوری می شود، بسیار کم خواهد بود که از آن باب زیانی متوجه صاحب مجلس خواهد شد؟

ج 2. در مورد سؤال رضایت و عدم رضایت صاحبمجلس و کم یا زیاد شدن پول عروسی اثری در حرمت و عدم حرمت ندارد.

3. رقصیدن سنتی به صورت گروهی توسط مردان در حین نواختن ساز و دهل چه حکمی دارد؟

ج 3 . این گونه امور که شرعاً حرام است، فرقی بین سنتی و غیرسنتی آن نیست.

ص: 181

س319. با توجه به اینکه نوازندگان و خوانندگان سنتی معمولاً نوارهای کاست به صورت رسمی یا با مجوز اداره فرهنگ پر می نمایند و باعث ترویج این گونه افکار در بین عموم افراد جامعه می باشد، استفاده از این نوارها چه حکمی دارد؟

ج. اگر در نوارها موسیقی و غنا ضبط شده، استفاده از آنها حرام است و خرید و فروش آن نیز حرام است و داشتن مجوز در این امر اثری ندارد.

رقص مادر برای فرزند

س320. آیا مادر می تواند برای فرزند خود برقصد (در صورتی که فرزند خوانده داشته باشد چطور)؟

ج. رقص او برای فرزندان خودش هم جایز نیست، چه جای اینک برای فرزند خوانده باشد.

نگاه کردن به رقص

س321. نگاه کردن به رقص اشکال دارد یا خیر؟

ج. اگر حاضر در مجلس رقص باشد و نگاه کند، چون مجلس معصیت است، جایز نیست.

کف زدن در مجالس یا برای تشویق

س322. حکم کف زدن (در مجالس عروسی، یا برای تشویق) چیست؟

ج. اگر با وزن مناسب با مجالس لهُو باشد، حرام است و اگر مجرد دست به هم زدن باشد، اشکال ندارد؛ لکن چون ریشه اسلامی و مذهبی ندارد، اگر در این گونه مجالس از مدایح ائمه (علیهم السلام) و صلوات بر آن بزرگواران استفاده شود، بهتر و اوفق به احتیاط است.

س323. دست زدن و کف زدن در مجالس جهت تشویق چه حکمی دارد؟

ج. بهترین تشویق فرستادن صلوات یا تکبیر یا احسنت است. هرچه در این برنامه ها از روش بیگانگان و سنت های آنها دورتر باشیم، با استقلال اسلامی و قوت شخصیت موافق تر است.

ص: 183

حد و مرز صحبت کردن محرم با نامحرم

س324. مرز سخن گفتن محرم با نامحرم چیست؟ مقصود آن است که آیا هرگونه صحبتی به هر شکلی جایز است یا سخن گفتن محرم و نامحرم نیز موازین مخصوص به خود را دارد؟ در این صورت موازین آن را بیان فرمایید.

ج. اگر سخن گفتن زن و مرد نامحرم بر یکدیگر مشتمل بر التذاذ و یا حرام های دیگر نباشد اشکال ندارد، لکن غالباً منفک از حرام نیست.

س325. نگاه کردن و صحبت کردن زن با مرد نامحرم یا بالعکس چه حکمی دارد؟

ج. نگاه مرد به زن نامحرم حرام است و صحبت کردن اگر ضروری و خالی از التذاذ باشد، اشکال ندارد.

تماس تلفنی مرد با زن نامحرم

326 چنانچه مردی با زنی نامحرم تماس تلفنی داشته، ولی تماس های تلفنی در رابطه با موضوعی طبیعی بوده است، مثل اینکه مرد فوق الذکر ضمانت آن زن را در بانک نموده باشد و برای دریافت اقساط معوق وام

ص: 187

با وی تماس گرفته و یا حتی درب منزل وی مراجعه نموده است، آیا تماس فوق الذکر مصداق رابطه نامشروع است و اگر آری، عنوان این حد از رابطه نامشروع چیست؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه رابطه فقط به منظور مذکور در سؤال بوده و هیچ گونه امر دیگری در بین نبوده، اشکال ندارد و مصداق رابطه نامشروع نیست.

صحبت کردن دختر و پسر نامحرم

س 327. صحبت کردن دختر و پسر نامحرم در این دوره و وضعیت جامعه چه حکمی دارد؟

ج. مجرد صحبت عادی در صورتی که معرضیت برای فساد نداشته باشد، اشکال ندارد؛ و الا اشکال دارد.

س 328. من مجبورم هر روز دخترهایی با لباس نامناسب ببینم. آیا گناه دارد من با آنها صحبت بکنم؟ چون بعضی از آنها همکلاسی من هستند.

ج. نگاه به نامحرم اگر با لذت و ریبه باشد، حرام است و بدون لذت و ریبه، بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست و هرگونه رابطه ای از صحبت و غیر آن که انسان را در معرض گناه قرار دهد، حرام است.

س 329. اگر دو نفر دانشجو پسر و دختر جهت ازدواج برای آشنایی و رسیدن به تفاهم در محیطی مثل پارک با هم صحبت کنند، آیا اشکال

دارد و کسی می تواند آنها را متهم نموده و مؤاخذه نماید؟

ج. در مقام ازدواج جایز است پسر به دختر نگاه کند و با او صحبت کند، ولی به شرط اینکه هدفش از نظر لذت بردن نباشد و قصد ازدواج با او را داشته باشد؛ لکن انجام این امور در پارک ها که محل رفت و آمد اشخاص مختلف و معرضیت برای اتهام دارد، صلاح نیست و تکرار این نظر و نگاه نیز جایز نیست.

صحبت کردن از طریق تلفن

س330. اگر کسی از راه تلفن مزاحم شود و با کسی دوست شود و با او حرف بزند، از نظر اسلام اشکال دارد؟

ج. صحبت زن با اجنبی اگر باریبه و لذت باشد، حرام است.

س331. صحبت کردن با نامحرم چه حکمی دارد؟ تماس تلفنی چه حکمی دارد؟

ج. معرضیت فساد و ارتکاب حرام دارد و جایز نیست مگر در موقع ضرورت.

صحبت کردن با مشتری زن

س332. به علت کار در مغازه، مجبور به صحبت کردن و نگاه کردن به افراد نامحرم (خانم ها) هستم. حکم نگاه کردن و صحبت کردن با آنها را بیان فرمایید.

ص: 189

ج. نگاه کردن به اجنبیه حرام است، مگر اینکه اتفاقاً نظر شخص به او بیفتد و نگاه را ادامه ندهد، ولی صحبت کردن اگر با تلذذ و یا خوف وقوع در فساد نباشد، اشکال ندارد.

صحبت کردن با زن همکار در محل کار

س333. صحبت کردن و معاشرت با زنان نامحرم که جزو اقوام و دوستان و آشنایان و یا همکاران اداری است، چه حکمی دارد؟

ج. اگر تلذذ و خوف فتنه نباشد، اشکال ندارد.

گفت و گو با زنان فامیل

س334. در مورد گفت و گو و نگاه کردن به دخترعمه، دخترخاله و زن برادر تا چه حد باشد و تا چه اندازه باید حجاب رعایت شود؟

ج. دخترعمه و دخترخاله و زن برادر نامحرم است و فرقی با نامحرمان دیگر ندارند.

س335. سلام و صحبت کردن با زن نامحرم اگرچه فامیل خود انسان باشد یا نباشد، حکمش از نظر شما و اسلام چگونه است؟

ج. اگر قصد تلذذ و معرض ربه نباشد، اشکال ندارد.

شوخی کردن با زنان فامیل

س336. اگر خانمی با خانواده خواهرش به مسافرت برود و همسر آن خانم با آنها باشد و در حضور همسرش با نامزد خواهر خود شوخی

و خنده

ص: 190

کند و یک کلام با همسر خود صحبت نکند، حکمش چیست؟

ج. شوخی با مرد نامحرم معرض فساد است و جایز نیست.

س 337. صحبت کردن خانم‌ها و احیاناً بعضی اوقات شوخی‌های معمولی با آقایان نامحرم فامیل مانند پسرعمه و پسرخاله و شوهرعمه و غیره چه حکمی دارد؟ ج. در مورد سؤال، مجرد صحبت و مزاح‌های غیررکیک در صورتی که موجب تلذذ و فتنه و معرض فساد باشد اشکال دارد.

شوخی کردن با زن نامحرم

س 338. مزاح با نامحرم چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

س 339. حکم شوخی کردن مردان اعم از فروشنده، استاد و معلم و غیره با زنان و دختران و یا بالعکس چیست؟

ج. خارج از حد متعارف که موجب هتک و اذیت و معرض فساد است، حرام است و بدون آن هم خالی از خطر نیست و احوط ترک است و در بعضی روایات عقاب یک کلمه شوخی با زن نامحرم هزار سال معین شده است.

صحبت کردن زن با تلفن همراه

س 340. صحبت با تلفن همراه در معابر (مسیرهای رفت و آمد مثلاً خانه تا

ص: 191

مدرسه) در صورتی که نامحرم صدای ما را بشنود، آیا از لحاظ شرعی اشکال دارد؟

ج. صحبت به نحو متعارف اشکال ندارد، ولی اگر طوری صحبت کنید که نحوه صحبت نظر شنونده نامحرم را جلب می کند، جایز نیست.

صحبت کردن و خندیدن زن با زن دیگر در مجامع عمومی

س341. بعضی از زنان در وقت رفتن در خیابان و یا برخی از دختران در هنگام رفتن به مدرسه و یا برگشتن، مسیر خیابان را با دوستان خود اختلاط می کنند؛ به گونه ای که گاهی با صدای بلند و خنده همراه است که این کار سبب نگاه کردن جوانان نامحرم به آنان می شود، آیا این رفتارها جایز است یا نه؟

ج. جایز نیست.

س342. نگاه بی اختیار مرد به زن بی روسری چه حکمی دارد؟ و آیا صحبت زن با مرد خویشاوند و غیرخویشاوند جایز است؟

ج. در صورتی که بدون قصد و برحسب اتفاق چشم انسان به زن نامحرم بیفتد و زود نظر خود را برگرداند و نگاه را ادامه ندهد، اشکال ندارد و صحبت کردن با نامحرم خویشاوند باشد یا غیرخویشاوند، اگر به صورت و موی آنها نگاه نکند و در صحبت کردن قصد لذت نکند، اشکال ندارد.

ص: 192

خرید بانوان از فروشنده مرد

س 343. برخی از زنان در وقت خرید روزانه و یا غیر آن مانند خرید پوشاک و طلا با مغازه دار در حالی که مرد نامحرم است، با چهره متبسم و خندان سلام و علیک و برخورد دارند، آیا این گونه رفتارها جایز است یا نه؟

ج. مخالف نصّ قرآن است: (فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ) (1).

س 344. چانه زنی خانم ها در مغازه ها و گفت وگوهای غیرضروری در هنگام خرید اجناس با فروشندگان مرد از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج. صحبت به نحو متعارف اشکال ندارد، ولی به نحو جالب نظر نامحرم جایز نیست.

فروش لوازم آرایش و لباس زیر زنانه توسط فروشنده مرد

س 345. فروش لباس زیر زنانه توسط فروشنده مرد چگونه است؟ آیا زنان و دختران می توانند برای خرید به این گونه مغازه ها بروند، با توجه به اینکه در برخی اوقات مستلزم گناه و مفاسد اجتماعی و اخلاقی است؟

ج. اصل فروش فی حد نفسه اشکال ندارد، ولی به طور طبیعی ارائه این گونه لباس ها توسط مرد اجنبی به زن اجنبیه بر خلاف اخلاق و عفت اسلامی است و از این نظر بهتر است مردان از

ص: 193

1- . احزاب، 32. «پس به گونه ای هوس انگیز سخن نگوئید که بیمار دلان در شما طمع کنند».

فروش این گونه لباس ها به زنان خودداری نمایند و مراجعه دختران و زنان به این گونه مغازه ها همین حکم را دارد.

س346. در برخی مغازه ها دیده می شود که آقایان وسایل آرایشی و لباس های زیر زنانه به فروش می رسانند، آیا زنان می توانند از این گونه مغازه ها خرید کنند؟

ج. شغل مذکور در سؤال برای مردان مذموم و مراجعه زن ها خالی از تبعات سوء مخصوصاً در این زمان نیست.

لطافت بخشیدن زن به صدایش

س347. اگر زنی صدای نرم و لطیفی داشته باشد و از پشت پرده و یا از رادیو مطلبی بخواند و یا اینکه صدایش را از قصد لطیف کند، در صورت شنیدن مرد نامحرم چه حکمی دارد؟

ج. عمل خود آن زن و گوش دادن مرد به صدای او جایز نیست.

س348. بعضی از خانم ها که صدای بچه گانه در می آورند، اگر با آن صدا خوانندگی کنند و شعری را با موسیقی بخوانند، مثلاً چند موردی در صدا و سیما دیده می شود، چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

ص: 194

مجری گری زن برای زنان

س 349. ظاهر شدن مجریان و دست اندرکاران جشن نیمه شعبان (مسئول جشن، قاری قرآن، مجری و...) که برای بانوان و به دور از دید نامحرم و با هدف فرهنگ مهدویت برگزار می شود با سر برهنه و سر و صورت آرایش کرده چه حکمی دارد؟ آیا دور از شأن مجلس امام عصر. نمی باشد؟ توضیح اینکه اکثر مدعوین به اختیار با حجاب متعارف و تعداد اندکی با سر و صورت برهنه و آرایش کرده شرکت می کنند.

ج. در فرض سؤال، اگر کاملاً از دید نامحرم محفوظ باشد، مانع ندارد؛ ولی این گونه افعال مناسب مجلسی که به نام حضرت ولی عصر - ارواحناه فداه - منعقد گردیده نیست؛ به خصوص اگر عملاً ترویج فساد باشد و آثار سوء - و لو در خارج از مجلس - بر آن ترتب یابد و دختران و زنان را به سوی بی حجابی و بی بندوباری سوق دهد که آن هم جایز نیست.

روضه خوانی و مداحی زنان برای زنان

س 350. روضه خوانی زنان در مجالس زنانه چگونه است؟

ج. روضه خوانی زنان در مجالس زنانه در صورتی که نامحرم صدای آنها را نشنود، مانعی ندارد.

س 351. روضه خواندن زنان در مابین زنان جایز است یا نه؟ روضه خواندن مردان در مابین زنان جایز است یا نه؟

ج. با رعایت موازین شرعیه اشکال ندارد.

س 352. از لحاظ شرعی کسانی که دارای صدای خوبی هستند، آیا نحوه خوانی در مجالس مذهبی اشکالی دارد؟ (در ارتباط با زنان).

ج. اگر به طور غنا نخوانند و صدایشان را نامحرم نشنود، اشکال ندارد.

س 353. مداحی زن برای زنان فقط، چه صورت دارد؟

ج. در صورتی که در معرض استماع مردان نامحرم نباشد اشکال ندارد.

اذان گفتن زن

س 354. در نماز جماعت که امام مرد است و در منزل برگزار می شود، گفتن اذان توسط زن یا دختر چه صورتی دارد؟

ج. اگر محرم باشند اشکال ندارد.

اذان گفتن دختران در مدارس

س 355. اذان گفتن دختران در مدارس دخترانه (اذان اعلامی) جهت حضور در نماز جماعت مدرسه چه حکمی دارد؟

ج. اگر در مدرسه مرد اجنبی نباشد و صدای اذان به خارج مدرسه نرسد و نفرات فقط بانوان باشند اشکال ندارد.

ص: 196

تکبیر گفتن زن

س 356. آیا در صورتی که امام مرد و مأمومین زن باشند، وجود مکبّر زن اشکال دارد؟

ج. محل اشکال است.

چت کردن

س 357. آیا چت کردن اشکال دارد؟

ج. اگر در موضوعات شرعی و مطالب علمی و اخلاقی و مفید باشد، جایز بلکه بسیار خوب است؛ ولی در موارد خلاف شرع و اخلاق جایز نیست.

س 358. سایت هایی که امکان چت را فراهم می آورند، چه حکمی دارند؟

ج. اگر موجب روابط غیر مشروع مانند نظر و مکالمه به قصد تلذذ و رواج بی عفتی باشد، باید از فراهم نمودن آن اجتناب کنند.

عقد کردن از طریق چت

س 359. امکان جاری نمودن عقد از طریق محیط چت وجود دارد یا نه؟

ج. محلّ شبهه و اشکال است.

س 360. در فضای چت، افراد مشخصات دروغین به هم می دهند، آیا این نوع هم گناه کرده است؟

ص: 197

ج. بلی، گناه کبیره است.

گفت و گو و چت کردن با زنان غیرمسلمان

س 361. چت کردن با زنان غیرمسلمان و انجام صحبت های تحریک آمیز با ایشان چه حکمی دارد؟ آیا به صرف اینکه ایشان غیرمسلمان هستند، می شود ایشان را از طریق اینترنت مورد سوء استفاده قرار داد.

ج. صحبت های تحریک آمیز و مورد استفاده قرار دادن آنان حرام است و حتی نگاه کردن به عکس های برهنه آنها چون معرضیت برای فساد دارد، حرام است و جایز نیست.

ص: 198

سن پوشش دختر و پسر از یکدیگر

س 362. در چه سنی باید دختر بچه ها و پسرها از همدیگر حجاب را رعایت کنند؟

ج. نسبت به پوشش دختر موقعی که نه سال قمری را تمام کرد، بالغه است و باید خود را از نامحرم حفظ کند و نسبت به نگاه به مسأله 2442 توضیح المسائل مراجعه نمایید.

ارتباط دختر و پسر نامحرم با یکدیگر

س 363. آیا داشتن دوست از جنس مخالف برای پسر یا دختر جایز است یا خیر؟

ج. غالباً معرضیت برای نظر حرام و مفسد دیگری دارد و جایز نیست.

س 364. آیا ارتباط دختر و پسر نامحرم با یکدیگر (گردش، تفریح، صحبت کردن، درس خواندن و...) جایز است؟

ج. جایز نیست و غالباً معرض ربه و فساد است.

ص: 201

ارتباط پسر و دختر بدون اطلاع والدین

س 365. آیا دختر و پسری که همدیگر را دوست دارند و قصد ازدواج با یکدیگر را دارند، می توانند با هم صحبت کنند یا برای هم هدیه بخرند؟ اگر والدین آنها بی اطلاع باشند چطور؟

ج. در فرض سؤال جایز نیست.

صحبت کردن با دختر نامحرم از طریق تلفن

س 367. صحبت با دختر نامحرم از طریق تلفن (یا رودررو) در صورتی که خوف افتادن حرام یا ریبه ای در کار نباشد، چه حکمی دارد؟

ج. اگر همراه با تلذذ و ریبه و نگاه نباشد و مفسده ای بر آن مترتب نشود و خلوت با اجنبیه محسوب نگردد، فی نفسه اشکال ندارد.

مکالمه دختر و پسر از طریق voice

س 367. مکالمه دختر و پسر از طریق voice (گوشی های کامپیوتری) چه حکمی دارد؟

ج. این گونه مکالمه ها غالباً موجب فساد اخلاق و برخلاف عفت است و جایز نیست.

ارتباط دختر و پسر در محیط دانشگاه

س 368. در محیط دانشگاه ها در برخی موارد بین دانشجویان اعم از پسران چادر

و دختران ارتباطاتی از قبیل اجتماعی - فرهنگی، و یا حتی عاطفی در قالب رفاقت ایجاد گردیده، البته منظور از رفاقت، رفاقت سالم می باشد. لذا خواهشمند است نظر مبارک را در این خصوص مرقوم فرمایید.

ج. ارتباط پسر و دختر، ولو به صورت مذکور، در سؤال تبعات سوء اخلاقی دارد و دستور دین مبین اسلام و روش عملی پیشوایان دین این بوده و هست که بین زن و مرد یا دختر و پسری که با هم محرم نیستند، حریم وجود داشته باشد و اختلاط و ارتباط نباشد و این گونه روابط شکستن حریم است و جایز نیست.

هدیه دادن دختر و پسر نامحرم

س 369. نماز خواندن یا رفتن به امامزاده ها و دیگر اماکن مقدس به قصد زیارت با لباس و عطری که از طرف دوست دختر به پسر هدیه شده است، چه حکمی دارد؟

ج. رفتن به حرم امامزاده اشکال ندارد، ولی این گونه اعمال که دوست دختر نامحرم به پسر هدیه بدهد، حرام است.

حد شرعی و مجاز رابطه با نامحرم

س 370. رابطه با نامحرم را تا چه حد مجاز می دانید؟ راهکاری بفرمایید تا در مواردی که رابطه و برخورد با نامحرم اجتناب ناپذیر است، از یاد خدا

ص: 203

غافل نشده و از او فاصله نگیرم و خود را در برابر شیطان بیمه کنم؟

ج. هرگونه رابطه با نامحرم انسان را در معرض ارتکاب گناه قرار می دهد و باید از آن اجتناب کرد، مگر هنگام ضرورت به قدر ضرورت.

س371. ارتباط و دوستی بین دختر و پسر تا چه حد از نظر شرعی صحیح است؟ آیا ارتباط تلفنی جایز است؟

ج. ارتباط برقرار کردن بین دو نامحرم با تلفن و غیره به هیچ نحو صحیح نیست و معرض فتنه و فساد است.

س372. حدود شرعی ارتباط دختر و پسر که حقیقتاً قصد ازدواج دارند تا چه میزانی می باشد و چه مقدار برای آنان جایز می باشد؟

ج. در فرض سؤال اگر قصد ازدواج با او داشته باشد، جایز است به او نگاه کند و با او صحبت نماید به شرط آنکه قصد التذاذ نکند.

س373. آیا رابطه دوستی داشتن یک پسر با یک دختر در صورتی که جنبه شهوانی نداشته باشد، اشکال دارد، چون در محیط دانشگاه انسان

گاهاً دختری را می بیند که خیلی با روحیات او سازگار است و طبعاً متمایل است که با او در ارتباط باشد، نظر شما در این مورد چیست؟

ج. راه ارتباط مشروع با دختر اجنبیه این است که به اذن پدرش با او ازدواج نمایید.

صحبت با دختر جهت شناخت بیشتر برای ازدواج

س374. آیا صحبت من با دختری که برای ازدواج انتخاب کرده ام جهت شناخت بیشتر (بدون اطلاع پدر وی) ایرادی دارد؟

ج. سخن گفتن معمولی فی نفسه اشکال ندارد، ولی در جای خلوت یا با تلذذ و ریبه یا در صورت ترتب هرگونه مفسده حرام است.

س375. اگر دختری که مجرد است و یک پسر او را دوست دارد و می خواهد با او ازدواج کند، ولی خانواده اش و دیگر اقوام با او

مخالفند؛ ولی این دختر می گوید یا این پسر در غیر این صورت خودکشی می کند، تکلیف این دختر چیست؟

ج. تکلیف دختر این است که به هر طریق است اگر پدر یا جدّ پدری دارد، احتیاطاً از او اذن ازدواج با جوان مورد نظر را بگیرد و موافقت

سایر ارحام لازم نیست.

رابطه نامشروع مرد مجرد با زن مجرد یا شوهردار

س376. آیا حکم روابط نامشروع جنسی یک مرد مجرد با زن مجرد و زن شوهردار یکسان است؟

ج. به هر صورت رابطه نامشروع حرام است.

ص: 205

میزان آزادی دختر در جامعه (تا چه وقت روز - تا چه وقت شب)

س 377. میزان آزادی دخترخانم ها در جامعه از لحاظ اینکه تا چه وقت روز و شب می توانند در جامعه حضور داشته باشند، به چه نحو است؟

ج. موارد مختلف است، ولی به طور کلی دخترها هرچه کمتر از منزل بیرون بیایند، بهتر و با احتیاط موافق تر است.

حضور زنان در کوچه و بازار

س 378. حضور زنان در کوچه و بازار بدون وجود ضرورت و سروکار داشتن بیش از حد با نامحرمان چگونه است؟

ج. خلاف سنن اسلامی و التزام به عفت و پرهیز از اختلاط با بیگانه است.

سلام کردن به زنان نامحرم

س 379. سلام کردن به نامحرم چه صورتی دارد؟ صحبت کردن با نامحرم چگونه است؟

ج. سلام کردن به نامحرم و صحبت کردن با او، اگر التذاذ و ریبه در بین نباشد، اشکال ندارد.

س 380. جواب سلام دادن دو جوان نامحرم به یکدیگر چه حکمی دارد و با چه عبارتی باید باشد؟

ج. اگر به قصد تحیت باشد، با عدم ترتب مفسده مانع ندارد؛ ولی ابتداءً سلام بر زن نامحرم جوان مکروه است و کراهت

سلام زن جوان به مرد جوان نامحرم بعید نیست.

صحبت کردن دختر و پسر

س 381. صحبت کردن با نامحرم چه حکمی دارد؟ منظور از قصد تلذذ در این مورد چیست؟ و اگر دختری چادری بوده و پسر هم تیپ ساده زده باشند و قصدشان این باشد که با هم باشند و حرف بزنند، چگونه است؟

ج. این گونه روابط انسان را در معرض ارتکاب گناه قرار می دهد و جایز نیست و مقصود از قصد تلذذ روشن است.

س 382. من خود یک دختر هستم و اکثراً در مقابل پسرهای مجرد فامیل نمی آیم و فقط با آنها سلام و علیکی کرده و همین. اما عده ای از اطرافیان می گویند که کار خوبی نمی کنم (در ضمن چادر هم سر می کنم)، آیا حرف آنها صحیح است؟

ج. حرف آنها صحیح نیست و این گونه گفته ها شما را از طریقه صحیح که حفظ حجاب و عفت است منصرف نکند، ان شاءالله موفق باشید. ضمناً تعهد شما به داشتن چادر تعهدی اسلامی است.

صحبت زنی که در عده وفات است

س 383. صحبت خانمی که در عده وفات است، برای آشنایی بیشتر از راه تلفن و ملاقات - البته در حضور فرد یا افراد دیگر - چه صورتی دارد؟

ص: 207

البته چون بحث از ازدواج دائم مطرح است، برای آشنایی کامل گاهی این خانم موهای جلوی سر خود را نمی پوشاند و گاهی با آستین کوتاه نمایان می شود، حکم معصیت دارد یا خیر؟ اگر دارد راه آشنایی حلال چگونه است، چون او در حال عدّه است و راه مبرّا شدن از این معصیت چیست؟

ج. ظاهر کردن موی سر و همچنین بازو برای زن حرام و نظر بر آنها هم بر مرد اجنبی حرام است و صحبت تلفنی و یا حضوری هم اگر با التذاذ باشد، حرام می باشد.

صحبت کردن تلفنی دختر و پسر درباره ازدواج

س 384. آیا دختر و پسر می توانند برای بیان ملاک های ازدواجشان به صورت تلفنی با هم صحبت کنند؟

ج. اگر در حدّ بیان شرایط ازدواج باشد، مانعی ندارد.

دوست یابی از طریق نامه نگاری و تماس تلفنی

س 385. دوست یابی زن و مرد نامحرم و نامه نگاری و تماس تلفنی با یکدیگر چه صورتی دارد؟

ج. حرام است.

نشستن دختر و پسر در یک خودرو

س 386. آیا چنانچه دختر و پسر جوانی که با هم هیچ نسبتی ندارند، در یک خودرو سواری بنشینند و در مورد زندگی آینده خود گفت و گو کنند،

ص: 208

در حالی که خانواده هایشان نیز از آشنایی شان مطلع هستند، آیا این عمل از لحاظ شرعی مانع دارد؟

ج. جایز نیست.

نشستن دختر و پسر در کنار یا روبه روی هم

س 387. آیا نشستن دختر و پسر در کنار هم و یا روبه روی یکدیگر اشکال دارد؟

ج. اگر معرض فساد یا مستلزم نگاه حرام باشد، جایز نیست.

بازی کردن دختر و پسر با یکدیگر

س 388. آیا بازی کردن دختر یا پسر در دارت، والیبال، شطرنج، بلیارد، بازی های رایانه ای و تخته نرد اشکال دارد؟

ج. این گونه امور معرض فساد است و جایز نیست؛ علاوه بر اینکه بعضی اقسام آن مفسد و حرام است.

غذا خوردن دختر و پسر نامحرم سر یک سفره

س 389. آیا غذا خوردن و آشامیدن دختر با پسر با رعایت حدود شرعی اشکال دارد؟ ج. با فرض مراعات حدود شرعی مانعی ندارد، ولی

نباید موضوع حجاب و دوری از بیگانه که یکی از مشخصات جامعه اسلامی است نسخ شود. زن و مرد چنان که اکنون در بعضی

ص: 209

مجامع و برنامه ها دیده می شود، به طور مختلط نباشند و باید هدایت این آیه کریمه را در تمام ارتباطات دختر و پسر و زن و مرد بیگانه در نظر بگیرید (ذَلِكُمْ أَظْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ)؛ (1). و به هر شکل که دل مرد و زن از وساوس و فکر گناه پاک تر می ماند، آن شکل مطلوب شارع و مصون از گناه است.

سوگند یا صیغه خواهر و برادری

س 390. آیا سوگند یا صیغه ای وجود دارد که دو شخص (مثلاً دختر و پسری) را خواهر و برادر یکدیگر اعلام کند، مانند صیغه برادری؟
ج. چنین چیزی در شرع مقدس وجود ندارد.

امر به معروف و نهی از منکر در مورد ارتباط پسر و دختر

س 391. آیا اگر دو نفر زن و مرد را در جامعه دیدیم و احتمال قوی دادیم نامحرمند و یا می دانیم نامحرمند، اما احتمال قوی می دهیم قصدشان از این با هم بودن برقراری روابط نامشروع است، مثلاً هر دو جوان هستند و در سن ازدواج، آیا جایز است از باب امر به معروف و نهی از منکر یا اصلاح جامعه و عناوینی از این قبیل متعرض آنها شویم یا اصل را بر صحت فعل آنها بگذاریم؟

ج. اگر احراز شود که قصد آنها برقرار کردن روابط نامشروع

ص: 210

است با مراعات شرایط امر به معروف و نهی از منکر باید به وظیفه امر به معروف و نهی از منکر عمل شود و در صورتی که غیر مشروع بودن رابطه احراز نشود عمل آنها محمول بر صحت است.

س392. آیا می توان با دیدن گفت وگویی یک پسر با یک دختر یقین حاصل کرد که امکان فساد می باشد؟

ج. مجرد گفت وگویی آنها را نمی شود حمل بر فساد کرد.

علاقه شدید به فرد بدون لذت

س393. اگر انسان به کسی - چه مذکر و چه مؤنث - علاقه شدید داشته، ولی از روی لذت نباشد، چه حکمی دارد؟

ج. اگر منشأ علاقه، دیانت آنها باشد و معرض هیچ گونه فساد و ریبه ای نشود، مانعی ندارد

ص: 211

خروج زن از خانه

س 394. اینکه برخی آقایان می فرمایند زن نباید از خانه خارج شود، مگر در صورت ضرورت و نیاز مبرم، آیا صحیح است یا خیر؟

ج. البته خوب است حتی الامکان تا ضرورتی در بین نباشد خانم ها به جاهایی که نامحرم هست نروند.

رفتن زنان به مساجد و کلاس های مذهبی

س 395. آیا از نظر شرعی با حفظ حجاب و پوشش، رفتن زنان و دختران به مساجد، نماز عید، کلاس های قرآن و کلاس های اخلاق که در خارج از منزل می باشد، اشکال دارد؟

ج. اگر پوشش کامل باشد و هیچ گونه معرضیت برای فساد نباشد، اشکال ندارد.

حضور زوجه در فعالیت های اجتماعی بدون اذن زوج

س 396. با توجه به اختلاف بنده و همسر در مورد فعالیت اجتماعی زن، آیا با توجه به اینکه ایشان از اول ازدواج خانه دار بوده اند می توانند برای حضور در جامعه فعالیت هایی مثل رانندگی، کلاس های مختلف و یا

ص: 215

حتی حضور مکرر در مکان های عمومی انجام دهد؟ (با توجه به وضعیت نامناسب جامعه از نظر امنیت برای بانوان و اختلاط زن و مرد در مکان های فوق).

ج. زوجه بدون اجازه و رضایت زوج، جایز نیست برای کارهای مذکور از منزل بیرون برود.

حقوق شرعی مرد نسبت به زن

س397. حقوق واجب و شرعی مرد نسبت به زن چیست؟

ج. تمکین زن از مرد در امور زناشویی؛ زن باید با اجازه شوهرش از خانه بیرون رود (مگر در واجبات و یا ضروریات)؛ نذر زن باید با اجازه همسرش باشد.

س398. آیا اگر شوهر از زن استمتاع غیر متعارف طلب کند برای زن تمکین واجب است؟

ج. واجب نیست و استمتاع از زوجه و لزوم تمکین او منصرف به نحو متعارف است.

س399. آیا همین اندازه که زن بداند شوهرش برای بیرون رفتن از منزل راضی است، کفایت می کند؟

ج. اگر می داند شوهرش راضی است، کفایت می کند.

س400. اگر خانمی از شوهرش اجازه گرفت که به محلی برود، آیا می تواند به محل دیگری هم مانند خانه پدر و مادر برود؟

ص: 216

ج. به همان اندازه اجازه باید عمل کند و برای رفتن به محل دیگر، باید رضایت شوهر احراز گردد.

س 401. اگر شوهری همسرش را از صله رحم به ویژه دیدار والدین منع کند، تکلیف چیست؟

ج. نمی تواند بدون اجازه به دیدار آنان برود و صله رحم منحصر به رفت و آمد نیست، بلکه با احوال پرسی از طریق تلفن و غیره نیز محقق می شود.

س 402. آیا شوهر حق دارد زن را مجبور به رفتن به منزل خویشاوندان خاصی کند. آیا اطاعت زن واجب است؟

ج. خیر، اطاعت از شوهر در این گونه موارد واجب نیست، ولی بهتر است زن رضایت شوهر را به دست آورد.

س 403. آیا احکام مربوط به لازم بودن اطاعت از شوهر بر دوران نامزدی و فاصله بین عقد و عروسی که دختر در خانه پدر است، صدق می کند؟

ج. پس از اجرای عقد دائم، اطاعت زن از شوهر لازم است؛ اگرچه دختر در خانه پدرش باشد.

اختلاف زن و مرد و فعالیت زنان در خارج خانه

س 404. درباره فعالیت زنان در خارج از خانه و درباره اختلاف زن و مرد در قرآن را توضیح دهید؟

ص: 217

ج. اختلاط زن و مرد شیوه کفار است و زن و مرد اجنبی باید از یکدیگر جدا باشند و حضرت زهرا(عَلَيْهَا السَّلَامُ) خود را از مرد کور هم می پوشاند تا مردم بفهمند که باید بین زن و مرد نامحرم فاصله باشد و امروزه بسیاری از مفاسد به خاطر اختلاط زن و مرد است.

س 405. نظر حضرت عالی در مورد فعالیت های اجتماعی زنان با توجه به روایت معتبر زنی چیست؟

«عَنْ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلْمَرْأَةِ؟ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ مِنَّا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِفَاطِمَةَ (عَلَيْهَا السَّلَامُ) فَقَالَتْ: مَا مِنْ شَيْءٍ خَيْرٍ لِلْمَرْأَةِ مِنْ أَنْ لَا تَرَى رَجُلًا وَلَا يَرَاهَا، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) فَقَالَ صَدَقَتْ إِنَّهَا بَضَعَهُ مِنِّي» (1).

ج. از این حدیث شریف استفاده می شود که بهتر برای زن همین ارزش و مواظبت بر حجاب و پوشش است که در فعالیت های اجتماعی نیز این حال و افتخار او مخدوش و کم رنگ نشود.

ص: 218

1- . مغربی، دعائم الاسلام، ج 2، ص 215. امیرالمؤمنین علی (عَلَيْهِ السَّلَامُ) می فرماید: «روزی رسول خدا از ما پرسید: بهترین کار برای زنان چیست؟ هیچ کس جواب نداد. رفتم از فاطمه (عَلَيْهَا السَّلَامُ) پرسیدم. فاطمه (عَلَيْهَا السَّلَامُ) پاسخ داد: بهترین کار برای زنان این است که مردان را نبینند و مردان نیز آنها را نبینند. سخن فاطمه را به پیامبر گفتم. رسول خدا فرمود: فاطمه پاره تن من است».

س 406. حکم اشتغال زن در خارج منزل چیست؟

ج. اشتغال زن به شرط آنکه تمام جهات شرعی را رعایت کند و کارش مشروع باشد و مفسده ای نداشته باشد، مانعی ندارد، به خصوص در موارد ضرورت.

س 407. آیا زن می تواند در بیرون از خانه کار کند؛ مثلاً کارمند یا شاغل باشد برای یاد گرفتن حرفه ای برود؟

ج. اگر مستلزم ارتکاب خلاف شرع بشود، جایز نیست.

س 408. آیا جایی که کار نکردن زن در بیرون از خانه موجب حرج و تنگی برای خانواده می گردد، به صورتی که می توانند زندگی خود را طی کنند، اما با سختی و بدون کمترین رفاه، جایز است زن در بیرون از خانه کار کند؛ در حالی که در جامعه با مردان نامحرم مختلط می گردد یا اینکه ضرورتی وجود ندارد و بهتر است در خانه بماند؟ حکم مسأله در صورتی که حرج و تنگی نباشد، اما به خاطر رفاه بیشتر و تأمین آینده بهتر برای فرزندان، به همان شغل همانند سایر زنان شاغل پردازد، چگونه است؟

ج. کار کردن زن در خارج منزل همیشه مستلزم ارتکاب خلاف شرع نیست. ممکن است زن در بیرون خانه با اجازه شوهر کار کند و مرتکب خلاف شرع هم نشود و اختلاط با نامحرم هم نباشد.

س 409. آیا کاری را که مرد می تواند انجام دهد، مجازیم آن را به زن بسپاریم؟ (مثلاً متصدی یک نمایشگاه هنری که هیچ اجباری برای زن بودن آن نیست و به راحتی می توان از آقایان جهت این امر استفاده کرد).

ج. اگر معرض فساد ریبه و ارتکاب حرام باشد، جایز نیست.

کار کردن زنان روستایی بیرون از خانه

س 410. کار و تلاش زنان و دختران روستایی به همراه پدر و شوهر در بیرون از خانه برای کسب مخارج به صورتی که عادتاً به علت گرما مانع از رعایت حجاب اسلامی کامل شود، چه حکمی دارد؟ آیا یقین بر عدم ایجاد فساد اجتماعی امر به معروف را ساقط می کند؟

ج. اگر معرض تعمد نظر به ریبه نباشد، نهی از معمول و سیره متداوله بین آنها واجب نیست.

اشتغال زن بدون اجازه شوهر

س 411. اگر خانمی در عقد دائم وظایف زناشویی را انجام دهد و در مواقعی که شوهر در منزل نیست، بدون اجازه او بخواند به تدریس یا خیاطی بیرون منزل برود، چه صورت دارد؟ (و ناگفته نماند شوهر این امور را اجازه نمی دهد).

ج. اگر زن در عقد نکاح، شرط اشتغال به تدریس یا خیاطی در خارج منزل را نکرده باشد، شوهر حق ممانعت دارد و در این صورت خروج زن بدون اجازه شوهر معصیت است.

س 412. اگر در یک خانواده، مرد به زن بگوید که من اجازه نمی دهم تو به سر کار بروی و شاغل شوی و فقط به یک شرط اجازه می دهم که شاغل باشی و آن هم این است که حقوق خود را با نظر من خرج کنی و زن هم قبول کند، آیا در این صورت زن می تواند بدون اجازه شوهر از حقوق و پول خود به کسی ببخشد یا نذری بدهد؟

ج. در فرض سؤال، چنانچه شرط مذکور در ضمن عقد لازمی، واقع شده باشد، زن نمی تواند بدون اجازه شوهر مصرف کند؛ چه ببخشد یا نذری بدهد.

س 413. آیا زوج در شرع مقدس اسلامی می تواند از اشتغال زوجه و همچنین خروج از منزل، جلوگیری نماید؟ (لطفاً نحوه جلوگیری را بیان نمایید).

ج. در مورد سؤال اگر اشتغال بدون خروج از منزل باشد، در صورتی که منافعی با استیفای حقوق زوج نباشد، زوج نمی تواند ممانعت نماید و نسبت به خروج از منزل، با عدم رضایت زوج، زوجه نباید از منزل خارج شود.

س 414. خانمی که کارمند است برای انجام کار باید از خانه خارج شود و از سوی دیگر خروج زن از منزل منوط به اجازه شوهر است؛ حال اگر فردی خانم کارمند خود را از خارج شدن از خانه منع کند، تکلیف این زن در این باره چیست؟

ج. در فرض سؤال چنانچه در حین اجرای عقد نکاح، زوجه کارمند بوده و زوج با توجه به کارمند بودن او و قبول ادامه کار، با او ازدواج نموده، نمی تواند از خروج او از منزل جهت شغل قبلی ممانعت نماید.

حقوق دریافتی زن

س 415. وضعیت حقوق زن که در ارتباط با کار (شغلش) دریافت می کند، در رابطه با شوهر چه وضعیتی دارد؟

ج. حقوقی که زن دریافت می نماید، ملک خود اوست و به شوهر تعلق ندارد.

س 416. آیا زنان حقوق بگیر در مصرف حقوق باید از شوهر اجازه بگیرند؟

ج. بهتر است اجازه بگیرند.

س 417. آیا خانمی که شاغل است می تواند از محل درآمد حقوقی خودش بدون اجازه همسرش به خانواده خود ببخشد؟ آیا حلال است و شرعاً مشکل ندارد؟

ج. مانع ندارد.

س 418. اگر زن در اداره یا محلی دیگر کار کند و شاغل باشد (مثلاً معلم) آیا می تواند بدون اجازه شوهرش از حقوق خود صرف صدقه و نذر نماید و یا از حقوق خود به کسی ببخشد؟

ج. اشکال ندارد.

ص: 222

اشتغال زن و سفر مأموریتی

س 419. اینجانب دختری مجرد هستم و در دفتر وکالت احراز وکلای دادگستری مشغول به کار هستم. در برخی موارد پیش می آید که برای شرکت در جلسات دادگاه چند روزی در معیت ایشان و در مواقعی تنها با اجازه و کسب رضایت پدر عزیزم و برادر بزرگم عازم شهرهای دیگر می گردم؛ اولاً: آیا این گونه مسافرت ها با توجه به شرحی که در بالا داده ام، از نظر شرعی اشکال دارد یا خیر؟ ثانیاً: چنانچه از نظر شرعی حرام نمی باشد؛ اگر کسی به این موضوع سوء ظنّ می برد و احیاناً تهمتی بزند، آیا مرتکب حرام گردیده است؟

ج. به طور کلی چنانچه شغل شما مشتمل بر حرام و خلاف قوانین شرع نباشد و در مسافرت ها هم رعایت همه جوانب در محدوده شرع مقدّس می شود، از این حیث اشکالی نیست؛ ولی اگر معرضیت برای فساد اخلاقی و انجام بعضی محرّمات باشد یا در معرض اتهام قرار بگیرید، باید تغییر شغل بدهید.

مسافرت طولانی زن با راننده نامحرم

س 420. مسافرت روزانه زن به تنهایی حدود 100 کیلومتر (خارج از شهر) در یک اتومبیل با راننده نامحرم چه حکمی دارد؟

ج. چون در معرض فتنه و فساد است، جایز نیست.

ص: 223

شرکت زن در کلاس های آموزش تزئینات

س 421. آیا شرکت در کلاس هایی که به عنوان تزئینات خانه (مانند گلسازی) از آن استفاده می کنیم جایز است یا خیر؟
ج. اشکال ندارد.

تعلیم آلات موسیقی توسط خواهران

س 422. آموزش آلات موسیقی برای اهداف معقول توسط خواهران چه حکمی دارد؟
ج. تعلیم آلات موسیقی مطلقاً جایز نیست.

اشتغال زن در امور اداری

س 423. حکم اشتغال زنان در امور اداری و غیره چیست؟
ج. ادارات و مشاغل متفاوت است، اگر مثل معلمی در مدارس دخترانه باشد که با مردها اختلاط ندارد، اشکال ندارد.

اشتغال زن در ارگان ها و نهادها

س 424. آیا شرکت دختران، بانوان با مردان در ارگان های انقلابی مانند جهاد سازندگی، بنیاد شهید و سپاه پاسداران و... و انجام امور محوّل و نشست با هم که ناچار از تماس و برخورد با هم می باشند، مشروع است؟
ج. اگر مستلزم ارتکاب محرم نباشد، مانعی ندارد و تماس با نامحرم به معنای لمس جایز نیست.

به کارگیری منشی خانم در ادارات و سازمان ها

س 425. تازگی مد شده است که در بعضی از ادارات و سازمان ها مسئولین از منشی خانم استفاده می کنند که این کار موجب دو مسأله ذیل شده، حکم این کار از نظر شرع مقدس چگونه است؟

1. زمینه مفاسد اجتماعی را فراهم می کند، به لحاظ آلودگی اخلاقی بعضی از ارباب رجوع ها.

2. ارباب رجوع های متدین و باایمان را جهت تماس به زحمت می اندازد.

ج. اینجانب این گونه امور را که بیشتر مستلزم ارتکاب معاصی است، در مواقع مقتضی به مسئولین تذکر داده ام. خداوند همه را از مفاسد آخرالزمان حفظ کند.

س 426. بعضی از مسئولین سازمان ها و ادارات که ذاتاً به نماز جماعت بی اعتنا هستند، اخیراً با وجود آقایان از خانم های جوان به عنوان منشی و رابط بین خود و ارباب رجوع استفاده می کنند. نظر مبارک حضرت عالی در این مورد راهگشا است.

ج. وجود بانوان جوان در بین آقایان به عنوان منشی یا غیر آن، چه در اداره و چه در هر جای دیگر، موجب فساد اخلاق جامعه و لطمه به اساس خانواده ها است؛ ولی متأسفانه رایج شده و خطر اینکه در آینده بیشتر هم بشود هست و هیچ تضمینی بعد از اختلاط زن و مرد در اجتماع و ادارات و مؤسسات، از جهت

ص: 225

حیا و عفت بانوان و آقایان در آینده وجود ندارد و با اسلامیت جامعه و سنن اسلامی منافات دارد.

دفترداری زن در مدرسه پسرانه

س 427. شاغل بودن خانم های فرهنگی تحت عنوان دفتردار در مدارس راهنمایی پسرانه که اکثریت افراد تشکیل دهنده آن را مردان و پسران بالغ تشکیل می دهد از نظر شرع مقدس چه حکمی دارد؟

ج. اگر معرضیت برای فساد اخلاق داشته باشد و رواج بی عفتی و اختلاط زن و مرد بشود، حرام است.

کار کردن زن و مرد در یک اتاق

س 428. در بعضی ادارات و مراکز علمی و دانشگاهی مردان و زنان و پسران و دختران جوان به عنوان همکار و همکلاسی در یک اتاق و یک جا مشغول انجام وظیفه و یا تحصیل می باشند و آنها با هم نامحرم اند و در طول خدمت و یا تحصیل گاهی با یکدیگر و یا با استاد و معلم مردشان گفت و گو و سخنان غیرضروری و معمولی دارند و در برخی اوقات زن با چهره متبسم و خندان با مرد نامحرم هم سخن می شود. نظر شریفان را در مورد جواز و عدم آن مرقوم فرمایید.

ج. اختلاط زن و مرد بیگانه به هر صورتی که وسوسه انگیز و معرض فتنه باشد و همچنین گفت و گویانها با هم به طوری که افسادآمیز و شهوت انگیز باشد، جایز نیست.

ص: 226

س 429. کار کردن زن و مرد نامحرم در یک اتاق به گونه ای که فرد سومی حضور ندارد، از نظر شرعی چگونه است؟ متأسفانه برخی مسئولان ادارات در این رابطه اقدامی نمی کنند، حضرت عالی چه توصیه ای در این رابطه دارید؟

ج. در مثل مورد سؤال، چنانچه درب اتاق بسته باشد که به طور متعارف امکان ورود برای شخص ثالث نباشد، خلوت با اجنبیه است و جایز نیست.

س 430. در خصوص بازنگری فیلم، مونتاژ و... یک زن و یک مرد در یک اتاق خلوت و در بسته می روند که چندین ساعت به طول می کشد و کسی حق ورود ندارد، این چگونه است؟

ج. اگر به یکدیگر، شرعاً محرم نباشند، جایز نیست.

نگاه کردن به زن همکار در محیط کار

س 431. نگاه کردن مرد به چهره زن مسلمان بدون قصد لذت (مثلاً به عنوان همکار که اجباراً با هم ارتباط کاری دارند)، چه حکمی دارد؟ ج. بنا بر احتیاط، جایز نیست.

عقد موقت بین همکار زن و مرد در محیط های مختلط

س 432. در برخی از وزارتخانه ها شخص وزیر و یا مدیران ارشد وزارتخانه اقدام به صدور بخشنامه ای می نمایند که برخی از این بخشنامه ها خلاف شرع می باشد، از جمله اینکه در وزارتخانه ای شخص وزیر

ص: 227

ازدواج موقت را جزو تخلفات اداری آورده است و اگر ثابت شود کارمندی مبادرت به ازدواج موقت کرده است، آن کارمند را به تخلفات اداری وزارتخانه معرفی و مجازات می کنند و چندین نفر را نیز تاکنون بر همین اساس اخراج کرده اند. تکلیف شرعی کارمندان چنین وزارتخانه ای چیست؟ و آیا چنین بخشنامه هایی برای کارمندان لازم الاجرا هستند و چه مرجعی باید جلوی صدور چنین بخشنامه هایی را بگیرد؟

ج. ازدواج موقت به حسب حکم شرع مقدس جایز و بی اشکال است و هیچ مقامی شرعاً و قانوناً حق ندارد آن را منع و تخلف اداری محسوب و بخشنامه بر ترک آن صادر نماید. باید به این وزیر تذکر داد که اجتماع زن و مرد در یک مؤسسه به طور مختلط و صورت هایی که گاهی موجب خلوت مرد بیگانه با زن بیگانه می شود، اگر بخواهید مسائل جنسی پیش نیاید، نظام اختلاط زن و مرد و فرهنگ مبتذل را اصلاح کنید والا- اگر ازدواج موقت ممنوع باشد بدون ازدواج و به صورت حرام بعضی امور واقع می شود. این ممنوعیت با آن ارتباط شغلی نمی تواند غریزه جنسی که در بعضی اشخاص بسیار قوی است کنترل کند، باید برای اصلاح امور فرهنگ اسلامی تعمیم داده شود. خداوند همه را از شر نفس اماره سوء محفوظ بدارد.

انتخاب یا استمرار شغلی مستلزم ارتباط زن و مرد

س 433. انتخاب یا استمرار شغلی که با ارتباط زن و مرد همراه است، چه حکمی دارد؟

ج. اگر معرض نگاه حرام یا ارتکاب محرمات دیگر باشد، جایز نیست.

کسب و درآمد زن در محیط کاری با حضور نامحرم

س 434. اگر زنی بدون رعایت شئون اسلامی در جایی که مردان نامحرم هم حضور دارند کار کند و درآمد کسب کند، استفاده از مال او چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از مال که در مقابل کار حلال و مشروع به دست آورده، اشکال ندارد. البته بر زن واجب است که خود را از نامحرم حفظ کند.

فروشندهی زن

س 435. تعدادی از خواهران طلبه مبلغ با حجاب کامل (چادر پوشیده و با دستکش) برای تبلیغ حجاب در سطح شهرها و خصوصاً در امام زاده های معتبر، غرفه هایی تهیه کرده و درون این غرفه ها سلسله کتاب های حجاب فاطمی را به مردم معرفی می کنند و تاکنون طی این تبلیغات توانسته اند بیش از صد هزار جلد کتاب حجاب را به دست مردم برسانند، با توجه به اینکه این خواهران با حجاب کامل و

ص: 229

درون غرفه ها تبلیغ می کنند، آیا این نحوه حضور خواهران در جامعه اشکال دارد؟

ج. با حفظ حدود شرعی اشکال ندارد.

فروشندهی زن برای بانوان

س436. بانوان طبق موازین شرع مقدس اسلام با انجام تمامی وظایف شرعی حق اشتغال به شغل فروش وسایل مورد نیاز مشروع بانوان در بازاری که مراجعه کنندگان در آن غالباً بانوان می باشند، دارند یا خیر؟ ج. با حفظ موازین شرعی، اگر موجب اختلاط غیرمتعارف زن و مرد نشود، اشکال ندارد.

خرید از فروشنده زن بی حجاب

س437. در مغازه هایی که زنان بدحجاب (یا بی حجاب) فروشنده هستند، خرید چه حکمی دارد؟

ج. اگر بتوانید تا ناچار نشده اید، از این گونه مغازه ها چیزی نخرید و به دیگران هم توصیه کنید نخرند.

رساندن خانم بدحجاب به محل کارش

س438. آیا برای کسی که تاکسی دارد، جایز است خانمی که حجاب صحیح ندارد، سوار کند یا خیر؟

ج. اشکال ندارد.

ص: 230

س 439. آیا من که می دانم خانمی که برای فروشنده‌گی به مغازه ای می رود که مسلماً در رفتار و حجابش گناه وجود دارد، آیا من مجاز هستم ایشان را به محل کارش ببرم؟

ج. شما اگر از جهت نظر و غیره که حرام است، خودداری کنید، بردن به محل کار اشکال ندارد.

ص: 231

فعالیت های فرهنگی و اجتماعی زنان در مسجد

س 440. در شرایط کنونی کشور، آیا نماز و فعالیت های عبادی، فرهنگی و اجتماعی زنان در مسجد دارای فضیلت بیشتری است یا خیر؟

ج. نماز جماعت بانوان در مسجد به شرط رعایت کامل حجاب و عدم برخورد با نامحرم، افضل است، ولی نماز فردی افضل نیست، بلکه «مَسْجِدُ الْ-مَرَأَةِ بَيْتُهَا»؛⁽¹⁾

و فعالیت های به اصطلاح اجتماعی نیز اگر به صورت غربی و خلاف سنن اسلامی باشد، جایز نیست و بهترین جهاد فعالیت زن با مرد در برقراری نظام اجتماع خانه داری است.

شرکت زنان در مراسم استقبال

س 441. آیا برای زنان شرکت در مراسم استقبال و خوش آمد گویی و تقدیم دسته گل که توسط وزارتخانه ها و ادارات دولتی و غیر آنها ترتیب داده می شود جایز است؟ برخی معتقدند هدف ما نشان دادن حریت و احترام زن در جوامع اسلامی است.

ج. نوعاً مستلزم ارتکاب خلاف شرع است و جایز نیست.

ص: 235

1- . شهید اول، اللمعه الدمشقیه، ص 26. «مسجد زن خانه اوست».

پیوستن به الحاقیه کنوانسیون زنان

س 442. دیدگاه حضرت عالی در خصوص پیوستن به الحاقیه کنوانسیون زنان که به تصویب مجلس رسیده چیست؟ آیا شرف زن ایرانی خدشه دار نمی شود؟

ج. بر خلاف شرع مقدس و بر خلاف صریح قرآن است و پیوستن به آن زیر پا گذاشتن حکم خدا و حرام است.

تفاوت زن و مرد و حضور در فعالیت های اجتماعی

س 443. آیا این تفکر که زن و مرد هیچ تفاوتی ندارند و فقط با در نظر گرفتن موازین شرعی و رعایت حدود و حجاب می توانند مانند مردان در جامعه حضور داشته باشند و در مسائل اجتماع دخالت کنند و همه کاری می توانند انجام دهند صحیح است یا خیر؟

ج. اگر مقصود از رعایت موازین شرعی فقط رعایت حجاب باشد، این تفکر به طور مطلق صحیح نیست.

رفتن زن به نماز جمعه و جماعت

س 444. آیا شرکت در نماز جمعه برای بانوان جایز است یا خیر؟

ج. اشکال ندارد.

س 445. آیا می توانم در نماز جماعات مساجد شرکت کنم؟

ج. در صورت رعایت حجاب شرعی و اذن شوهر در بیرون رفتن، مانعی ندارد.

ص: 236

س 446. آیا توصیه و سفارش کردن خواهران برای شرکت در نماز جماعت مطلوبیت دارد یا خیر؟

ج. مطلوبیت خاصی ندارد؛ بلی، شرکت در نماز جماعت برای همه خوب است.

س 447. چنانچه پدر یا شوهری اعتقاد به مسائلی نظیر (شرکت در نماز جمعه، مراسم های عزاداری و...) نداشته باشد، آیا کسب اجازه دختر یا همسر برای حضور یافتن در این مجالس الزامی است؟

ج. به طور کلی خروج زن از منزل بدون اذن و اجازه شوهر جایز نیست، مگر در موارد خاص نظیر حج و خروج فرزند برای مراسم مذکوره، اگر موجب اذیت پدر شود نیز جایز نیست.

س 448. زن در مسجد نماز بخواند بهتر است یا در خانه؟

ج. رعایت حجاب کامل را اگر در رفت و آمد مسجد برای نماز جماعت بنماید، نماز در مسجد بهتر است.

شرکت کردن زن در تشییع جنازه

س 449. آیا زن می تواند در تشییع جنازه شرکت کند یا خیر؟

ج. شرکت در تشییع جنازه با رعایت حجاب کامل و پوشیدن دست و صورت، اشکال ندارد.

حرکت کردن بانوان در انتهای دسته عزاداری

س 450. حرکت بانوان در انتهای دسته هیئت های عزاداری چه وجه شرعی دارد؟

ج. اگر معرضیت برای تبعات سوء اخلاقی و جلب توجه مردان اجنبی باشد، جایز نیست.

س 451. در ایام عاشورا زنان به دنبال هیئت های عزاداری به راه می افتند و بعضاً با حجاب نامناسب و وضع زننده موجب جلب توجه نامحرمان می شوند؛ لذا برخی خواهران در این ایام یا مناسبت های دیگر دست به تشکیل جلسات مخصوص خواهران در تکایا و حسینیه ها زدند، تا خواهران مستقلاً به عزاداری بپردازند و از عوارض منفی حضور آنان در منظر نامحرمان بکاهند، آیا حضرت عالی این روش را تأیید می فرمایید؟

ج. روش مذکور فی حدّ نفسه اشکال ندارد، مگر اینکه تبعات سوئی داشته باشد و راه افتادن زن ها با عدم رعایت حجاب لازم و پوشش کامل و شعار دادن آنها همه محل اشکال است.

شرکت کردن بانوان در رأی گیری

س 452. نظر حضرت عالی درباره شرکت بانوان در رأی گیری چیست؟ آیا نرفتن گناهی هم دارد یا خیر؟

ج. بسیاری از مواردی که در این زمان برای بانوان متداول شده، همراه تبعاتی است که منافات با مقام زن در اسلام دارد و ترک آنها گناه ندارد.

ص: 238

رأی دادن به زنان برای احراز پست دولتی

س 453. آیا می توان به زنان برای احراز پست نمایندگی مجلس یا ریاست جمهوری رأی داد؟ ج. به مردان واجد شرایط رأی بدهید.

حضور زنان در پست های قضایی و سیاسی

س 454. نظر مبارک حضرت عالی در مورد ولایت قضایی و سیاسی زنان نظیر سمت وزارت، ریاست ادارات و شهرداری که برخورد با نامحرمان را در پی خواهد داشت چیست؟

ج. جایز نیست و موجب فساد و تبعات سوء کثیره است.

استفاده زنان از عکس رنگی در تبلیغات انتخاباتی

س 455. در انتخابات گوناگون کشوری برخی زنان با چاپ عکس و پوسترهای رنگی و اعمالی نامتناسب با جو جامعه مسلمین کاندیدا می شوند، آیا ایجاد زمینه و انجام چنین برخوردهایی در سطح اجتماعی جایز است؟

ج. واضح است که چنین اعمالی با موازین شرعیه مطابقت ندارد.

رانندگی بانوان با حجاب اسلامی

س 456. رانندگی بانوان با حجاب اسلامی چه صورتی دارد؟

ص: 239

ج. رانندگی بانوان فی حد نفسه جایز است، ولی در معابر و خیابان ها که غالباً مستلزم برخورد با مردها است، اگر هم مستلزم فعل حرامی نشود، بدون ضرورت و ناچاری ترک آن اولی و با عفت اسلامی زن موافق تر است.

دوچرخه سواری و موتورسواری بانوان در مجامع عمومی

س 457. نظر مبارک خود را در مورد دوچرخه سواری و موتورسیکلت رانی بانوان در مجامع عمومی مثل خیابان، کوچه، پارک و... بیان فرمایید.

ج. ظاهر شدن بانوان در کوچه و خیابان به نحو مذکور در سؤال اگرچه پوشش کاملی هم داشته باشد مستلزم فساد است و در زیّ زن مسلمان نیست و ترویج این گونه رفتار در میان بانوان محترمه با اهداف مقدس نظام اسلامی هماهنگی ندارد.

اسب سواری زنان

س 458. اسب سواری برای زنان، چه حکمی دارد؟

ج. تبعات سوء و مفساد اخلاقی دارد و در شرایط فعلی جایز نیست.

بازیگری زن در حضور مرد

س 459. فیلم بازی کردن و یا نمایش اجرا کردن زن در حضور مرد چه حکمی دارد؟

ج. اشکال دارد.

ص: 240

نوازندگی زن

س 460. نوازندگی زن به صورت زنده با حفظ حجاب چه حکمی دارد؟

ج. نوازندگی به وسیله آلات لهو جایز نیست، چه نوازنده زن باشد چه مرد.

آموزش رانندگی و آموزش نظامی بانوان

س 461. آیا آموزش رانندگی و نظامی برای زنان جایز است؟

ج. آموزش رانندگی و نظامی فی حدّ نفسه برای زن مانعی ندارد، لکن چون غالباً در مقدمات آن و همین طور بعد از فراگیری ملازم با معصیت است، احتیاط در ترک است.

ص: 241

س 462. حکم تحصیل برای زن مسلمان چیست؟

ج. تحصیل مشروع برای زن و دختر با رعایت تمام وظایف شرعی جایز است.

س 463. در شهر ما عده ای عقیده دارند که در اسلام هم گفته شده درس خواندن برای پسر است، دختر حق درس خواندن و به مدارج عالی رسیدن را ندارد، آیا این حرف صحیح است؟

ج. درس خواندن خصوصاً یاد گرفتن احکام و معارف اسلامی و بسیاری از علوم که تخصص در آنها برای خانم ها لازم است و موجب رفع نیاز زن به مرد اجنبی می شود و علمی که در اجتماع معاصر همه افراد به آن احتیاج مبرم دارند، شرعاً ممنوع نیست.

س 462. علمی که کسب آنها موجب فضیلت است و به عبارتی در کمالات انسانی مؤثرند یا علمی که در تربیت فرزندان و زندگی خانوادگی تأثیر مثبتی دارند، آیا تحصیل آنها برای زنان جایز است و یا

ص: 245

بہتر است در خانہ بمانند و ضرورتی برای خروج آنها وجود ندارد؟ ضمناً فرض مسألہ جایی است کہ ممکن است این علوم را بہ نیت یاد دادن بہ افراد دیگر بیاموزد و صرفاً ہدف کسب فضایل باشد.

ج. تحصیل علوم یادشدہ برای زن ہا بسیار خوب است؛ البتہ همان طور کہ اشارہ شد، در صورتی کہ مستلزم ارتکاب خلاف شرع نباشد.

تحصیل علوم اسلامی توسط زنان

س 465. آیا زن می تواند علوم اسلامی را تحصیل نماید و بہ مقام اجتہاد برسد؟

ج. بلی، می تواند.

کار در خانہ یا تحصیل از منظر اسلام

س 466. اسلام بہ دختران و زنان ماندن در خانہ و کارہای مربوط بہ آن را انجام دادن توصیه می کند، یا تحصیل در مدارس و دانشگاه ہا؟

ج. در این مسألہ حکم دختران با بانوان شوہر دار تا حدی تفاوت دارد، بہ طور کلی در خانہ ماندن زن اگر ضرورت ہای شرعی یا جہات مرجحہ مهم تر در بین نباشد، اولی و ارجح است و حتی برای مخدرات شرعاً امتیازی ہست کہ برای بانوانی کہ عادت بہ بیرون رفتن دارند نیست؛ مثل اینکہ قاضی دادگاہ بہ خواہش مدعی نمی تواند خانم مخدرہ را بہ دادگاہ احضار نماید، بلکہ باید

ص: 246

خودش یا شخصی را برای سؤال نزد او بفرستد؛ مع ذلک تحصیل در مدارس به مقداری که عرفاً ضرورت دارد یا برای مشاغل یا مصالحی که موجب بی نیازی بانوان از مراجعه به مرد اجنبی می شود، مثل رشته های مختلف پزشکی در صورتی که تحصیل با مراعات تکالیف شرعی انجام شود، مستحسن و در بعض موارد واجب کفایی است. اما ادامه تحصیل برای بانوان شوهردار باید با موافقت شوهر باشد. راجع به خانه داری هم معلوم باشد که بر خانم ها خدمت در خانه واجب نیست، ولی خانه داری و همکاری با شوهر و اداره خانه فضیلت و ثواب بسیار دارد و از اعمال صالحه مهمه بانوان است.

برگزاری کلاس های مختلط خانم ها و آقایان

س 467. حضور دانشجویان و دانش پژوهان در کلاس های مختلط در صورتی که رعایت حریم نشود و زمینه انحراف فراهم باشد، چه حکمی دارد؟ لطفاً مسئولیت مسئولین امر و دانش پژوهان را مشخص فرمایید.

ج. کلاس مختلط به نحو مذکور در سؤال جایز نیست و حرام است و بر مسئولین لازم است که از تشکیل چنین کلاس هایی جلوگیری نمایند.

س 468. زنی که می خواهد به تحصیل خود ادامه دهد که بعدها شغل حلال

انتخاب کند، ولی فعلاً ادامه تحصیل ملازم با این است که با نامحرم روبه رو شود؛ مثلاً نزد مرد درس بخواند و یا اینکه با مردها در یک کلاس باشند، چنین تحصیلی جایز است یا خیر؟

ج. اگر مستلزم ارتکاب حرام باشد، جایز نیست.

س 469. دانش آموزان و دانشجویان دختری که در کلاس درس آقایان شرکت می کنند، وظیفه ایشان نسبت به نگاه کردن، سؤال و جواب و دیگر برخوردهای معمول بین شاگرد و استاد چیست؟

ج. نگاه عمدی با التذاذ و ریه حرام و بدون آن نیز بنا بر احتیاط واجب ترک شود، و اما صحبت کردن در صورتی که التذاذ و ریه در بین نباشد، اشکال ندارد، و الا جایز نیست

س 470. دختری که برای تحصیل علم مجبور است به دانشگاه و کلاسی برود که مردان و پسران نامحرم نیز در آنجا حضور دارند و به تحصیل علم مشغولند، اگر جهات شرعی مانند حفظ پوشش اسلامی را رعایت کند و مرتکب عمل حرامی هم نشود، آیا حضور وی در بین افراد نامحرم و اختلاط با ایشان با اوصاف فوق به انگیزه تحصیل علم مکروه است و بهتر است ترک شود یا اینکه کراهتی ندارد؟

ج. اختلاط با اجانب را نمی توان مصون از بعضی معایب دانست. البته در فرض سؤال که مستلزم هیچ حرامی نباشد، نمی توان ممنوع دانست، علی هذا خود او با توجه به وضع

محیط، موضوع را بررسی کند و علمی که می‌خواهد بیاموزد اگر از علوم متفرقه و مورد حاجت و ضرورت نباشد، احتیاط این است که حداقل مکان از اختلاط اجتناب نماید. لازم به تذکر است که اختلاط در دانشگاه‌ها موجب محرومیت بسیاری از جوانان متعهد به سنن اسلامی از تحصیل علم است و وجهی برای اصرار بعضی مسئولین بر اختلاط غیر از غرب‌گرایی و تضعیف هویت اسلامی نیست. خداوند همه را به راه راست هدایت فرماید.

ادامه تحصیل در دانشگاه یا حوزه برای دختر

س 471. در موقعیت جامعه ما بهتر است یک دختر 20 ساله به دانشگاه برود و بعد سر کار و یا به حوزه یا جایی مشابه آن برود؟ یک دختر می‌تواند با حجاب کامل به دانشگاه برود و همه مسائل را رعایت کند، اما با توجه به محیط دانشگاه این را می‌گوییم (امام زمان. از کدام راضی تر است؟).

ج. گرچه در صورت عمل به تمام وظایف شرعی و اجتناب از معاصی تحصیل در هر دو محیط جایز است، ولی اقدام به ازدواج و تشکیل زندگی سالم اطمینان بیشتر به حفظ دین و منع از ارتکاب گناه دارد. خداوند همه را در حفظ دین و عدم معصیت یاری فرماید.

اختلاط دانشجویان پسر و دختر در سرویس ها و راهرو دانشگاه ها

س 472. گاهی در محیط های دانشجویی مثلاً سرویس های آمدوشد و یا راهروها ازدحام و اختلاط بین دانشجویان دختر و پسر صورت می گیرد و گاهی بین اختلاط موجب برخورد با نامحرم می گردد. لطفاً نظر خود را در این موارد بیان فرمایید؟

ج. در این گونه موارد باید طبق وظیفه شرعی از نظر عمدی خودداری شود.

مباحثات علمی دانشجوی دختر و پسر

س 473. آیا خانم ها و آقایان در مورد مسائل علمی در دانشگاه می توانند با یکدیگر صحبت نمایند و اساساً حدود صحبت بین زن و مرد نامحرم چگونه است؟

ج. چنانچه مهیج و مستلزم مفسده نباشد، مجرّد صحبت کردن مخصوصاً صحبت های علمی اشکال ندارد.

دست دادن دانشجویان پسر و دختر در کشورهای غیراسلامی

س 474. در محیط های دانشگاهی فرانسه هنگام برخورد با اساتید زن یا دانشجویان دختر ناگزیر با مصافحه هستیم، و الا حمل بر اسائه ادب دانشجویان مسلمان می شود. مصافحه (دست دادن) با زنان غیر مسلمان در این بلاد چه حکمی دارد؟

ج. مصافحه با اجنبیه بدون حایل (مثل دستکش) جایز نیست،

ص: 250

باید عذر شرعی خود را برای آنها بیان کنید تا بفهمند که غرض خلاف ادب نیست. اگر همه مسلمانانی که با بیگانگان در ارتباطند، این جهت را رعایت کنند، آنها این عمل را که یک ادب اسلامی است مثل سایر ممیزات و مشخصات مسلمان مانند نخوردن گوشت خوک و نیاشامیدن شراب خواهند شناخت و این سوء تفاهم مرتفع می شود.

س 475. زن مسلمانی که به فروع اسلام معتقد است، ولی در محیطی رشد کرده است که اگر مرد نامحرم هنگام صحبت کردن و ملاقات با وی مصافحه نکند، آن را موجب وهن به خود می داند، آیا در این صورت مصافحه با وی جایز است یا نه.

ج. در فرض سؤال، مصافحه جایز نیست و نمی توان به بهانه وهن به خود مرتکب فعل حرام شد و هویت و استقلال اسلامی خود را مخدوش نمود.

اردوهای مختلط علمی و تفریحی

س 476. لطفاً نظر خود را در مورد اردوهای علمی و تفریحی که در دانشگاه به صورت مختلط (با حضور دانشجویان دختر و پسر) برگزار می گردد بیان فرمایید.

ج. اردو رفتن به صورت مختلط منشأ فساد است و جایز نیست.

فعالیت های فرهنگی هنری هم زمان مردان و زنان

س 477. در جوامع اداری فرهنگی و خصوصاً هنری، فعالیت زنان با مردان وجود دارد. با توجه به توضیحات در جلد دوم جامع الاحکام عملاً باید کارهای هنری و تلویزیونی تعطیل شود؛ این مورد با توجه به عملی نبودن چگونه است؟

ج. به هر حال ما همه مسلمانیم و همه برنامه ها و امور اجتماعی و فردی و اقتصادی، سیاسی ما باید بر اساس اسلام جریان داشته باشد.

س 478. در دانشگاه ها و مراکز علمی خانم ها و آقایان در مواردی با هم کار و فعالیت و کسب علم می کنند این مراکز با وجود همکاری های فی مابین پابرجا و در غیر آن متلاشی می شود (در رشته ها) این موارد چه حکمی دارد؟

ج. در همه این موارد احکام اسلام در آنچه مربوط به زن و مرد بیگانه است رعایت شود.

برداشتن حجاب در مرکز فرهنگی تفریحی ویژه زنان

س 479. آیا برداشتن حجاب توسط خانم ها در مکان فرهنگی - تفریحی سالمی که آقای حضور ندارد و در معرض دید عموم نیست، اشکال دارد؟

ج. اگر نامحرمی در بین نباشد و مفسده بر آن مترتب نشود، مانعی ندارد.

ص: 252

س 481. آیا می توان از استاد خانم برای کلاس آقایان و از استاد آقا برای کلاس خانم ها استفاده کرد؟

ج. لازم است برای آقایان از استاد مرد و برای بانوان از استاد زن استفاده شود.

س 482. حقیر برای سخنرانی در بین جوانان زیاد می روم. یکی از سؤالاتی که دختران می نمایند آن است که ما می توانیم جهت بازی در فیلم و تئاتر آموزش بازیگری بینم با توجه به آنکه مربی آنها معمولاً مرد می باشد؟

ج. جایز نیست.

س 183. در برخی مراکز دولتی و خصوصی کلاس های آموزشی موسیقی و تئاتر برای دختران تشکیل شده و مربیان مرد آموزش آن را به عهده دارند، آیا تشکیل چنین کلاس ها و شرکت دختران در آن کلاس ها جایز است یا خیر؟

ج. حرام است.

ص: 253

س 484. اگر استاد دانشجوی دختری مرد باشد، حکم برخورد دانشجو با استادش چیست؟ آیا جایز است یا باید ترک تحصیل کند؟

ج. اگر رعایت احکام شرعی مانند نظر و غیره ممکن نباشد و استفاده هم منحصر به همان مرد باشد، باید ترک تحصیل کند.

استفاده از استاد زن برای آقایان

س 480. معیار جواز سخنرانی و یا تدریس خانم ها در برابر نامحرمان چیست؟

ج. با حفظ حجاب شرعی و عدم معرضیت فساد اشکال ندارد.

گوش دادن به سؤال دختران در کلاس مختلط

س 485. اگر در کلاس دختری سؤال کرد، گوش دادن به سؤال او چه حکمی دارد؟ وظیفه چیست؟

ج. اشکال ندارد، ولی از نظر کردن به او خودداری نمایید.

س 486. اینجانب مربی ورزش هستم و خود صاحب سبکی از ورزش رزمی هستم و می خواستم سؤال کنم که اگر خانمی برای سؤال یا رفع اشکال در آموزش تکنیک های ورزشی به بنده مراجعه کند، در حالی که با حجاب و لباس کامل پوشیده است و به صورت مختلط نباشد، اشکال دارد یا خیر؟

ج. در صورت مفروضه اگر تعلیم تمرینات فقط لفظی باشد و عملی در کار نباشد اشکال ندارد.

س 487. اگر بین استاد و شاگردانش که از نظر جنسی مخالف او هستند، سلام و صحبت های غیردرسی ردّ و بدل گردد، چه حکمی دارد؟ پاسخ سلام به افراد نامحرم واجب است یا حرام؟

ج. در صورتی که با التذاذ یا در معرض ریه باشد، جایز نیست و جواب سلام واجب است.

س 488. عده ای بر این باورند که اساتید مرد به جهت حفظ مسائل شرعی و به دور بودن از مواضع اتهام، نایستی در کلاس خانم‌ها شرکت نمایند و از طرف دیگر حقیقت این است که همین بهانه کذایی و عقب نشینی از مواضع اصولی اسلام در بعضی مواقع باعث خالی شدن زمینه فعالیت‌های مذهبی و فرهنگی شده و همین امر سبب ورود بیگانگان و رواج فساد می‌گردد. علی‌ایّ حال تکلیف چیست؟

ج. مسائل شرعی و عقاید صحیح اسلامی باید به زنان هم تعلیم داده شود، ولی باید حدود شرعی از هر جهت مراعات شود.

ص: 255

حضور اجباری امدادگر مرد و زن در مکان خلوت

س 489. اگر اتفاق بیفتد که امدادگر خواهر و امدادگر برادر اجباراً در مکانی خلوت مانند جنگل و یا کوه و... به تنهایی به امر امدادسانی پردازند، تکلیف شرعی همکاری آنها با توجه به اینکه خلوت دو نامحرم حرام است چیست؟

ج. امدادگری، عملی ممدوح و قابل تقدیر است، لکن باید برنامه امدادگری را طوری تنظیم کنند که خلوت اجنبی و اجنبیه اتفاق نیفتد.

اختلاط زن و مرد در مراسم شبیه خوانی

س 490. شبیه خوانی هایی که در حال حاضر صورت می گیرد، چه حکمی دارد؟

ج. تعزیه و شبیه خوانی چنانچه مشتمل بر نمایش و برگزاری آن به صورت اختلاط زن و مرد نامحرم و استفاده از آلات لهو از قبیل شیپور و سنج و طبل و غیرها باشد، جایز نیست.

عزاداری خواهران در صفوف برادران

س 491. عزاداری، زنجیرزنی خواهران به ویژه قشر جوان با پوشش کامل در بین صفوف برادران چه حکمی دارد؟

ص: 259

ج. معرض فساد اخلاق و تبعات سوء دیگر است و جایز نیست.

نصب پرده یا دیوار بین زنان و مردان هنگام نماز و سخنرانی

س 492. عده ای می گویند پرده یا دیوار بین زنان در حال نماز خواندن و موعظه لزومی ندارد. نظر حضرت عالی در این مورد چیست؟ خصوصاً حالا که در تلویزیون گاهی پرده بین زنان و مردان و زنان و روحانی نیست، در حالی که آقای روحانی سخنرانی می کند.

ج. خوب است بین زنان و مردان، پرده باشد که این امر اوفق به مستوریت زنان و با سیره ائمه (عَلَيْهِ السَّلَامُ) است. حضرت زهرا (عَلَيْهَا السَّلَامُ) در موقع سخنرانی در مسجد، بعد از رحلت پدر بزرگوارش از پشت پرده صحبت فرمود و امام صادق (عَلَيْهِ السَّلَامُ) در وقتی که یکی از شعرا به محضر مبارکش شرفیاب شد و می خواست اشعاری را که در مصیبت جدّ بزرگوارش حضرت سیدالشهداء (عَلَيْهِ السَّلَامُ) سروده بود بخواند، دستور فرمودند پرده کشیدند و زنان اهل بیت پشت پرده نشستند و استماع مصیبت نمودند.

محل مشترک (اسکراب کردن) آقایان و خانم ها در اتاق عمل

س 493. سیستم آموزشی و کاری دانشگاه های ما اسلامی است، اما به دلیل امکانات کم و کمبود اساتید خانم در بعضی از دانشگاه ها اجباراً از اساتید مرد برای دانشجویان دختر استفاده می شود. از سوی دیگر یکی از اساسی ترین و مهم ترین مراحل روش های استریل در بیمارستان ها و

ص: 260

به خصوص در اتاق عمل، شستن دست‌ها به روش جراحی (به اصطلاح اسکراب کردن) است؛ به طوری که کوچک‌ترین خطا و اشتباه در آن می‌تواند زندگی بیمار را به خطر اندازد و او را دچار انواع امراض عفونی و نهایتاً مرگ کند. با وجود چنین شرایطی خانم‌ها می‌توانند دست خود را تا ناحیه آرنج آن برهنه کنند (به سبب شستن دست‌ها تا آرنج که برای عمل ضروری و واجب است)، در جایی که به علت نبود امکانات در برخی از بیمارستان‌ها فقط یک محل برای اسکراب کردن (به صورت مشترک برای آقایان و خانم‌ها) وجود دارد، آیا انجام چنین کاری از نظر شرعی که اکثر اوقات آقایان نیز آنجا حضور دارند 1. جایز است یا خیر؟

ج. شست و شوی دست‌ها با وضع مذکور در سؤال برای بانوان جایز نیست و باید محل شستشوی آقایان و بانوان جدا از هم باشد.

رفتن به باشگاه‌های مختلط در کشور غیراسلامی

س 494. من در انگلیس زندگی می‌کنم و درست مانند همه کشورهای غربی غلبه کردن بر مشکل زنانی که حجاب را رعایت نمی‌کنند مشکل است. این مسأله در مدارس، دانشگاه‌ها و حتی مراکز شهر به ویژه در طی ماه‌های تابستان رواج دارد. سؤال من اینجاست که آیا جایز است به باشگاه‌های بدن‌سازی رفت؛ در حالی که اگرچه محوطه اصلی باشگاه (محل وزنه برداری) به صورت مختلط است، اما اتاق‌های تغییر لباس و دوش به طور کامل جداسازی شده است؟ در واقع هیچ باشگاه ویژه

ص: 261

مردان در انگلیس نیست؛ اگر چه باشگاه های مختص بانوان وجود دارد. حقیقت آن است که تفاوت مختصری در چگونگی پوشش بانوان اینجا و در دیگر مکان های فوق الذکر وجود دارد.

ج. با شرحی که نوشته اید، رفتن به چنین باشگاه هایی جایز نیست.

نشستن زنان در کنار مردان داخل تاکسی

س495. آیا نشستن در کنار نامحرم در تاکسی و دیگر وسایل نقلیه عمومی (در صورتی که تماس بین آن دو از روی لباس باشد) جایز است؟

ج. اگر به نحوی باشد که معرض ریبه و فساد نشود، اشکال ندارد.

استفاده زنان و مردان از آسانسور مشترک

س496. استفاده از آسانسور اداره توسط خانم و آقای نامحرم چگونه است؟

ج. به طور کلی اجتماع زن و مرد در محلی که امکان ورود دیگران نباشد اشکال ندارد.

برخورد بدنی زن و مرد از روی لباس

س497. برخورد بدنی خانم و آقا از روی لباس چه حکمی دارد؟

ج. اگر اتفاقی و بدون قصد باشد اشکال ندارد.

ص: 262

دست دادن زن و مرد نامحرم با یکدیگر

س 498. در مناطقی از کشورمان مرسوم است که در برخورد افرادی مثل زن عمو، شوهر عمه و شوهر خاله فرزندان یکدیگر را مورد محبت قرار می دهند و می بوسند یا با افراد فامیل (نامحرم) دست می دهند، حکم آن چیست؟

ج. واضح است که جایز نیست.

دست دادن زن به مرد سالخورده و مرد به زن سالخورده

س 499. در بعضی از مواقع مشاهده می شود که زن به مرد پیر نامحرم و یا بالعکس دست می دهد و استدلال می کنند که چون یک طرف و یا هر دو نفر پیرند و از تمایلات جنسی کمتری برخوردار هستند، دست دادن به هم اشکال ندارد. لطفاً نظر حضرت عالی را در این خصوص بفرمایید؟

ج. جایز نیست.

دست دادن با زنان اهل کتاب

س 500. مشاهده می شود که مردان مسلمان که بعضاً متشرع هم می باشند با زنان از اهل کتاب دست می دهند آیا این عمل مباح می باشد؟

ج. جایز نیست، مگر با پوشش و بدون فشار و قصد لذت و ترتب مفسده دیگر.

ص: 263

دست دادن زن و مرد از زیر چادر

س 501. اگر دست زنی دستکش باشد و به دست مردی بخورد، اشکال دارد؟ و یا اگر مردی (بدون قصد) به زنی که مانتو و چادر پوشیده است بخورد، چه حکمی دارد؟ (منظور به طور مستقیم لمس نکند).

ج. اگر بدون قصد بوده و اتفاقاً برخورد کند اشکال ندارد، ولی نباید به اختیار خود لمس کند؛ ولی با دستکش در صورتی که غرض عقلائی باشد و معرض ریه نباشد، اشکال ندارد.

مجازات دست دادن دو نامحرم

س 502. آیا در احکام مربوط به قضا در شرع مقدس اسلام جزایی برای کسانی که در حضور دیدگان مردم (عام) اقدام به خلاف شرع می کنند وجود دارد؟ برای مثال اسلام برای زن و مرد نامحرمی که در برابر دیدگان بسیاری از مردم با هم دست می دهند، چه مجازاتی تعیین کرده است؟

ج. ترک واجب و ارتکاب هر گناهی که حد معین شرعی نداشته باشد، موجب تعزیر است و مقدار و کیفیت تعزیر را باید حاکم شرع واجد شرایط تعیین نماید.

خیاط مردانه برای زنان

س 503. خیاط مردانه برای زنان چه حکم دارد؟

ج. اگر مستلزم اندازه گرفتن توسط مرد باشد جایز نیست.

ص: 264

س 504. اینجانب به مدت سی سال است که کارم خیاطی زنانه می باشد. البته به صورت سائیزی بدین معنا که اندازه و یا نمونه لباس را مشتری می آورد و از روی آن برش و سپس دوخته می شود. در ضمن برای انتخاب مدل لباس، مشتریان از ژورنال های خارجی که بی حجاب هستند استفاده می کنند که در بین مشتریان خانم های محجبه و مقید به دستورات اسلام نیز زیاد دیده می شود. لطفاً نظر مبارکتان را از لحاظ فقهی و شرعی بفرمایید که اولاً خود این شغل اشکال دارد یا خیر و ثانیاً استفاده از این گونه مجلات که مختص مدل لباس خانم ها و در جهت استفاده از شغل مربوطه است چه حکمی دارد؟

ج. دوختن لباس هایی که مشترک بین زن های مسلمان و کفار است با استفاده از مجلات مذکوره، اگر ملازم با فعل حرامی نباشد و آن مجلات مشتمل بر صور قبیحه و فسادانگیز نباشد، اشکال ندارد.

ارسال عکس زن نامحرم برای دیگران

س 505. شوهر من مردی است متدین و مقید به احکام الهی و مقلد شما است. وی کارهای اداری و تجاری فردی را انجام می دهد که آن شخص در آمریکا زندگی می کند. در خلال کارها در برخی از مناسبات ایشان بسته هایی را به آمریکا پست می نماید. گاهی در میان این بسته ها افرادی که مربوط به کارهای تجاری آقا می شوند عکس هایی قرار می دهند که باید پست شوند. روزی به داخل یکی از

این بسته ها که درش باز بود، نگاه کردم و میان آنها تعدادی عکس زن های بی حجاب بود (البته مسلمان هستند) و ما یقین داریم که نسبت به آن آقا در آمریکا نامحرم می باشند.

الف) آیا اگر شوهر من این بسته را پست نماید، اشکال شرعی دارد؟ تعاون به اثم است؟ مگر نه اینکه نگاه آن آقا به این زن های بی حجاب که شناس او هستند گناه می باشد؟ آیا در انجام این فعل حرام شوهر من دخیل است؟

ب) آیا ما باید در این قضیه دقت کنیم تا این مسأله خلاف شرع به کمک ما صورت نگیرد؟

ج) آیا این بسته های مورددار را تفحص بنماییم و یا اصلاً مسئولیت پست این بسته ها را به گردن نگیریم؟

د) آیا نگاه به داخل بسته ها خیانت در امانت است؟ یا باید حکم بر براءت داد و گفت که ان شالله موردی نیست؟

ج. الف، ب، ج و د) ارسال این عکس ها، در صورتی که یقین دارید که حاوی عکس های مذکور است، جایز نیست و در صورتی که شک دارید، تفحص و واریسی لازم نیست و ارسال آن جایز است. خداوند متعال توفیقات شما را در انجام فرایض الهی بیشتر نماید و مشمول عنایات حضرت بقیهالله الاعظم - ارواحنا فداه - قرار بگیرید و تعهد شما در امر دین قابل تقدیر می باشد.

ارسال شکلک های نشان دهنده محبت به نامحرم

س 506. شکلک هایی توی وبلاگ ها هست که نشان بوسه و محبت به طرف مقابل هست. ارسال این نوع شکلک به طرف مقابل که زن هست و نامحرم، چه حکمی دارد؟

ج. در فرض مذکور اشکال دارد.

آرایشگاه زنانه برای مردان

س 507. خانمی به مدت چندین سال کار آرایشگری انجام می داده است - برای آقایان و خانم ها - و اخیراً با توجه به رشد روزافزون اسلام و حجاب در آمریکا این خانم حجاب اختیار نموده و محجبه شده است و دست از کارش کشیده است، ولی سه مرد آمریکایی که از مشتریان سابق این خانم بودند، هنوز مایل هستند که پیش این خانم سر و صورت خویش را اصلاح کنند و این خانم می گوید دستکش به دست نموده و آنها را اصلاح می کنم. آیا این خانم مجاز است که کار اصلاح این سه مرد را دنبال کند با توجه به مراعات شئون اسلامی یا خیر؟

ج. با تقدیر فراوان از توفیق این خانم محترمه و تبریک به ایشان و دعا برای حسن عاقبت و کمال سعادتشان، لازم است این توفیق را به ترک آرایش آن سه مرد، تکمیل نمایند.

ص: 267

ورزش بانوان

اشاره

ص: 269

ورزش بانوان در محافل زنانه و در محافل مردانه با حفظ حجاب

س 508. ورزش زنان: الف) در محافل زنانه چگونه است؟ ب) در محافل مردانه با حفظ حجاب کامل چگونه است؟

ج. در مورد الف) اشکال ندارد و در مورد ب) معرض فساد است و جایز نیست.

وجه ممیزه ورزش های مردان و زنان

س 509. وجه ممیزه ورزش های مردان و زنان کدام است؟

ج. در هر دو باید احکام شرع کاملاً رعایت شود.

نظر اسلام درباره ورزش بانوان

س 510. نظر به اینکه مسأله ورزش و تربیت بدنی بانوان در جوامع اسلامی به ویژه در مجامع فرهنگی، دانشگاهی، سالن های ورزشی بانوان از مسائل مهم و مورد مناقشه متفکران کشور عزیزمان ایران بوده و هست و تاکنون اثری بر اساس نظر شرع مقدس اسلام در این زمینه چاپ و نشر نیافته، خواهشمند است در صورت صلاحدید نظر شارع مقدس را جهت هدایت جامعه ورزشی بانوان تبیین فرمایید.

ص: 271

ج. با مسئلت موفقیت جناب عالی تذکراً عرض می شود:

ورزش برای پرورش جسم و تقویت بدن و قوت مقاومت اعضا و استقامت و حفظ تناسب اندام و خلاصه فواید و منافع جسمی بلکه روحی آن مطلوب و مستحب و در بعضی موارد واجب است. لازم است همگان را از نتایج و فواید آن آگاه و به آن ترغیب و تشویق نمایند و درس و آموزش بدهند و این ورزش که بر حسب تعالیم جامع و کامل اسلام نیز ممدوح و مستحسن است، برنامه ای عام و همگانی و ارزشی است. اگر اماکن سالم و مراکزی باشد همگان باید در آن ممارست لازم را داشته باشند. چنان که نوشته اید، آموزش و تعلیم آن به بانوان که در آن ورزش های خاص و مورد ضرورت و نیاز را تعلیم بدهند، هیچ اشکالی و ایرادی ندارد؛ چون تربیت بدن مثل تربیت روح بر زنان هم مثل مردان لازم است و ترک آن موجب بیماری ها و کاستی ها و سستی های خطرناک جسمی است. البته بدن برای روح است و ورزش برای انسان است و انسان برای ورزش نیست؛ چنان که برای خورد و خواب نیست؛ اصل روح است و جسم فرع است.

اما تصویری که امروز در زمان ما از ورزش در اذهان منعکس است غیر از این تصویر است؛ تصویری که ورزش در اذهان بسیاری دارد و در نام تربیت بدنی و ورزش آن را تبلیغ و ترویج و فعال می نمایند این است که گروه و افرادی برای یک مسابقات تماشایی تربیت

ص: 272

بشوند و فراتر از آنچه بدن نیاز دارد به تمرینات و عملیاتی به اصطلاح ورزشی سرگرم باشند تا در مسابقات مختلف مثلاً رسیدن به قله کوه یا در دویدن و رسیدن به نقطه معلوم از دیگران اگرچه با یک ثانیه باشد مثلاً زودتر مسابقه را ببرند یا طرف را به زمین بکوبند و یا... آن ورزش لازم و مفید با این ورزش که به عنوان تربیت بدنی آن را ترویج می نمایند، تفاوت های بسیار دارد؛ آن یک ضرورت حیاتی است و این یک سرگرمی و بازی و تفریح است، آن همه اش فایده است و این در بعضی اقسام و انواعش مضر و غیرمشروع و حداقل به طور مطلق عقلانیت آن زیر سؤال است؛ آن فایده اش حقیقی و واقعی است و این غیرواقعی است؛ این گاه یا بیشتر جلوه هایی حیوانی و برخوردهای حیوانی است و آن صددرصد انسانی است. و خلاصه اینکه به نام ورزش گروه هایی و افرادی را که نمی توان آنها را در خطوط ممتاز و واقعی حیاتی و ورزشی و حقیقی در سیر تکامل و تربیتی قرار داد، به تمرین ورزش هایی مختلف مشغول می کنند که بهترین اوقات عمرشان صرف کسب مهارت در انواع ورزش ها بشود، غیر از ورزش لازم و غیر از تربیت بدنی حقیقی است. این مسابقات اگر مفید باشد فقط در همان حدّ تربیت واقعی و پرورش بدن قابل تشویق است و صرف اینکه در دنیا معمول است، موجب استحسان آن نیست؛ خصوصاً اگر جوانان را از کارهای اصلی باز

بدارد و رغبت آنان را به رشته های لازم دیگر کم رنگ سازد.

در اینجا سخن بسیار است و اجمالاً اگر در این میدان ها مردها و پسرها وارد شده اند، سزاوار نیست زن ها و دخترها وارد شوند و در این مسابقات در داخل و خارج شرکت نمایند؛ زیرا افتخاراتی که زن مسلمان به تربیت اسلامی به آن آراسته است، مخدوش می شود. این برنامه ها، برنامه هایی که به اسلام برسد یا در محدوده اسلام و حفظ حجاب و کرامت و شخصیت زن متوقف شود، نیست و خطر اینکه تا برنامه مسابقات زیبایی و مطالب دیگر پیش برود، کاملاً هست؛ چنان که می بینیم برخی از این زن ها ابایی از اینکه برنامه های ورزشی در اجتماع مردان هم انجام شود. ندارند مشارکت نداشتن زن ها در این برنامه ها و هم طراز نشدن بازن های بیگانه افتخار و ارزش و اسلامی و انسانی است. حیف است که جامعه غرب گرا باشد و از هر عادت و روشی که در غرب است، کورکورانه تقلید نماید و معقول و نامعقول و خوب و بد آنها را از هم تمیز ندهد. در خاتمه نظر حقیر این است که طرح پیشنهادهای مربوط به ورزش بانوان در شکل های غربی و حتی به صورت ورزش بین المللی اسلامی مخاطره آمیز و حرکت به سوی ترک عفاف و حیا و حقوق اسلامی و موجب اختلاط زن و مرد و ابتذال و مفاسد بسیار و طبعاً ملازمات غیر مشروع زیاد است. اگر سنت های اسلامی و سنگرهای دینی شکسته شود، تقلید از

ص: 274

فرهنگ غرب که بیشتر موافق شهوات و ترک معنویات و ارزش های والا و کرامت انسان مخصوصاً بانوان است، در مرحله خاصی متوقف نخواهد شد و نتیجه آن پیدایش همان جامعه و همان زن هایی می شود که در احادیث معتبر از پیدایش آنها در آخرالزمان اعلام خطر شده است.

استفاده از وسایل ورزشی برای زنان

س 511. استفاده از وسایل ورزشی مانند پینگ پنگ و شنا برای زنان چه حکمی دارد؟

ج. ورزش های مشروع برای زنان فی حدّ نفسه مانعیندارد؛ مگر آنکه مستلزم عمل حرامی باشد.

حرکات ورزشی زنان

س 512. ورزش بانوان در کشور ما رسم شده است، لطفاً بفرمایید آیا برای زن جایز است ورزش کند؟

ج. ورزش برای خانم ها به شرط نبودن نامحرم و نداشتن مفسده دیگر، مانعی ندارد؛ لکن در اماکن عمومی و یا در حضور نامحرم مستلزم مفسده و حرام است.

س 513. حرکات موازی و موزون زنان (که منجر به حرکات عضلات بدن می گردد) بدون حضور نامحرم تابع چه حکمی است؟

ج. اگر عنوان رقص داشته باشد برای غیرشوهر حرام است و اگر مجرد ورزش برای تقویت جسم باشد و در معرض نظر

ص: 275

نامحرم نباشد اشکال ندارد و بلکه با حضور محرم غیرشوهر هم اگر معرض ربه و فتنه باشد جایز نیست.

حضور بانوان در مسابقات کشوری و بین المللی

س514. آیا انجام مسابقات بانوان جایز است (مسابقات ورزشی)؟

ج. این گونه امور برای بانوان و اجتماع مفسده دارد و جایز نیست.

س515. مستدعی است نظر مبارک خویش را در مورد ورزش های بانوان در اماکن و معابر عمومی بیان فرمایید. درضمن بفرمایید تماشای این نوع برنامه ها از تلویزیون چه حکمی دارد؟

ج. این گونه امور اگرچه با پوشش کامل هم باشد، معرض فساد و درزی زن مسلمان نیست در صورتی که معمولاً با پوشش کامل هم نیست و تدریجاً مستلزم مفاسد عظیمه خواهد بود و به نظر این جانب محل اشکال است.

س516. ورزش از نظر شرع مقدس اسلام برای بانوان چه حکمی دارد و در بعضی از مسابقات بین المللی که زنان ورزشکار مسلمان به خارج کشور اعزام می شوند که در میادین ورزشی مردان اجانب آنها را تماشا می کنند، در این فرض حکم شرعی چه می باشد؟

ج. ورزش مشروع در حدّ متعارف و برای منافع جسمانی و سلامتی بدن برای مرد و زن جایز است، ولی بیشتر از آن یا لغو یا لهُو است و اعزام بانوان به خارج برای مسابقات ورزشی

خلاف سنن اسلامی است، باید ترک شود و ارائه ورزش بانوان به صورت عکس در مجلات و یا در تلویزیون برای بینندگان خارج و یا داخلجایز نیست.

س 517. مستدعی است نظر مبارک خویش را در مورد ورزش های بانوان از قبیل دوچرخه سواری، اسب سواری، قایقرانی و دومیدانی در اماکن و معابر عمومی بیان فرمایید. درضمن بفرمایید تماشای این نوع برنامه ها از تلویزیون چه حکمی دارد؟

ج. اجرای این گونه برنامه های خلاف عفت و غیرت و سنن و تعالیم اسلامی به اسم ورزش در اماکن و معابر عمومی علاوه بر آنکه نمایش و جلوه دادن مفاتن بدن بانوان به مردان اجنبی است، مستلزم ترویج فحشا و منکرات و مفسد عظیمه است و تماشای این برنامه ها و تشویق و ترغیب به آنها حرام است. خداوند متعال جامعه اسلامی ما را که در عصر حاضر پرچم اسلام و حاکمیت احکام اسلام را در دنیا به اهتزاز درآورده و مسلمانان را سربلند و عزیز قرار داده، از این گونه خطرات که موجب تشویش اذهان و خدشه دار شدن شخصیت اسلامی ما است، حفظ فرماید.

س 518. نظر به اینکه اعزام ورزشکاران زن مسلمان به بازی های بین المللی زنان در برخی رشته ها ممکن نیست، آیا در این موارد می توان زنان اقلیت های دینی (که در ایران هستند) به جای نماینده کشور ایران در این گونه رقابت ها شرکت کنند؟

ص: 277

ج. شرکت در این گونه رقابت ها برای بانوان مطلقاً جایز نیست.

س 519. چرا خانم ها نمی توانند سوار دوچرخه و زین اسب و... شوند؟ اگر حدیثی در این باره هست ذکر کنید.

ج. هر چیزی که موجب تهییج قوای شهوی غیرزوج باشد و نیز هر چیزی که مفسده ای بر آن مترتب شود، حرام است و لازم نیست برای هر چیزی روایت خاصی داشته باشیم. بسیاری از فروع مندرج در قواعد کلی است و حکمش از آن استفاده می شود.

فوتبال بانوان

س 520. اخیراً در برخی از روزنامه ها و مجامع ورزشی بحث راه اندازی فوتبال بانوان مطرح شده است و درباره آن تبلیغ می کنند، نظر مبارک در این زمینه چیست؟

ج. امور مذکوره مشتمل بر مفسده و معصیت است و جایز نیست و تبلیغ و ترویج آن هم جایز نیست.

حضور بانوان در ورزشگاه

س 521. برخی در حال زمینه سازی برای شرکت زنان در ورزشگاه ها جهت تماشاگری مسابقات مردان می باشند؛ از آنجایی که در این مکان ها غالباً توسط طرفداران تیم های ورزشی حرکات غیراخلاقی صورت می گیرد و تبعات سوئی را به همراه دارد، زمینه سازی و شرکت زنان در این مکان ها

ص: 278

که موجب هتک حرمت ها می شود، چه صورت دارد؟

ج. جایز نیست و وقوع این گونه امور در جمهوری اسلامی بسیار مایه تأسف است.

س522. در برخی مسابقات ورزشی داخل سالن دیده می شود دختران جوان در ورزشگاه حضور دارند که با فریاد و تشویق بازیکنان همراه است، مثل والیبال مردانه؛ نظرتان را در این مورد بفرمایید.

ج. حضور زنان و دختران در این گونه مسابقات جایز نیست.

تماشای ورزش بانوان

س523. تماشای ورزش زنان از تلویزیون یا مستقیم چه حکمی دارد؟

ج. به لحاظ مفاسد مترتبه بر آن، که بسیار است، جایز نیست و فرقی بین اینکه به طور مستقیم باشد یا از تلویزیون، وجود ندارد.

پخش ورزش بانوان

س524. آیا نمایش دادن ورزش زنان از تلویزیون و یا چاپ آن توسط مطبوعات شرعاً جایز است؟ و نمایش دادن موجب فرو ریختن حجب و حیای زنان نمی شود؟

ج. جایز نیست.

ص: 279

فیلمبرداری مرد از ورزش زن

س 525. حکم فیلمبرداری مرد از زن درحالی که مواضعی را که شرع مقدس امر کرده با حجاب کامل پوشانده است، در حال ورزش کردن چگونه است؟

ج. اشکال دارد و اگر غرض خانم ها از ورزش سلامت جسم و فواید جسمی آن باشد، به همان مقدار که در کتاب های ورزشی نوشته شده یا از بانوان دیگر فرا بگیرند غرض حاصل می شود و اگر غرض مشارکت در مسابقات ورزشی و مسائل دیگر است، همه موجب مفسد و ضایع شدن ارزش های اسلامی بانوان است، باید از آن جداً اجتناب شود. خداوند جامعه ما را از شر افرادی که برنامه های کفار را رایج می نمایند، محافظت فرماید.

حضور مردان در میادین ورزشی بانوان

س 526. حضور مردان در میادین ورزشی زنان چه حکمی دارد؟

ج. اگر مستلزم نظر به بدن آنها باشد، بی شبهه حرام است و بدون آن اگر مستوره هم باشند، چون مستلزم نظر به مفاتن بدن که از زیر لباس ظاهر است می باشد و معرض ریه و فتنه و التذاذ است جایز نیست. اصولاً این برنامه ها با مجموعه تعالیم اسلام در مورد روابط مردان با بانوان سازگار نیست و مرد مسلمان غیرتمند و همچنین زن عقیقه مسلمان که به آداب اسلامی و در مجتمع اسلامی تربیت شده باشد، وارد در این رشته برنامه های مفسده انگیز و خلاف عفت و غیرت اسلامی نخواهد شد. نعوذ بالله من شرور أنفسنا.

ص: 280

حضور زنان در باشگاه های ورزشی برای یادگیری

س 527. تعلیم ورزش برای بانوان و شرکت بانوان در این کلاس ها و حضور در باشگاه های ورزشی، استخر شنا و... چه حکمی دارد؟

ج. اگر منظور تعلیم ورزش بانوان توسط مرد نامحرم و حضور نامحرم در باشگاه های ورزشی بانوان است، واضح است که حرام و خلاف شرع بین است و گمان نمی کنم چنین چیزی در حکومت اسلامی باشد.

مربی گری مرد برای بانوان

س 528. آموزش و مربی گری مردان برای تعلیم بانوان تا چه حدی مجاز است؟

ج. تا حدی که ارتکاب فعل حرامی مثل نظر و لمس و بلکه گفت و شنود فتنه انگیز در بین نباشد و هدایت عالی قرآنی (ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ)؛ (1) مراعات شود.

ورزش کردن دو نفر نامحرم با یکدیگر

س 529. بازی دو نفر نامحرم چه حکمی دارد؟

ج. چون در بیشتر موارد معرض ریه و فساد است، حرام است و به طور کلی مسلمان متقی و متعهد مطلقاً از اختلاط با نامحرم پرهیز می نماید.

ص: 281

1- . احزاب، 53. «این کار برای پاکی دل های شما و آنها بهتر است».

س 530. در ورزش های انفرادی غیرتماسی (تنیس، بدمینتون و...) مسابقه یا تمرین خانم ها با آقایان چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

ورزش کردن زن با محارم

س 531. ورزش کردن زنان با محارم خود تابع چه حکمی است؟

ج. تابع این است که در جوئی باشد که معرض فتنه و ریبه نباشد.

ورزش دختران مدارس ابتدایی بدون حجاب

س 532. در مدارس ابتدایی قبل از سن تکلیف انجام فعالیت های ورزشی برای دختران بدون رعایت حجاب اسلامی چه حکمی دارد؟

ج. مدارس دخترانه ابتدایی باید تحت مدیریت و تعلیم بانوان مدیره و معلم باشد و با عدم وجود مرد بیگانه، حجاب خودبه خود حاصل است و آموزش و ورزش به قدر نیاز هم بی اشکال است.

بازی کردن دختران و پسران خردسال

س 533. آیا قبل از سن تکلیف بازی کردن دختران با پسران مجاز است یا نه؟

ج. اگر به سن تمیز رسیده اند، تمرین آنها به رعایت عدم اختلاط با نامحرم لازم است.

ص: 282

آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
در یک نگاه

ردیف	نام کتاب	زبان	ترجمه
قرآن و تفسیر			
۱	تفسیر آیة فطرت	فارسی	-
۲	القرآن مصون عن التحریف	عربی	-
۳	تفسیر آیة التطهیر	عربی	-
۴	تفسیر آیة الانذار	عربی	-
۵	پیام های قرآنی	فارسی	-
حدیث			
۶	منتخب الأثر فی الإمام الثانی عشر (۳ جلدی)	عربی	اردو / انگلیسی
۷	منتخب الأثر فی الإمام الثانی عشر (۶ جلدی)	فارسی	-
۸	فضائل العترة الطاهرة (۳ جلدی)	عربی	-
۹	غیبة المنتظر	عربی	-
۱۰	قیس من مناقب أمير المؤمنين (مئة وعشر حدیث من كتب عامة)	عربی	-
۱۱	پرتوی از فضائل امیرالمؤمنین در حدیث	فارسی	-
۱۲	أحادیث الأئمة الإثنی عشر ، أسنادها وألفاظها	عربی	-
۱۳	أحادیث الفضائل	عربی	-
فقه			
۱۴	توضیح المسائل	فارسی	-
۱۵	منتخب الاحکام	فارسی	-
۱۶	احکام نوجوانان	فارسی	انگلیسی
۱۷	جامع الاحکام	فارسی	-

۱۸	فارسی	آیین قضاوت در اسلام (استفتائات قضایی)
۱۹	فارسی	استفتائات پزشکی
۲۰	فارسی	مناسک حج
۲۱	فارسی	مناسک عمره مفرده
۲۲	فارسی	هزار سؤال پیرامون حج
۲۳	فارسی	پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش
۲۴	فارسی	پاسخ کوتاه به ۵۷۰ پرسش از احکام
۲۵	فارسی	احکام خمس
۲۶	فارسی	اعتبار قصد قربت در وقف
۲۷	فارسی	رساله در احکام ثانویه
۲۸	عربی	فقه الحج (۴ جلدی)
۲۹	عربی	هدایة العباد
۳۰	عربی	هدایة السائل
۳۱	عربی	حواشی علی العروة الوثقی
۳۲	عربی	القول الفاخر فی صلاة المسافر
۳۳	عربی	فقه الخمس
۳۴	عربی	أوقات الصلوة
۳۵	عربی	التعزیر (أحكامه وملحقاته)
۳۶	عربی	ضرورة وجود الحكومة
۳۷	عربی	رسالة في معاملات المستحثة
۳۸	عربی	التداعی فی مال من دون بینة و لا ید
۳۹	عربی	رسالة فی المال المعین المشتبه ملکیتة
۴۰	عربی	حکم نکول المدعی علیه عن الیمین
۴۱	عربی	إرث الزوجة
۴۲	عربی	مع الشیخ جاد الحق فی إرث العصبه
۴۳	عربی	حول دیات ظریف ابن ناصح
۴۴	عربی	بحث حول الاستسقام بالأزلام (مشروعیة الاستخارة)
۴۵	عربی	الرسائل الخمس
۴۶	عربی	الشعائر الحسینیة
۴۷	فارسی	آنچه هر مسلمان باید بداند

۴۸	عربی	الرسائل الفقهية من فقه الإمامية
۴۹	عربی	الإتقان في أحكام الخلل والنقصان
اصول فقه		
۵۰	عربی	بيان الاصول (۳ جلدی)
۵۱	عربی	رسالة في الشهرة
۵۲	عربی	رسالة في حكم الأقل والأكثر في الشبهة الحكمية
۵۳	عربی	رسالة في الشروط
عقاید و کلام		
۵۲	فارسی	حديث عرض دين
۵۳	فارسی	به سوى آفریدگار
۵۴	فارسی	الهیات در نهج البلاغه
۵۵	فارسی	معارف دين
۵۶	فارسی	پیرامون روز تاریخی غدیر
۵۷	فارسی	ندای اسلام از اروپا
۵۸	فارسی	صبح صادق
۵۹	فارسی	نگرشی بر فلسفه و عرفان
۶۰	فارسی	نیایش در عرفات
۶۱	فارسی	سفرنامه حج
۶۲	فارسی	شہید آگاه
۶۳	فارسی	امامت و مهدویت
۶۴	فارسی	نوید امن و امان
۶۵	فارسی	فروع ولایت در دعای ندبه
۶۶	فارسی	ولایت تکوینی و ولایت تشریعی
۶۷	فارسی	معرفت حجت خدا
۶۸	فارسی	عقیده نجات بخش
۶۹	فارسی	نظام امامت و رهبری
۷۰	فارسی	اصالت مهدویت
۷۱	فارسی	پیرامون معرفت امام
۷۲	فارسی	پاسخ به ده پرسش
۷۳	فارسی	انتظار، عامل مقاومت و حرکت
۷۴	فارسی	وابستگی جهان به امام زمان

۷۵	فارسی	تجلی توحید در نظام امامت
۷۶	فارسی	باورداشت مهدویت
۷۷	فارسی	به سوی دولت کریمه
۷۸	فارسی	گفتمان مهدویت
۷۹	فارسی	پیام های مهدوی
۸۰	فارسی	توضیحات پیرامون کتاب عقیده مهدویت در تشیع امامیه
۸۱	فارسی	گفتمان عاشورایی
۸۲	فارسی	مقالات کلامی
۸۳	فارسی	صراط مستقیم
۸۴	عربی	إلى هدى كتاب الله
۸۵	عربی	ایران تسمع فتجیب
۸۶	عربی	رسالة حول عصمة الأنبياء والأئمة
۸۷	عربی	تعليقات على رسالة الجبر والقدر
۸۸	عربی	لمحات في الكتاب والحديث والمذهب (۳ جلدی)
۸۹	عربی	صوت الحق ودعوة الصدق
۹۰	عربی	رد اذنبه خطبة الإمام علي ، على الزهراء
۹۱	عربی	مع الخطيب في خطوطه العريضة
۹۲	عربی	رسالة في البداء
۹۳	عربی	جلاء البصر لمن يتولى الأئمة الاثني عشر
۹۴	عربی	حديث افتراق المسلمين على ثلاث وسبعين فرقة
۹۵	عربی	من لهذا العالم؟
۹۶	عربی	بين العلمين، الشيخ الصدوق والشيخ المفيد
۹۷	عربی	داوری میان شیخ صدوق و شیخ مفید
۹۸	عربی	مقدمات مفصلة على «مقتضب الاثر» و «مکیال المکارم» و «منتقى الجمال»
۹۹	عربی	أمان الامة من الضلال والاختلاف
۱۰۰	عربی	البكاء على الامام الحسين
۱۰۱	فارسی	حديث عرض دين
۱۰۲	فارسی	به سوی آفریدگار

	عربی	النقود اللطيفة على الكتاب المسمى بالأخبار الدخيلة	۱۰۳
	فارسی	پیام غدیر	۱۰۴
تربیتی			
-	فارسی	عالی‌ترین مکتب تربیت و اخلاق یا ماه مبارک رمضان	۱۰۵
-	فارسی	بهار بندگی	۱۰۶
-	فارسی	راه اصلاح (امر به معروف و نهی از منکر)	۱۰۷
-	فارسی	با جوانان	۱۰۸
تاریخ			
-	فارسی	سیرحوزه‌های علمی شیعه	۱۰۹
-	فارسی	رمضان در تاریخ (حوادث تاریخی)	۱۱۰
سیره			
-	فارسی	پرتوی از عظمت امام حسین	۱۱۱
-	فارسی	آینه جمال	۱۱۲
-	فارسی	از نگاه آفتاب	۱۱۳
-	فارسی	اشک و عبرت	۱۱۴
تراجم			
-	فارسی	زندگانی آیت‌الله آخوند ملا محمدجواد صافی گلپایگانی	۱۱۵
-	فارسی	زندگانی جابر بن حیان	۱۱۶
-	فارسی	زندگانی بوداسف	۱۱۷
-	فارسی	فخر دوران	۱۱۸
شعر			
-	فارسی	دیوان اشعار	۱۱۹
-	فارسی	بزم حضور	۱۲۰
-	فارسی	آفتاب مشرقین	۱۲۱
-	فارسی	صحيفة المؤمن	۱۲۲
-	فارسی	سبط المصطفی	۱۲۳
-	فارسی	در آرزوی وصال	۱۲۴

مقاله‌ها و خطابه‌ها			
۱۲۵	حدیث بیداری (مجموعه پیام‌ها)	فارسی	-
۱۲۶	حدیث خوبان	فارسی	-
۱۲۷	دیدارها و رهنمودها	فارسی	-
۱۲۸	شب‌پرگان و آفتاب	فارسی	-
۱۲۹	شب عاشورا	فارسی	-
۱۳۰	صبح عاشورا	فارسی	-
۱۳۱	با عاشوراییان	فارسی	
۱۳۲	رسالت عاشورایی	فارسی	

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

